

Ondokuzmayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

**62 NO'LU (H.1200-1201/M. 1785- 1787) AMASYA ŞER'İYYE
SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ**

Hazırlayan:

Ahmet ŞAHİN

Danışman:

Prof. Dr. Mustafa Zeki TERZİ

Yüksek Lisans Tezi

Samsun, 2010

Ondokuzmayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

62 NO'LU (H.1200-1201/M. 1785- 1787) AMASYA ŞER'İYYE
SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ

Hazırlayan:

Ahmet ŞAHİN

Danışman:

Prof. Dr. Mustafa Zeki TERZİ

Yüksek Lisans Tezi

Samsun, 2010

KABUL VE ONAY

Ahmet ŞAHİN tarafından hazırlanan “ 62 NO’LU (H.1200-1201/M. 1785-1787) AMASYA ŞER’İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ” başlıklı bu çalışma, 11/10/2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Çalışması olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Mustafa Zeki TERZİ

Üye: Doç. Dr. Fahri SAKAL

Üye: Yrd. Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

__/__/__

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans çalışmasında, proje aşamasından sonuçlanmasına kadarki süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

__/__/__

Ahmet ŞAHİN

ÖZ

[ŞAHİN, Ahmet]. [62 Numaralı Amasya Şer'iyeye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi], [Yüksek Lisans Tezi], Samsun,[2010].

Bu tez çalışmasında, 1785-1787 (H.1200-1201) yıllarına ait “62 Numaralı Amasya Şer'iyeye Sicil Defteri” nin transkripsiyonu yapılarak, defterde bulunan belgeler ışığında adı geçen dönemde Amasya'daki idarî ve sosyo-ekonomik yapı değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmamız iki bölümden meydana gelmiştir. İlk bölümde “62 Numaralı Amasya Şer'iyeye Sicili Defteri” nin transkripsiyonlu metni yer almaktadır.

İkinci bölümde, defteri oluşturan belgeler konularına göre ayrılmış, daha sonra her bir konu bu belgeler çerçevesinde ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

1785-1787 yıllarında Amasya şehrinin sosyo-ekonomik durumu ve idarî yapısı hakkında transkripsiyonu yapılan belgelerden istifade edilerek bilgiler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kadı, Mahkeme, Şer'iyeye Sicili, Amasya.

ABSTRACT

[ŞAHİN, Ahmet]. [62 number of Amasya Religious Law Document Transcript and Valuation]. Samsun, [2010].

This thesis aims to transcribe “The Court Register Number 62 of Amasya” which belongs to the years 1785-1787 (Hegira 1200-1201) and to evaluate Amasya’s social and economic structure in the light of the documents in the register.

Our work consists of two parts. In the first part, , the transcribed version of the text of “Court Register Number 62 of Amasya”.

In the second part, the documents that constitute court registers are classified according to their topics, and then each topic is evaluated separately in the framework of these documents. It is given information on the social and economic structures of Amasya between the years of 1785-1787 with the help of the documents which has been transcribed before.

Key Words: Judge, Court, Court register, Amasya.

TEŞEKKÜR

Bu alıőmamızın hazırlanmasında zamanını ve bilgisini esirgemeyen, gerek transkripsiyon gerekse değerlendirme aőamasında bana yardımcı olan, kaynaklara ulaőmamda yol gosteren değerli hocam ve tez danıőmanım Prof. Dr Mustafa Zeki TERZİ'ye teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL ONAY	I
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	II
ÖZ.....	III
ABSTRACT.....	IV
TEŞEKKÜR.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR.....	X
GİRİŞ	1
1. Problem Durumu.....	1
2. Araştırmanın Amacı.....	1
3. Araştırmanın Önemi.....	1
4. Araştırmanın Temel Kavramları (Tanımlar).....	1
5 Sınırlılıklar.....	3
6 Yöntem (Metodoloji).....	3
7 Veri Toplama.....	3
8 Verilerin Çözülmesi.....	4

1. BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

KAYIT-1: Esâmi-i Mumciyân.....	4
KAYIT-2: Müsâ'ade-i Etmekciyân.....	4
KAYIT-3: İbâdullah Çarşısındaki Kassâb Esnafının Etleri Kıyyesi Altışar Liraya Satacaklarına Dair Kayıt.....	4
KAYIT-4:	5
KAYIT-5: Mutasarrıflık Tevcîhi.....	6
KAYIT-6: Mutasarrıflık Tevcîhi.....	6
KAYIT-7: Amasya Mutasarrıfının İlave Bazı İşlerle Görevlendirilmesi (Tevcîh).....	7
KAYIT-8: Seyyid ve Şeriflere Kaymakamlık Ta'yini.....	7
KAYIT-9: Amasya Kazasının İhtisab ve Muhzırbaşılığının Bir Yıllık Olarak İltizama Verilmesi.....	8
KAYIT-10: Müftü Ta'yini.....	8
KAYIT-11: VereseTaksimi.....	9
KAYIT-12: Vasî Ta'yini.....	10
KAYIT-13: Tereke Kaydı.....	12
KAYIT-14: Vekalet Hücçeti.....	13
KAYIT-15: Vasi Ta'yini.....	13
KAYIT-16: Veraset Hücçeti.....	13
KAYIT-17: Veraset Hücçeti.....	15
KAYIT-18: Enfiye İmalathanelerinin Durumunun Düzeltilmesi ve Tütün Alım Satımına İlişkin Kayıt.....	17

KAYIT-19: Veraset Hücçeti.....	21
KAYIT-20: Veraset Hücçeti.....	23
KAYIT-21: Vakıf Hücçeti(Vakıf Nazırı Atanmasına Dair Berat).....	24
KAYIT-22: Menzilhaneye Gümüş Naklinin Güvenliği İçin Cebelü Ta'yini...	25
KAYIT-23: Veraset Hücçeti.....	25
KAYIT-24: Gümüş Naklinin Güvenliği İçin Cebelü Askeri Atanması.....	26
KAYIT-25: Vakıf Hücçeti.....	27
KAYIT-26: Veraset Hücçeti.....	29
KAYIT-27: Veraset Hücçeti.....	30
KAYIT-28: Veraset Hücçeti.....	31
KAYIT-29: Veraset Hücçeti.....	32
KAYIT-30: Ticaret Mallarının Fiyatlarına Ait Kayıt (Narh).....	35
KAYIT-31: Amasya Livâsının Vereceği Hazeriye Vergisinin Kazalara Bölünmesi (İmdâd-ı Hazeriye).....	40
KAYIT-32: Sivas Livâsının Hazeriye Vergisinin Kazalara Bölünmesi (İmdâd-ı Hazeriye).....	41
KAYIT-33: Gümüşhane'den Gizli Kaydıyla Gelen İçeriği Belli Olmayan Yükün Amasya'ya Teslimi.....	43
KAYIT-34: Veraset Hücçeti.....	44
KAYIT-35: Vakıf Hücçeti.....	45
KAYIT-36: Rus Tehdidine Karşı Kazalardan Asker Toplamaya İlişkin Kayıt.....	46
KAYIT-37: Asker Toplamaya İlişkin Kayıt.....	49
KAYIT-38: Menzilhane Nizamı Kaydı.....	50
KAYIT-39: Emir Hücçeti.....	52
KAYIT-40: Emir Hücçeti.....	53
KAYIT-41: Vakıf Hücçeti.....	55
KAYIT-42: Emir Hücçeti.....	55
KAYIT-43: Vakıf Hücçeti.....	57
KAYIT-44: Su Anlaşmazlıklarının Çözümüne Dair Kayıt.....	59
KAYIT-45: Menzilhanelerdeki Ulak ve Beygir Eksikliğinin Giderilmesine Dair Kayıt.....	59
KAYIT-46: İltizam Kayıt.....	60
KAYIT-47:.....	61
KAYIT-48: Amasya Korusundan Fukaranın İstifadesine İlişkin Emir Kaydı.....	61
KAYIT-49: İmam Ta'yini Hücçeti.....	65
KAYIT-50: Su Anlaşmazlıklarının Giderilmesine Dair Kayıt.....	65
KAYIT-51: Alım-Satımdan Doğan Anlaşmazlık Kaydı.....	66
KAYIT-52: Mîzân-ı Harîr Kaydı.....	68
KAYIT-53: Vakıf Hücçeti.....	70
KAYIT-54: Paşalara Hazeriye Akçesi Olarak Arpalık Tahsisi (İmdâd-ı Hazeriye).....	73
KAYIT-55: Sivas Eyâlet Valisine İmdâd-ı Hazeriye Akçesi Tahsisi.....	75
KAYIT-56: Yetimlerin Korunmasına İlişkin Kayıt.....	76
KAYIT-57: Eyâlet Dahilindeki Zeâmet ve Timârların Yönetimine Dair Kayıt.....	77
KAYIT-58: Altın ve Gümüş Nakliyesinin Güvenliği Sağlanması Kaydı.....	78

KAYIT-59: Tımâr ve Zuemadan Alınan Cebelü Bedelîyelerinin Sıbyân ve Mütেকâidine Verilmek Üzere Gerekli Malların Hazîne-i Âmireye Verilmesi Kaydı.....	78
KAYIT-60: İltizâma Verilen Yerlerin Vergilerinin Toplanması Kaydı.....	80
KAYIT-61: Vilâyet Yönetimine A'yân Seçimi Hücçeti.....	80
KAYIT-62: Menzilhaneye Gelen Meskûkâtın (paraların) Cebelü Askeri Görevlendirilip Korunmasına Dair Kayıt.....	84
KAYIT-63.....	84
KAYIT-64: Vakıf Mütevellisi Tayini Hücçeti.....	85
KAYIT-65: Vakıf Gelirlerinden Harameyni Şerifeyne (Mekke ve Medine'ye) Gönderilmesi Kaydı.....	86
KAYIT-66: Kalelerin Teftişine Dair Kayıt.....	87
KAYIT-67.....	88
KAYIT-68:Orduya Asker Alımı (Celb) Hücçeti.....	88
KAYIT-69: Vakıf Hücçeti.....	90
KAYIT-70: Vakıf Hücçeti.....	91
KAYIT-71: Amasya'dan Sivas Valisine Verilen Zahîre Vergisine Dair Kayıt.....	91
KAYIT-72: Borç ve Alacak Anlaşmazlığına Dair Kayıt.....	92
KAYIT-73.....	94
KAYIT-74: Kassab Esnafının Sattığı Et ve Cinslerinin Fiyatlarının Belirlenmesi Kaydı (Narh).....	94
KAYIT-75: Mihçıların Sattığı Malzeme ve Gördüğü İşlerin Ücretlerinin Belirlenmesi Kaydı (Narh).....	95
KAYIT-76: İpek Dokumacılığında Çalışanların Yaptıkları İş Karşılığında Aldıkları Ücretlere Dair Kayıt.....	95
KAYIT-77: Hazinesinin Amasya Menzilhanesine Güvenle Ulaştırılmasına Dair Cebelü Askeri Ta'yini.....	95

2. BÖLÜM

62' NOLU AMASYA ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1 Defterin Tanıtımı.....	96
2.2 Defterin Diplomatik Açıdan İncelenmesi.....	96
2.3 DEFTERDEKİ BELGE TÜRLERİ.....	96
2.3.1 Ferman.....	96
2.3.2 Berât.....	99
2.3.3 İmam ve Müftü Ta'yini.....	99
2.3.4 Buyuruldu.....	100
2.3.5 Hücçet.....	101
2.3.6 Salyâne Kayıtları.....	102
2.3.7 Mürâsele.....	103
2.3.8 Diğer Belgeler.....	103
3- AMASYA KAZASININ İDARİ VE FİZİKİ YAPISI.....	104
3.1 İdari Yapı.....	104
3.1.1 Kadı.....	104

3.1.2 Kadıların görevleri.....	104
3.2 Merkez (Nefs-i Amasya) ve Mahalleler.....	105
3.2.1 Amasya Kazasında 62 Numaralı Defterde Bulunan Mahalleler (1785-1787).....	106
3.2.2 Amasya Kazasında Bulunan Diğer Mahalleler.....	106
3.3 Nahiyeler ve Köyler.....	108
3.3.1 Ezine Pazarı Nahiyesi köyleri.....	108
3.3.2 Geldigelen Nahiyesi köyleri.....	109
3.3.3 Hakala Nahiyesi köyleri	109
3.3.4 Akdağ Nahiyesi köyleri.....	110
4- 62' NOLU DEFTERE GÖRE AMASYA' DA SOSYAL VE KÜLTÜREL HAYAT.....	111
4.1 AİLE.....	111
4.1.1Kullanılan İsim ve Lakaplar.....	113
4.1.2 Tereke Kayıtları.....	114
4.1.2.1 Vasi Ta'yini.....	115
4.1.2.2 Techîz ve Tekfîn Masrafları.....	116
4.1.2.3 Terekenin Varisler Arasında Taksimi.....	116
4.1.2.4 Terekeden Yapılan Zorunlu Harcamalar.....	118
4.1.2.5 Mirasa Konu Olan Mallar.....	119
4.2 AMASYA'DA EVLERDE KULLANILAN EŞYALAR.....	120
4.2.1 Amasya Kazasında Giyim Kuşam İçin Kullanılan Eşyalar.....	120
4.2.2 Amasya Kazasında Mutfak Eşyaları.....	121
4.2.3 Gıda Maddeleri.....	123
4.2.4 Amasya Kazasında Kullanılan Ziyet Eşyaları	123
4.2.5 Amasya Kazasında Kullanılan Makyaj Malzemeleri.....	123
4.2.6 Kumaşlar.....	124
4.2.7 Amasya'da Silah ve Silah Takımları.....	124
4.2.8 Diğer Eşyalar.....	124
4.3- MÜSLİM-GAYRİ MÜSLİM İLİŞKİLERİ.....	124
4.4 VAKIFLAR.....	126
4.5 DİN VE EĞİTİM KURUMLARI.....	129
5- EKONOMİK HAYAT.....	129
5.1 Sanayi ve Ticaret.....	130
5.1.1 Amasya Kazasında Esnaf ve Zanaatkârlar.....	133
5.1.2 Amasya Kazasında Et Fiyatları.....	134
5.2 Tarım ve Hayvancılık.....	135
5.2.1 Amasya Kazasında Yetiştirilen Hayvanlar.....	136
5.3 VERGİLER.....	136
5.3.1 İmdâd-ı Hazeriye.....	137
5.3.2 İmdâd-ı Menzil.....	138
5.3.2 Cebelu Bedeliyesi.....	138
6.BİBLİYOGRAFYA.....	140
7.EK: 62 NO'LU AMASYA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN ÖZGÜN METNİ.....	143

KISALTMALAR LİSTESİ

AŞS: Amasya Şer'ıye Sicilleri

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

İ.A. : İslam Ansiklopedisi

K. :Kayıt

S. : Sayı

s. : sayfa

GİRİŞ

1. Problem Durumu

Şer'iyeye sicilleri dönemin mahkeme kayıtlarıdır. Bu kayıtlarda dönemin sosyo-ekonomik, idari, dini ve kültürel hayatına ait bilgiler bulunmaktadır. Osmanlı Devleti'nin önemli merkezlerinden olan Amasya'nın M. XVIII. Yüzyılın son çeyreğinin bir kesitinde, şehrin sosyal tarihinin, ilgili şer'iyeye sicilinin verdiği bilgiler düzeyinde araştırılması ve böylece Amasya sosyal tarihi araştırmalarına katkı sağlanması çalışmamızın temel problemidir.

2. Araştırmanın Amacı

İlgili şer'iyeye sicil defterinin verdiği bilgiler kapsamında şehrin sosyal tarihi ortaya konulacak ve dönemin sosyokültürel yapısı ortaya konmaya çalışılmıştır.

3. Araştırmanın Önemi

Osmanlı arşivine ait orijinal belgeleri içeren bir defter ilk defa bu çalışmayla bütünüyle okunmuş, incelenmiş/değerlendirilmiş ve bilim dünyasına sunulmuştur.

4. Araştırmanın Temel Kavramları (Tanımlar)

Bu kavramlardan ilki *sicil* sözcüğüdür. Sicil, sözlükte, kaydetmek ve karar vermek anlamlarına gelmektedir. Terim olarak ise, insanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları içeren kadı defterleri veya mahkeme kayıtlarını ifade eder.

Şer'iyeye Sicillerinde geçen bir başka kavram olan hüccet ise, belgenin üst tarafında hüküm veren kadının hükmünü (kararını) içermeyen, taraflardan birini ikrarını, diğerinin bu ikrarı tasdikini, iç kadının mühür ve imzasını taşıyan belgeye verilen addır. Vesâyet Hücceti, bu tür hüccetler ya çocuk için ya da yaşlı veya akıl dengesini kaybetmiş kişiler için vasî tayinlerinin yapıldığını gösteren belgelerdir. Vekâlet Hücceti, adından da anlaşılacağı üzere bir kişinin bir kişiyi ya da kişileri kendi yerine vekil tayin etmesini gösteren belge çeşididir. Ayrıca bu tür

hüccetlerde dava konusunun ne olduğu, davaya konu olan eşya veya malın bütün özellikleri ve hüccetlerin bütününe sahip olduğu ortak özelliklerin davayla ilgili olduğu kadarı bulunur.

Vasî ve Kayyım Tayini Hüccetleri, çocuk, yaşlı ya da aklî dengesi yerinde olmayanların yerine, haklarını korumak üzere tayin edilen şahıslara verilen ad olarak tarif edebileceğimiz bu iki terimi, Şer‘iyye Sicilleri’nde sıkça görmekteyiz. Osmanlı Devleti’nin küçükten büyüğe vatandaşına verdiği önemi ve toplumsal dengeyi nasıl tesis ettiğini gösteren çarpıcı örneklerden biridir.

Vakfiye Hücceti, her hangi taşınır veya taşınmaz malı bütün kullanım haklarıyla Allah rızası için tahsis edilmesine vakıf denir. Bazen bu tahsisin sosyal amaçlarla da yapıldığı görülebilir. Vakfiye ise, vakfedilen şeyin vasıfları, ve vakfedilme şartlarını içeren ve kadı tarafından onaylanan belgedir.

Müslim ve gayr-i Müslim, bölgede yaşayan insanların dini yönden tanımlamalarıdır. Aralarındaki ilişkinin boyutu, toplum hayatına dair bilgiler vermektedir.

Sosyal statü, halkın sosyal ve ekonomik durumunu ifade eden bir terimdir. Bu terimin içeriğine insanların birbirleriyle olan ilişkileri ve bu ilişkilerde kullandıkları unvanlar da girmektedir. Aile yapısı ve evlilik kurumu da diğer incelenen kavramlar arasındadır. Toplum hayatına dair bilgiler ortaya koyabilmek amacıyla değindiğimiz bu kavramlar, bize kadın, erkek ve çocuk üçlüsünün sosyal durumlarını vermektedir.

Temel kavramlardan biri de *mahdar* sözcüğüdür. Mahdar sözlükte huzur ve hazır olmak demektir. Terim olarak ise, iki anlamı vardır: Birinci anlamı, hukuki bir dava ile ilgili kayıtlar; tarafların iddialarını ve delillerini içeren ancak hakimin kararına esas teşkil etmeyen yazılı beyanlardır. İkinci anlamı ise, her hangi bir mesele hakkında düzenlenen yazılı belgenin içeriğinin doğruluğunu i‘lâm için,

belgenin altında, mecliste hazır bulunan ve konuyu bilen subaşı, çavuş ve muhızır gibi kişilerin yazılı olarak tahrir ettikleri şahitlik beyanlarına ve imzalarına denir.

5 Sınırlılıklar

Araştırmamız 62 No'lu (H.1200- 1201/M.1785- 1787) Amasya Şer'iyye Sicilini konu edindiği için belirtilen sicil defteriyle ilgilidir.

6 Yöntem (Metodoloji)

Tezimizin ana kaynağını, H. 1200-1201 (M. 1785-1787) yıllarına ait kayıtları ihtiva eden ve 46 sayfadan oluşan Amasya'nın 62 Numaralı Şer'iyye Sicili oluşturmaktadır. Milli Kütüphane Arşivi'nden temin ettiğimiz sicil defteri ile ilgili çalışmamız, genel olarak şer'iyye sicilleri ve Amasya Şer'iyye Sicilleri ile ilgili daha önceden yazılmış olan kitap, tez, makale gibi çalışmalardan da yararlanılarak zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Çalışmamıza defterin orijinalinde sayfa ve kayıt numaraları bulunmadığından, bunlara numara vermekle başlanmıştır. Okuyucuya kolaylık sağlaması için defterdeki her satıra numara verilmiş ve karşılığı transkribe edilmiş metinde aynı numarayla gösterilmiştir. İncelediğimiz Şer'iyeye Sicil Defteri'nin transkripsiyonunu yaparken günümüz Türkçesi'nin imla kuralları içinde hareket edilmekle birlikte, günümüz Türkçesi'ne uygun olmayan kelimeler Osmanlı Türkçesi imla kuralları içinde yazılmıştır. Metinde (ayn) harfi (') ileuzatma ve inceltme harfleri ise (^) ile gösterilmiştir.

7 Veri Toplama

Araştırmamız temel olarak konumuz olan 62 Nolu Amasya Şer'iyeye Sicil Defteri'nin transkribe edilmesi esasına dayanmaktadır. Bu işlem belli bir takvim çerçevesinde danışman gözetiminde yapılarak yanlış okumaların önüne geçilmeye çalışılmıştır.

8 Verilerin Çözümlemesi

Değerlendirmemiz danışman gözetiminde ve okunan kaynaklardan özet çıkarmak yoluyla karşılaştırmalı olarak yapılmıştır. Elde edilen bulgular ise danışman denetiminde belirlenen içeriğinin takvimde belirlenen zamana göre yazıya aktarılmıştır.

1. BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

VARAK-1

[KAYIT-1]

Esâmi-i Mumciyân

(1)Mumcı Abdülaziz

(2)Mumcı Seyyid Ali

(3)Mumcı Seyyid Abdurrahman

(4)Üç mumcının yedlerinde mevcûd atfık u cedîd şem‘-i revgan ber-vech-i iştirâk işlemek üzere ta‘ahhüd (5)ve içlerinden biri çıkısa revganı iştirâ idüb işlediği hayru’n-nûr ise taraf-ı (6)şer‘a ihbâr itmek üzere mukâvele eyledikleri (7)işbu mahalle kayd şud.

Gafil mübâşir.

(8)Mübaşir-i fasl Fi 16 Receb sene1200

[KAYIT-2]

Müsâ‘ade-i Etmekciyân

(1)‘Alâ hınta/5,2 guruş

(2)Evsat hınta/4,2 guruş

(3)Ednâ hınta/3,2 guruş

(4)Müsâ‘ade-i Etmekciyân

(5)Meblağ

(6)Nân-ı Azîz

(7)Dirhem 75

(8)Fi 13 Şevvâl sene1200

[KAYIT-3]

**İbâdullah Çarşısındaki Kassâb Esnafının Etleri Kıyyesi Altışar Liraya
Satacaklarına Dair Kayıt**

(1)Cümle ahâli ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer’le yaz kış ibâdullâha beher kıyyesi altışar paraya (2)bulunmak üzere ta‘ahhüdleri kayd şud.

Fi 19 Şa‘ban sene 1201

(3)Sarı İblikci Hafız (4)Ahmed şerîki Mustafa Sarı (5)Ahmed oğlu dükkânı

(6)Denkli oğlu Manuk (7)dükkân-ı sebil ağzı

(8)Manastır oğlu ve şerîki (9)Kel Agob oğlu dükkân-ı (10)Abdullah Beg

(11)Uzun oğlu (12)dükkân-ı Fazlı-zâde

(13) Karabet-i zımmî (14)Kirkâbur oğlu dükkânı

(15) Miha’il-i zımmi sarâchânede (16)devletlü Mikdâd Ahmed Paşa hazretleri (17) dükkânı

(18) Sığır bazarında Mikdâd Ahmed Paşa hazretleri (19)dükkânında Çörekci Kuraber nâm kefere kayd şud

(20)Kaflı bazarında Mikdâd Ahmed Paşa (21)Efendimiz dükkânında sığır kasabı kayd şud. (22)zımmi

(23)İbâdullah sûkında Abdullah (24)Beyin dükkânında Nasrun oğlu (25)sığır kasabı

(26)Kapan önünde Hacı Abdulkâdir oğlu(27)dükkânında sığır kasabı Abdulkâdir

(28)Tahmis kurbunda Gözdeşir-zâde (29)Mustafa Ağâ dükkânında sığır kasabı (30) çekem kefere

(31)Aşağı bâzârda kasab Halil(32)oğlu Hacı İbrahim sığır kasabı

(33) Yigirmi hinta medine-i mezbûreye dâhil olmuştur. Keyyân (34)Osman Ağâ yediyle.

VARAK-2

(Boş)

VARAK-3

(Boş)

VARAK-4

[KAYIT-4]

(1)Yâ Allah Yâ Fettâh Yâ Rezzâk Yâ Müfetiha'l-ebvâb ifteh lenâ hayre'l-bâb
 (2)bede'tü bima bed'e Allah'ü'l-azîm fehüve Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm
 (3)sübhâne men kerame benî âdeme bi'l-izzî ve'l-aliyyî ve şerrefe minhümi'l-
 ulemâü bi-şerafe vereseti'l enbiyâi (4)Ve ce'alehüm li'n-nâsi evliyâe ve en'ame
 aleyhim bi-rü'yeti cemâlihi fî dâri'l-bekâi (5)İnnemâ yehşallâhe min ibâdihi'l-
 ulemâi ve bi hamdihi bila ğâyetin velâ intihâin (6)Ve neşkürühü 'alâ enne ce'alnâ
 min ümmeti zi'l-makâmi'l-mahmûdi ve'l-livâi ve nusalli 'alâ resûlihillezi kâle
 efdali'l-ibâdeti'l- kadâü (7)ve 'alâ âlihi ve ashâbihî nücûmi's-şerî'ati'l-garrâ ve bi-
 devri'l-milleti'l-hanîfeti'z-zehrâ (8)Ve ba'dehu hâzihî mecelletin celîletin latîfetin
 ve cedîdetin cemîletin sahihatün müstemiletin 'alâ hüceci şer'iyyetin (9)ve sûretin
 mer'iyyetin 'alâ mezâhibi'l-eimmeti'l-Hanîfeti ve Süneni's-şer'iyyeti'l-
 ahmediyyeti fî zemeni'l(10)abdi fakîri'r-Razî bi'l-kadâi ve'r-râci alâ-i hâliki'l-ardı
 ve's-semâi (11)el mütevekkil 'alâ rabbihi'llezî yaksimu erzâka 'ibâdihî keyfe mâ
 yeşâu El-hâc Receb El-kâdî (12)bi Amâsiyyeti'l mahrûseti vaka'a'l-bidâu ve's-
 şurû'u fî gurreti Rebî'u'l-ula (13)sene mi'eteyn ve elf min hicreti men lehü
 kemâli'l-'izz (14)ve's-şerefi aleyhi efdâlüt-tahiyyeti elfe elfin (15)Allahümme
 yessir itmâmehâ bi'l-hayr (16)Ve'l-bereketi vahfaznî ani'l-ğalati (17)Ve'l-
 mezelleti bi-hürmeti ismike'l(18)mezkur fî'l-el-sineti.(19)Amîn.
 (20)Fi Muharremi'l-harâm sene mi'eteyn ve elf.

[KAYIT-5]

Mutasarrıflık Tevcîhi

(1)Amasya mutasarrıfı Seyyîd Mehmed Şâkir ğâyet-i şehr-i â'tiden ref' ve beri-i
 muvakkati olduĝu kâdiaskeri esbâk (2)rûznâmçesinde mukayyed eşrâf-ı kuzât-ı
 kirâm-ı zevî'l-ihtirâmdan sezâvâr-ı inâyet-i şehr-iyârî (3)ve şayeste-i mekremet-i
 cihândârî Mevlânâ El-hâc Receb dâilerine bu tevcîh-i esbâk ibkâ olunub (4)sene-i
 mezbûre Rebî'u'l-evveli guresinden müddet-i örfiye-i kâmile mutasarrıf olmak
 ricâsına ba'de'l-arz (5)sadaka buyuruldu.

[KAYIT-6]

Mutasarrıflık Tevcîhi

(1)İzzet-meâb şerî'at-nisâb eşrâf-ı kuzât-ı kirâm zevî'l-ihtirâmıdan Mevlana El-hâc Receb Efendi kâm-yâb. (2)Ba'de't-tahiyeti'l-vâfiyye inhâ olunur ki Amasya Mutasarrıfı Seyyid Mehmed Şakir işbu sene mi'eteyn ve elf Saferü'l-hayr (3)gâyetinden ref' ve beri-i muvakkati olduğun Kadıasker-i Esbak rûznâmçesinde mukayyed sezâvâr-ı (4)'inâyet-i şehriyârî ve şâyeste-i mekremet-i cihândârî olmanla bu tevcîh-i esbâk sana ibkâ olunmuşdur. (5)Gerekdir ki kazâ-i mezbûra sene-i merkûma Rebî'u'l-evveli guresinden müddet-i örfiye-i kâmile mutasarrıf olub(6) beyne'l-ahâli icrâ-yı ahkâm-ı şer'-i 'âli eyliyesiz. Ve's-selam. El-fakir Ahmed Müfti-zâde El-kadı (7)Asker-i Anadolu.

[KAYIT-7]

Amasya Mutasarrıfının İlave Bazı İşlerle Görevlendirilmesi (Tevcîh)

(1)İzzet-meâb şerî'at-nisâb Amasya Mutasarrıfı eşrâf-ı kuzât-ı kirâm zevî'l-ihtirâmıdan Mevlana El-hâc Receb Efendi kâm-yâb. (2)Ba'de't-tahiyeti'l vâfiyye inhâ olunur ki kazâ-i mezbûrun kısmet-i askeriyyesi işbu sene mi'eteyn ve elf (3)Rebî'u'l-evveli guresinden sana tefvîz ve sipâriş olunmuşdur. Gerekdir ki vâkı'a olan mevtay-ı (4)askeriye muhalledâtını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzî' ve taksîm eyliyesiz.(5)Ve's-selam. (6)El-fakir Ahmed Müfti zâde El-kadı (7)asker-i Anadolu.

VARAK-5

[KAYIT-8]

Seyyid ve Şeriflere Kaymakamlık Ta'yini

(1)Kıdvetu's-sâdâti'l-kirâm Es-seyyid El-hâc Mehmed Efendi dâme şerefu siyâdetihi. (2)Ba'de't-tahiyeti'l-vâfiyye inhâ olunur ki. Amasya Zunnun-âbâd kazâlarında olan sâdât-ı kirâm (3)üzerlerine işbu sene mi'eteyn ve elf Rebî'u'l-ulâ guresinden cenâbınızı kâymakâm nasb u ta'yin (4)itmişizdir. Gerekdir ki sâdât-ı kirâma ihtirâm idüb kuzât ve kâymakâmlar senedleriyle (5)tesyid ve izhâr-ı 'alâmet-i hadra idenlerin def'inde dikkat ve cenâbınız dahi kimesneye (6)'alâmet-i hafrâ vaz'ından mücânebet ve iddi'ây-ı neseb-i siyâdet (7)idenleri tarafımıza havâleye mübâderet ve te'dîbleri ve hukuk-ı şer'iyye-i (8)sâbite tahsîlî itdükde cenâbınız idüb işbu emânet-i kübrâda kemâl-i (9)iffet ile tevcîhiyye ve arûsiyye

muhaddesât-ı sâire-i nâ-marziyye (10)nâmıyle bir akçelerin almayub ve aldirmayub sıyânet-i (11)ırz ve mallarında sa'y-i mevfûr zımnında şevketlü, mehâbetlü, (12)kerâmetlü padişâh-ı İslâm eyyedallâhü ilâ yevmi'l(13) kıyâm hazretlerinin devâm-ı ömr ü devletleriçün (14)sâdât-ı kirâmın da'avât-ı hayriyyelerin (15)isticlâb idüb her emirde şer'-i (16)şerîfe imtisâl ile mazhar-ı şefâ'at-ı (17)hazret-i seyyidi'l-enâm âleyhi ekmeli's(18)selâm olasız. Ve's-selâm. El-hasılı

(19)El-fakir Es-seyyid Ali Mehmed derviş aliyi'l-haseni.

(20)Kad vasale ileynâ Fi 3 Rebî'u'l-evvel sene 1200

[KAYIT-9]

Amasya Kazasının İhtisab ve Muhzırbaşılığının Bir Yıllık Olarak İltizama Verilmesi

(1)Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

(2)Bâ-berât-ı şerîf-i âlişân mutasarrıf olduğum Amasya kazâsının ihtisâb ve Muhzır başılığ-ı işbu bin ikiyüz (3)senesi Muharremü'l-harâm guresinden sene-i mezbûr Zi'l-hicce'si ğâyetine gelince zabt itmek üzere tarafımızdan (4)işbu dârende-i temessük kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'izzetlü Mehmed Ağa zîde kadruhûya der'uhde ve iltizâm olunub (5)ve bedel-i iltizâmı olan meblağ-ı mezbûrı ber-vech-i peşin ahz u kabz olunub zabt u rabt için yedine (6)işbu temessük virildi. Gerekdir ki kazâ-i mezbûrun Muhzırbaşılığından ve ihtisâbından hâsil (7)olan rüsûmât ve mahsûlâtı kânûn-ı kadîm ve sünen-i sâbık üzere ahz u kabz(8) idüb kadîmden zabt u rabtı oluna geldiği müma-ileyh dahi ol minvâl üzere (9)zabt u rabt idüb târih-i mezbûrda yalnız bir sene tamamına (10)değın zabt u rabt tarafınızdan ve taraf-ı âherden bir dürlü (11)mâni' ve müdâhâle eylemeyeler. Tahrîrâti't-târih (12)el-mezbûr.

(13)Divân-ı sarây-ı âmire

(14)Kad vasale ileynâ. Fi 9 Rebî'u'l-evvel li-sene 1200

[KAYIT-10]

Müftü Ta'yini

(1)İzzet-meâb halen Amasya da me'zun bi'l-iftâ Evliya Halil Efendi (2)ba'de's-selâm inhâ olunur ki. Ahâli-i vilâyet beyninde hüsn-i sülûkun (3)bâ-ırz inhâ ve hizmet-i celile-i iktirâ ke-mâ-kân sanâ ibkâ (4)olunmak hakkında istid'â

olunmağla tarafımızdan sana ibkâ (5)olunmuşdur. Gerekdir ki lede'l-istiftâ esahh-ı akvâli e'imme-i (6)hanefiyye aleyhim rahmetu rabbi'l-beriyye ile iftâ idüb (7)kütüb-i mu'tebere den nakli sarîh ve imzâlarında (8)Amasya müftüsü deyu tasrîh eyliyesün. (9)Ve's-selâm.

Hurrire fi gurret-i Rebî'u'l-ûlâ (10)li-sene mi'eteyn ve elf.

(11)Mehmed Arif-zâde El-fakir Es-seyyid ufiye anha.

(12)Kad vasale ileynâ fi 11 Rebî'u'l-evvel sene 1200

VARAK-6

[KAYIT-11]

VereseTaksimi

(1)Medine-i Amasya'dan kal'a-i Bâlâ sâkinlerinden iken bundan akdem (2)fevt olan Mehmed bin Hüseyin nâm müteveffânın verâseti zevcesi Fatıma binti (3)Ömer ve sulbî oğulları Abdullah ve Mustafa ve sulbîye kızları Aişe ve Zeyneb nâm vereseye (4)münhasıra olduktan sonra verese-i mezbûrun iltimâsiyle tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyeye (5)tevzi' u taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûr defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrire fi'l-yevmi's(6)sâni aşere min şehri Recebi'l-emel li-sene mi'eteyn ve elf.

(7)Menzil der kal'a-i mezbûr/150 guruş

(8)Kürd çayı nam mahalde üzümlük bağ 1/100 guruş

(9)Yorgan 1/5 guruş

(10)Cinan başı nâm mahalde dutluk bağ 1/100 guruş

(11)Döşek 1/5 guruş

(12)Def'a yorgan 1/8 guruş

(13)Yasdık 4/4 guruş

(14)Minder 2/3 guruş

(15)Kilim2/6 guruş

(16)Def'a kilim 1/5 guruş

(17)Döşek Def'a/4 guruş

(18)Katır re's 1/50 guruş

(19)Merkeb1/10 guruş

(20)Karasığır ineği/30 guruş

- (21)Hinta (kile) 3/12 guruş
 (22)Burçak (kile) 1/4 guruş
 (23)Şa'ir (ölçek) Arpa 6/1 guruş
 (24)Pekmez (batman) 3/2 guruş
 (25)Avâni-i Nuhasiye/35 Kıyye/35 guruş
 (26)Fener1/2,5 guruş
 (27)Saman (haml) 1/5 guruş
 (28)Kara ve şenvar 1/6 guruş
 (29)Hırdavât-ı menzil/10 guruş
 (30)Cem'an yekûn/557,5 guruş
 (31)Minhâü'l-ihracât
 (32)Resm-i kısmet/13,5 guruş
 (33)Eminiyye/1,5 guruş/5 Para
 (34)Hüddâmiyye/1,5 guruş/5 Para
 (35)Kalemiyye /1,5 guruş/5 Para
 (36)Çuhadâriyye /1, sülüs
 (37)Kaydiyye 1/3 (sülüs)
 (38)Mahzariyye İhzâriyye/1/3 (sülüs)/5 Para
 (39)Cem'an yekûnü'l-ihracât/22 guruş
 (40)Sahhü'l-bâki
 (41)li't-taksîm beyne'l-verese /535,5 guruş
 (42)Fatıma el-mezbûr li-zevce /66,1/3 guruş/6 Para
 (43)Abdullah el-mezbûr li-ibnihi /156 guruş/4 Para
 (44)Mustafa el-mezbûr li-ibnihi /156 guruş/4 Para
 (45)Aişe el-mezbûre li-binti /78 guruş/2 Para
 (46)Zeynep el-mezbûre li-binti /78 guruş/2 Para
 (47)Gayri maksûm cümle verese beynlerinde/12 Para

[KAYIT-12]

Vasî Ta'yini

- (1)Medine-i Amasya mahallâtundan Üçler Mahallesi sakinlerinden iken bundan akdem fevt iden Tünek-oğlu Seyyid Mehmed (2)bin Himmet nâm müteveffânın dahi muhtâr olduğunu iddiâ' iden bâ'is-i hâze'l-kitâb müteveffâ-yı mezbûrun

(3)ammizâdesi Seyyid Hüseyin bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde Karasenir bâğları sükkânından Halil (4)oğlu Hasan bin Halil nâm kimesne mahzarında üzerine da‘va ve takrîr-i kelâm idüb müteveffa-yı mezbûr Es-seyyid Mehmed bin Himmet (5)hayatında tasarrufât-ı şer‘iyyesi câ‘ize ve şeri‘ât-ı mer‘iyyesi nâfize olduğu halde bi-emrillahi te‘âlâ fevt (6)olduğunda mecmû‘ terekesi kabz olunub kırk guruş sünnet-i seniyye üzere techîz u tekfîn harc u sarf olundukda (7)sonra bâkisi hâlâ âsitâne-i aliyyede altıncı bölüm kışlasında sakin Halebi-oğlu Ali‘ye isâl olunması (8)vasiyet idüb tenfîzine beni vasiy-i muhtar nasb u ihtiyâr itdikde ben dahi vesayet-i mezbûr mûvacehesinde (9)kabul ettiğimden sonra musırnan ‘alel besair vefat eyledi. Müteveffâ-yı mezbûrun mezbûr Hasan zimmetinde cihet-i karzdan bahsinden (10)ikiyüz guruş alıcak hakkı olub meblağ-ı mezkûrun bi‘l-vesaye taleb eyledigimde bana edâdan imtinâ‘ ider. Su‘al (11)olunub meblağ-ı mezkûrun bana edâ vü teslîme tenbîh olunmak matlubumdur didikde gıbbe’s-su‘al mezbûr Hasan cevâbında (12)müteveffây-ı mezbûr Es-seyyid Mehmed’e cihet-i karzdan bâ temessük ikiyüz guruş deyni olduğımı lâkin müteveffâ-yı mezbûrun (13)müddeî‘-i mezbûr Es-seyyid Hüseyin’i vâsi-yi muhtâr nasb idüb müddeî‘-i mezbûr dahi kabul eylediğini inkâr edicek müddeî‘-i mezbûrdan (14) müdde‘âsını mübeyyin beyyine taleb olundukda udûl-i ahrâr-ı ricâl-i müsliminden Kübcegiz Mahallesi sükkânından Kaşıkoglu (15)Ahmed bin İbrahim ve Arucuk karyesi sükkânından Cafer oğlu Hüseyin bin Cafer (16)nâmân kimesneler li ecli’ş-şehâde

VARAK-7

(17)meclis-i şer‘e hâzırân (18)olub iştihâd olunduklarında (19)fi‘l-hakîka müteveffây-ı mezbûr Es-Seyyid Mehmed bin Himmet hayavâtında tasarru(20)fât-ı şer‘iyyesi câ‘ize ve şeri‘ât-ı mer‘iyyesi nâfize olduğu halde (21)bi-emrillâhi te‘âlâ fevt olunduğunda mecmû‘ terekesi kabz olunub kırk guruş sünnet-i seniyye üzere (22)techîz ü tekfîn harç ve sarf olundukdan sonra bâkisi hâlen asitâne-i aliyyeden altıncı bölüm kışlasında sâkin (23)Halebi-oğlu Ali‘ye isâl oluna deyu vasiyet idüb tenfîzine müddeî‘-i mezbûr Es-seyyid Hüseyin vasiy-i muhtâr nasb u ihtiyâr itdikde (24)ol dahi vesâyet-i mezbûrî muvâcehesinde kabûl itdikden sonra musırnan a‘lel besâir vefât eyledi yine bu hususu bu vech üzere (25)şâhidleriz ve şehâdet dahi ideriz deyu her birleri edâ-i

şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dil ve't-tezkiye şehâdetleri (26)makbûle olmağın mûcibince ba'de'l-hükm meblağ-ı mezkûr ikiyüz guruş müddeî-aleyh el-mezbûr Hasan müdde'a vasîyyi mezbûr Es-seyyid Hüseyin edâ ve (27)teslîme niyet birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fil-yevmi's-sâni ve'l-ısrîn min şehri Rebi'ü'l-evvel li-sene mi'eteyn ve elf

(28)Helvacı Hacı Mehmed oğlu Monla Ömer

İmamoğlu Halil Hacıköylü Hasan Efendi

Kâtib-i mahkeme Feyzi Efendi

(29)Karındâşı Ahmed Efendi ve Ser muhızıran Monla Ahmed

[KAYIT-13]

Tereke Kaydı

(1)Medine-i Amasya mahallâtundan Kalcı Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem Üsküdar'da İbrahim Ağa Çayırı nâm mahalde sâkin iken fevt olan Osman

(2)kethüdâzâde Mehmed Ağaya mezbûr Osman kethüdâ nâm müteveffânın hasren veresesı sulbîye-i kebîre kızı Havva nâm hâtuna münhasıra olduğu ba'de't-tahakkuki'(3)ş-şer'i mezbûre Havva'nın iltimâsıyla tahrîr ve yedine teslim olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûre defteridir ki ber-vechi âtî zikr olunur. Hurrîre (4)fi gurre-i şehri Rebi'ü'l-ahir li-sene mi'eteyn ve elf.

(5)Medine-i mezbûre bağlarından kangiler bağları nâm mahalde Dutluk ve Böcekhâneli bâğ 1 500 guruş

(6)Yine medine-i mezbûrede Bazar-ı sufla sûkunda

Semerci dükkânı 1/120 guruş

(7)Cem'ân Yekûn/620 guruş

(8)Minhâü'l-ıhrâcât

(9)Resm-i kısmet/15,5 guruş

(10)Eminiyye/1,5 guruş

(11)Hüddamiyye /1,5 guruş

(12)Kalemiyye /1,5 guruş

(13)Çuhadâriyye/1,5 guruş

(14)Kaydiyye /1 guruş

(15)Mahzariyye İhzâriyye /1 guruş

(16)Yekûnü'l-ıhrâcât /23,5 guruş

(17)Sahhü'l-bâki /596 guruş

[KAYIT-14]

Vekalet Hüccti

(1)Mezbûre Havva meclîs-i şer' de müteveffâ-ı mezbûrun terekesinden Üsküdar'da Hisse-i irsiyesi taleb-i da'va (2)ve ahz u kabz ve sulh ü ibrâya ve mütevakıfa olduğu umûrun küllîsine tedbir Kara Tavuk oğlu Mehmed bin Mustafa'yı (3)vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb u ta'yîn eyledikde ol dahi mahallinde hizmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd eylediği (4)ve hücct-i şer' iyye itâ olunduğu kayd şud fi't-tarihi'l-mezbûr.

[KAYIT-15]

Vasî Ta'yini

(1)Medine-i Amasya muzâfâtından Bayırlı nâm karye sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hüseyin bin Ali nâm müteveffânın sulbî sağır oğulları (2)Hüseyin ve Ali ve sulbîye-i sağire kızı Emine hâtun sağırûn babalarından müntekil emvâl-i mevrûselerin zabt u hıfza sağırûnun vâlideleri (3)Fatıma binti Ahmed nâm hâtun her bir sağire yevmi yedişer akçe nafaka ve kisve bahâ ile ve sarıf olunduğı kayd şud.

Fi 6 Rebî'i'l-ahir sene 1200.

Şuhûdu'l-hâl

(4)Duhancı Alemdar İbrahim Beşe

(5)Kulabcı Hasan

(6)Ahmed Kethüda

(7)Kâtib-i mahkeme Esad Efendi

(8)Ser muhızırân Monla Mehmed

VARAK-8

[KAYIT-16]

Veraset Hüccti

(1)Medîne-i Amasya mahallâtından Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden iken bundan (2)akdem fevt olan Hân Ağâsı dimekle ma'ruf Mehmed bin El-hâc Hüseyin Ağâ nâm (3)müteveffânın verâseti zevcesi Alîme binti El-Hâc Ahmed sulbîye kızları Emine ve ammisi (4)Kazzaz Ömer Ağâ'ya münhasıran ba'de't-taksîm mezbûr Alîme dahi vefât idûb verâseti min ciheti'ş-şip mevlâsı (5)hasren

varisi Kazzâz Mehmed Ağâ bin mezbûr Ömer Ağâ nâm kimesneye münhasıra olduktan sonra mezbûr Emine tarafından iddiâ'y-ı âtiyyi'l(6)beyân tahrîr ve i'tâ'i hüccet vekîli olduğu zât-ı mezbûresi bi'l-ma'rifeti'ş-şer'iyeye ârifân olan Uzun Mustafa Mahallesi sâkinlerinden Şeyh (7)Ali-zâde Seyyid Ahmed Efendi bin Abdi Efendi ve Mehmed Paşa Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Paşa Câmii şerîfi imâmı El-hâc Hasan bin El-hâc (8)Mehmed Efendi nâmân kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-ı vekâlete hükmi-şer'î lâhık olan Kocacık Mahallesi sâkinlerinden Kethüdâ-zâde Abdulkadir (9)Ağa bin Mehmed meclis-i şer'î şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb mezbûr Kazzâz Mehmed Ağâ bin el-mezbûr Ömer Ağâ nâm kimesne mahzârında menzil-i âti'ü'l-beyân vâkı'(10) Es-seyyid Sultan Bâyezid-i Velî vakfı kâtibi Mehmed Sa'îd Efendi bin Osmân Efendi hâzirîn bi'l-meclis olduğu halde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm (11)idûb müvekkilem mezbûr Emine takrîr-i kelâm idûb babam müteveffây-ı mezbûrun terekesinden mahalle-i mezbûrede kâ'in etrâf-ı erba'dan Keşanlı(12)oğlu menzili ve Çavuş Hacı Hasan menzili ve nehr-i kebîr ve tarîk-i âm ile mahdûd ve hâriciyesinden büyü-tü a'dîdeyi müstemil mülk menzili (13)müteveffîye-i mezbûre Alîme'den müntakil mülk-ü mevrûse olmak zu'mıyla merkûm Mehmed Said Efendi altıyüz elli guruş bey' ve kabz-ı semen idûb (14)ben dahi bu def'a menzil-i mahdûd-ı mezkûrda yigirmi dört sehinden sekiz sehime hisse-i irsiyyemi taleb ü da'va eylediğimde pederim merkûm (15)müteveffâ Mehmed Ağâ hâl-i hayâtında müteveffîye-i mezbûre üvey vâlidem Alîme'ye semen-i makbuzına bey' ve kabz-ı semen eylediğine mebni hâkimü'l-evvel (16)Es-seyyid Halil Efendi imzâsıyla mümzâ hüccet-i şer'iyeye ibrâz ve mu'temedsiz isbât esnâsında iken pederim müteveffây-ı mezbûrun sâ'ir (17)terekesinden dahi yigirmi dört sehimde sekiz sehime hisse-i irsiyyemi dahi ber-minvâl-i muharrer taleb-i da'va sadedinde iken beynimizde (18)muslihûn-ı müslimûn tavassut idûb ve es-sulh-u seyyidü'l-ahkâm fehvâsı üzere da'vay-ı mezkûrdan fâriğa olmak üzere elli guruş (19)üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezkûru kabul eyledim ve bedeli olan meblağ-ı mezkûr elli guruşu merkûm Kazzâz (20)Mehmed Ağâ yedinden tamamen ahz u kabz eyledim. Tereke-i müteveffâ-yı mezbûra müte'allik celî ve hâfî kalîl ü kesîr 'âne ve kârlar ve metâlibât (21)ve eymân ve muhâmâtdan mezbûr Kazzâz Mehmed Ağâ'nın ve menzil-i mezkûra vâd'ü'l-yed

kâtib Mehmed Said Efendi'nin zimmetine ibrâ-yı âmm (22)ile ibrâ ve iskât-ı hak eyledim anlar dahi bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr elli guruşdan benim zimmetimi ibrâ ve iskât-ı hak (23)eylediler deyû takrîr eyledi deyu vekîl-i mezbûr Abdulkadir Ağâ mezbûr Kazzâz Mehmed ve kâtib Mehmed Said Efendi muvâcehelerinde bi'l-vekâle (24)takrîr ve anlar dahi bi'l-misâk tasdîk etmeleriyle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşere min şehri Rebî'ü'l-evvel (25)li-sene mi'eteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl

(26)Fazlı-zâde Feyzullah Efendi

(27)Es-seyyid Abdullah Ağâ

(28)Mehmed Paşa mütevellisi

(29)Abdullah Efendi

(30)Sultan Bâyezid kâtib

(31)Attar Mesud Efendi

(32)Becibân-zâde Abdullah Efendi

(33)Emir İmâm-zâde Es-seyyid Sadullah Efendi

(34)Canikli Hasan Efendi

(35)Ladiki Seyyid Mustafa

[KAYIT-17]

Veraset Hüccti

(1)Medine-i Amasya mahallâtından Üçler Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Tünek-oğlu Seyyid Mehmed bin Himmet nâm müteveffânın veraset-i sulbî oğlu olup (2)bundan akdem âsitâne-i aliyye de altıncı bölük kışlasında sâkin Es-seyyid Ali nâm kimesneye münhasıra olduktan sonra müteveffâ mezbûrun ammi-zâdesi (3)Es-seyyid Hüseyin bin Mustafa hayatında müteveffây-ı mezbûr Es-seyyid Mehmed bin Himmet hayatında tasarrufât-ı şer'iiyesi ca'ize ve şer'iât-ı mer'iiyesi nâfize olduğu halde (4)bi-emrillahi te'âlâ fevt olduğumda mecmû' terekem kabz olunub kırk guruş sünnet-i seniyye üzere techîz ve tekfîne harc ve sarf olunduktan sonra (5)bakisi oğlum mezbûr Es-seyyid Ali'ye isâl oluna deyu vasiyyet ve tenfîzine bizi dahi muhtâr nasb u ta'yîn idûb musırran 'alel besâir vefât eyledi (6)deyu da'va ve ba'de's-sübût yedine hüccet-i şer'iiye 'itâ olunduktan sonra dahi mezbûr iltimâsiyle tahrîr ve vasiyyet-i mezbûr

Es-seyyid Hüseyin'e teslîm olunan tereke-i (7)müteveffâ-yı mezbûr defteridir ki vech-i âfî zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâmin aşera şehri Rebi'ü'l-evvel li-sene mi'eteyn ve elf.

- (8)Yorgan / 15 guruş
- (9)Döşek 3/15 guruş
- (10)Def'a yorgan 1/5 guruş
- (11)Yasdık 4/6 guruş
- (12)Menzil der- mahalle-i mezbûr 1/50 guruş
- (13)Kuşak 1/5 guruş
- (14)İsmail kethüda zimmetinde/64 guruş
- (15)Cafer oğlu Mehmed def'a/26 guruş
- (16)Arucak karyesinde Şeyh Ali zimmetinde/10 guruş
- (17)Arucak karyesinde Halil zimmetinde/26 guruş
- (18)Murat oğlu zimmetinde/48 guruş
- (19)Veli oğlu Hüseyin zimmetinde/40 guruş
- (20)Arucak karyesinde Veli oğlu Cafer zimmetinde/65 guruş
- (21)Çuha biniş 1/20 guruş
- (22)Beyaz entari 1/1 guruş
- (23)Çarşab 2/3 guruş
- (24)Keten gömlek/1 guruş
- (25)Börk 2/5 guruş
- (26)Arucak karyesinde Karabeniz oğlu Cafer zimmetinde/12 guruş
- (27)Çuha şalvâr 1/8 guruş
- (28)Çuha heybe /6 guruş
- (29)Alaca entâri/4 guruş
- (30)Alaca şalvâr/1 guruş
- (31)Alaca entâri 1/2 guruş
- (32)Çuha dolama 1/5 guruş
- (33)Parçalar 11/11 guruş
- (34)Def'a çârşâb/1 guruş
- (35)Keten hegbe 1/3 guruş
- (36)Şeyh Ali zimmetinde/13 guruş

(37)Çârşî nam mahalle üzümlük/15 guruş

VARAK-9

(38)Hinta kîle/14 guruş

(39)Kır tâsî ma‘a takım/37 guruş

(40)Keçi kıt‘a...2/50 guruş

(41)Karasığır ineği/15 guruş

(42)Hinta kîle 1/3 guruş

(43)Avânî Nuhâsiye 3/30 guruş

(44)Halil oğlu zimmetinde/200 guruş

(45)Karyede vâsi zimmetinde hinta kîle ve şa‘r arpa/18 guruş

(46)Kadife ve Sârik/5 guruş

(47)Hırdavat-ı menzil/10 uruş

(48)Cem‘an yekûn /1048 guruş

(49)Minhai‘l-ihracât

(50)Techîz ve tekfîn bâ vâsiyet-i hüccet-i şer‘iye mûcibince tertîb/40 guruş

(51)Resm-i kısmet/26.5 guruş

(52)Hüddâmiyye/3 guruş

(53)Eminiyye/3 guruş

(54)Kalemiyye/3 guruş

(55)Çuhadâriyye/3 guruş

(56)Kaydiyye/1,5 guruş

(57)Mahzâriyye İhâziyye/1,5 guruş

(58)Harc-ı hüccet-i vesâyet/43,5

(59)Yekûnü‘l ihracât/130 guruş

(60)Sahhü‘l-bâki /918 guruş

(61)Gâ‘ib-i mezbûr içûn dahi mezbûr Es-seyyid Hüseyin zabt u hıfz ve gâ‘ibe îsâle teslîm olunduğu (62)şerh virildi. Yalnız dokuz yüz on sekiz gurûşdur.

[KAYIT-18]

Enfiye İmalathanelerinin Durumunun Düzeltmesi ve Tütün Alım-Satımına İlişkin Kayıt

(1)Kıdvetü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm ma‘denü‘l-fazl ve‘l-keâm Mevlanâ Amasya kâdısı (2)zîde fazlühû kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân Amasya â‘yânı ve bu husûsa

mübâşir ta'yîn (3)olan defterdar-ı şıkk-ı evvel çuhadârlarından Hacı Ahmed zîde kadruhümâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak (4)ma'lûm olaki varidât-ı cesîme-i mîrîyyeden enfiyye İslambol ve memâlik-i mahrûse mukâta'ası bin yüz doksan sekiz senesinden (5)i'tibârla ba'zı şurût ve kuyûda mebni devlet-i alîyyemden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed Emîn zîde mecdühûnün uhde-i liyâkât ve işhâline tefvîz u ihâle olunmakdan (6)nâşi muktezây-ı me'mûriyeti üzere mukâta'a-i mezbûrenin rabt-ı şîrâze-i nizâm ve intizâmına egerçi bezl-i makdur ve sa'y-i nâ-mahsûr üzere olub ancak mülhâkât-ı mukâta'adan Amasya ve havâlisinde fenni (7)küllî mîrî enfiyye bey' ve fûruhiyyet oluna gelmiş iken birkaç seneden beru mültezimler yedlerine virilen evâmîr-i aliyyemin infâz u icrâsına takayyüd olunmadığından mârru'z-zikr Amasya enfiyeciliğine (8)kimesne tâlib olmayûb henüz der'uhde ve iltizâm olunamadığından gayri emâneten enfiyye irsâl olundukda semen-i mîrî enfiyesine rağbet itmeyûb âhar mahalden efrenc enfiyyesi getürdüb (9)isti'mâl itmeleriyle mîrî enfiyyesi mu'attal kalmağla mukâta'ay-ı mezbûreye hâsıl olacak mîrîlerin nısfı telef ve sirka olmakdan nâşi bu def'a virilen nizam-ı cedîd şurûtı mûcibince iki yüz (10)vukıyye enfiyenin beher vukıyyesi üçer buçuk gurûşdan yedi yüz gurûşa peşinen der-i aliyyeme irsâl itmek kalem-i mezbûr enfiyeciliğe işbu bin yüz doksan dokuz senesi (11)Şa'bânü'l-mu'azzamı guresinden bir sene-i kâmile Amasya a'yânı mûmâ-ileyhin uhdesine ihâle ve tefvîz olunub bedel-i iltizâm olan meblâğ-ı mezbûru virilecek eshâm (12)fâ'iziçün ber-vech-i peşin der sa'âdetime irsâl ve bundan böyle dahi beher sene nizâm-ı mezkûr mer'î ve mu'teber olmak üzere râbita-i kavıyyesi virilüb mahalline kayd için (13)sûret-i sicillâtı ile bu tarafa arz ve inhâ olunmak ve hilâf-ı şurût küşâd olunan kârhâneler sedd u bend ve ashâbı yedlerinde mevcut bulunan enfiyyeleri (14)cânib-i mîriçün zabt ve sirkât ve bu misüllü hilâf-ı emr-i şerîfe hasâret idenler müslim ise kal'a bend ve zımmî ise vaz'-ı kürek olunmak için keyfiyetleri (15)ism ve şöhetleriyle der-i aliyyeme arz ve ilâm olunarak takviye-i nizâm-ı mukâta'a ve tezâyüd-i hâsılat ve âidâtını müsted'î vesâilin istihsâline (16)dikkat olunmak babında emr-i şerîfim sudûrını emin-i müma-ileyh bâ-takrîr-i istida-a itmekden nâşi hâzine-i âmirem defterlerine mürâca'at olundukda memâlik-i (17)mahrûseti'l-mesâlik-i pâdişâhânemde vâki' enfiyye mukâta'ası külliyyetlü mâl ile mütেকayyed vâridât-ı cesîme-i mîrîyyeden ve yedinden akçe

sehm sehm (18)fenni çok kimesnelere mâlikâne fûrûht olunmuş olduğundan gayri emr-i amâl-i mîrî kârhânelere mahsûs olub anlardan mâ'ada sâ'ir mahallede (19)kat'an ve kâtibeten enfiyye imâl olunmak ve memâlik-i mahrûsede ber-vech-i serbesiyyet enfiyye fûrûhtı emîn olanlar taraflarından ta'yîn olunan adamlarına ve şeriklerine (20)mahsûs olmak ve enfiyye husûsuna efrâd-ı âferîdeden hiç ferd vechen mine'l-vücûh dahl u ta'arruz vaz'ıyyed eylememek hin-i ihdâsda bâ-hatt-ı hümâyûn (21)şart ve tahsîs kılınmış olub iş bu şurûtun ve sâ'ir şerâit-i nizâmiyenin ale'd-devâm fitrat-ı hâlelden ve siyâneti lâzime-i hâlden ve mugâyir-i (22)nizâm hareket ideri olur ise men' ü def' olunmak ehemmi ve akdem iken emîn-i mukâta'a tarafından taşraya gönderilen mültezimlerin (23)enfiyecilerin ekserisi re'âya makûlesi olduğundan her ne kadar hilâf-ı emr-i alişân enfiye imâl ve fûrûht idenleri men' ü (24)def' kaydında (25)olalar. Nüfuz-ı kelâmları (26)olmayub hükkâm ve zâbitân (27)taraflarına iştikâ eylediklerinde tama'-i hâmından (28)nâşi sen bir mültezimsin ancak kârın için (29)der'uhde ve iltizâm eylemişsin bize ne hizmet (30)idersin deyu te'diye-i umûrlarına müsâ'ade itmeleriyle çok (31)kimesneler hilâf-ı emr-i 'âlişân taşra enfiyesi fûrûht idüb (32)bu vechle her bir kazâ ve karyelerden kendünce mîrî enfiyyesi satılmakdan (33)kalub âsitâne-i aliyyede mîrî enfiyesinin (34)beher kıyyesi beşer gurûş ve taşra enfiyesinin beher kıyyesi mahallinde yüzer paraye olmağla âsitânedeki ziyâde bahâ ediyor deyu kâr addiyle (35)tüccâr ta'ifesi ve sa'ir mürûr u übürlü iden kimesneler taşradan âsitâneye enfiyye götürüb (36)ve esnây-ı râhda derbendcileri bir mikdâr akçe alub mürûrlarına müsâ'ade ve hilâf-ı (37)emr-i alişân enfiyye getürenlerin enfiyyelerini cânib-i mîrî için zabt (38)husûsunda zâbitân taraflarından iğmâz-ı ve ale'l-husûs (39)Bahr-i sefid ve Rûm-ili ve sevâhilinden ve Arnabudluk'dan (40)âsitâneye gelen enfiyyenin (41)mürûruna kürekçiler

VARAK-10

(42)taraflarından (43)müsâmaha olunub (44)bu cihet ile mîrî enfiyyesi (45)mu'attal olub kendünce sâfi taşra (46)enfiyyesi revâc bulub emîn olanlar (47)dahi zabt ideceğim bir senedir sübhanallâhi te'âlâ ne şekil (48)olur ise olsun deyû zararını çıkarmağa bakûb nizâm-ı mukâta'a(49)nın ihtilal ve adem-i ihtilâlinden sarf-ı enzâr itmeleriyle günden (50)güne hasâret cânib-i mîrîyye râci' İstambul'da olan enfiyeci esnâfi (51)medyûn ve perişân olmakdan nâşi bu

husûsun bir çâresi görülmek lâzım (52)ve mühim olmağla ba‘de‘l-yevm Memâlik-i Mahrûsemde vâk‘i kasabât ve kurâda a‘yân-ı belde olan kimesne bu (53)enfiyye emîni tarafından virilen zabt temessüki mûcibince bâ-fermân-ı âli mîrî enfiyyesinin beher vukıyyesi fiy‘at-ı (54)sâbıkı ve râyici üzere bi‘t-terâzi ihâle ve arâm olunub ve mültezim yedinde olan enfiyye senesi hitâmından mukaddem fûrûht (55)olunub kalmaz ise yine mîrî kârhânesinden lüzûmu mikdârı enfiyye ahz ve mîrî enfiyyesinden hâric âhar mahalde taşra enfiyyesi bulunur (56)ise a‘yân-ı belde ma‘rifetiyle miriçün meccânen zabt ve ümenâ tarafına ihyâ olunmak ve bedel-i iltizâm olan meblâğ her ne ise â‘yan tarafından ber vech-i peşîn (57)tamamen ahz ve tarafına edâ vü teslîm olunmak ve her beldenin hıfz u hirâseti a‘yân üzerine elzem olmağla bir beldeden bir beldeye enfiyye nakl iden kimesneye gerek güzergâhları (58)sedd ü bend olunmasına sa‘y-i dikkat ve derbendcileri a‘yân ve zâbitân taraflarından müstasveb olmağla gereği gibi tenbîh ve te‘kîd ve hıfz u hirâset olunarak bir kazâdan (59)bir kazâyâ ve İslambol’a taşra enfiyesi nakline bir tarikle cevâz ve ruhsat gösterilmek ve Bahr-i sefid ve Rûm îli sevâhilinden ve Arnabudluk’dan âsitâneye gelen (60)enfiyyenin gümrükçüler taraflarından mürûruna ruhsat virilmemek bu def‘a virilân nizâm-ı cedîd şurûtundan idüğü Haremeyn-i şerifeyn mukâta‘asından derkenâr olunmağla (61)derkenârı ve istidâ‘ısı mûcibince amel ve hareket olunmak fermânım olunmağın işbu emr-i şerîfim isdâr [] ve [] ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde sen ki kâdı-yı (62)mümâ-ileyhsün mukâta‘a-i mezbûr külliyetlü mâl ile devlet-i ‘aliyye-i ebediyyü‘l-istimrâr irâdât-ı cesîme-i mukayyedü’n-bihâ ve âidât-ı mu‘ayyene-i mukaset olub (63)hâsîlât ve âidâtdan bir akçesinin kesr-i karînesine cevâz ve müsâ‘ade olunmadığından gayri mukâta‘a-i mezbûr bundan akdem fenâ çok kimesnelere (64)sehm sehm mâlikâne fûrûht olmak takrîbiyle şirâze-i nizâmının hıfz ve vikâyesi ehem ve elzem olmağla fermânım olduğu vechle amel ü hareket (65)ve işbu bin yüz doksan dokuz senesine mahsûben Amasya enfiyyeciligini emîn-i mümâ-ileyhin istidâ‘ısı ve nizâm-ı cedîd şurûtı mûcibince bi‘t-terâzi a‘yân-ı müma(66)ileyhin ‘uhdesine ihâle ve tefvîz-birle bedel-i iltizâm olan mebâliğ-i mezbûrun ve vi[ri]lecek eshâm ve fâ‘iziçün ber vechi peşîn mübâşir-i merkûma (67)teslimen ve Der- sa‘âdetime irsâl ve bundan böyle dahi beher sene nizâm-ı mezkûru mer‘î ve mu‘teber olmak üzere râbita’i kaviyyesin

verilüb (68)mahalline kayd içün keyfiyyetin sûret-i sicillâtıyla bu tarafa arz ve inhâ ve hilâf-ı şurût küşâd olunan kârhânelerin sedd ü bend ve ashâbı yedlerinde (69)mevcûd bulunân enfiyeleri cânib mîriçün zabt ve sirkat ve bu misüllü hilâf-ı emr-i şerîf harekete cesâret idenler müslim ise kal'a bend (70)ve zımmî ise vaz'ı kürek olunmak içün ve keyfiyetlerini ism ve şöretleriyle Der'aliyyeme ve'l-hâsıl takviye-i nizâm-ı mukâta'a ve tezvîd-i hâsılât ve âidâtına müsteda' (71)vesâ'il istihsâline dikkat eyliyesün ve sen ki mübâşir-i merkûmsun muktezây-ı me'muriyetin üzere işbu emr-i şerîfimle Amasya'ya lede'l-vürûd (72)ma'rifet-i şer'le husûs-ı mezbûrun bu vechle râbita ve nizâmını virûb sûret-i nizâmını mübeyyin virilecek tahrîrâtı ve meblâğ-ı mezbûr (73)yediyüz guruşu ahz ve Der'aliyyeme 'avdet-birle tahrîrât-ı mezkûreyi kalemine kayd itdürdüb mebâlig-ı mezbûru emîn-i mümâ-ileyhe teslîme (74)ihtimâm u dikkat ve hilâf-ı emr-i şerîfim vaz' u hareketden ihtirâz üzere tehâşi vü mücânebet eyliyesün. Ve sen ki â'yân-ı mümâ-ileyhsin sen dahî (75)mücib-i emr-i şerîfimle amel ü hareket ve husûs-ı mezbûrun bu vechle râbita-pezîr olmasına irâde-i 'aliyyem ta'alluk itmiş olmağla hilâfı ne gûne vaz'-ı (76)hâlâtdan tevakku' ve mübâ'adet eylemek bâbında fermân-ı alişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i (77)şerîfimle vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sūdûr olan işbu emr-i şerîf-i (78)celîlü'ş-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle âmil olub hilâfı hiç ferde bir dürlü (79)vaz' u hareket itdürmeyesün. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timad kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşere min Şevvâli li-sene tis'a ve tis'în ve mi'eteyn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse.

(80)Kad vasâle ileynâ fi 14 Receb sene 1200 kayd şud.

VARAK-11

[KAYIT-19]

Veraset Hüccti

(1)Medine-i Amasya mahallâtından Gümüslü-zâde Mahallesi sâkinlerinden (2)iken bundan akdem fevt olan Şerife binti Mehmed nâm müteveffîyenin verâseti babası (3)mezbûr Mehmed ve vâlidesi Zahide ve zevci Es-seyyid El-hac Ahmed bin El-hâc Ömer ve sulbî sağır oğlu Mehmed ve sulbîye-i sağîre (4)kızı Nefîse ve Rabia nâm vereseye münhasıra olduktan sonra verese-i mezbûrun iltimâsıyla

tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's(5)şer'iyye tevzi' ve taksîm olunân tereke-i müteveffây-ı mezbûr defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-ışrîn (6)min şehri Rebî'ü'l-ahîr li-sene mi'eteyn ve elf.

- (7)Hitân kaftan 1/30 guruş
- (8)Çicekli entâri 1/5 guruş
- (9)Alaca şalvâr/5 guruş
- (10)Sincab kürk 1/60 guruş
- (11)Don ve Gömlek 4/5 guruş
- (12)Melez gömlek /4 tob/5 guruş
- (13)Lezği/4 tob/4 guruş
- (14)Beyaz entâri bez/1 tob/5 guruş
- (15)Def'a beyaz müsta'mel entâri/5 guruş
- (16)Beyaz cübbe 2/2,5 guruş
- (17)Şal cübbe 2/2 guruş
- (18)Yemeni ve takye/2 guruş
- (19)Hamam takımı 1/4 guruş
- (20)Ferâce 1/10 guruş
- (21)Bürük, Peçe ve Uçkur 1/10 guruş
- (22)Boğça 4/4 guruş
- (23)Def'a kürk/6 guruş
- (24)Mühr der zimmet-i zevci'l-mezbûr/100 guruş
- (25)Keten entâri 2/3 guruş
- (26)Sim kuşâk 1/40 guruş
- (27)Cem'an Yekûn /3057 guruş
- (28)Minhâ'l-ihracât
- (29)Techîz ve tekfîn bâ-vasiyyet/40 guruş
- (30)Resm-i kısmet/8 guruş
- (31)Hüddâmiyye/1,5 guruş
- (32)Eminiyye/1,5 guruş
- (33)Kalemiyye/1,5 guruş
- (34)Çuhadâriyye/2 guruş
- (35)Mahzâriyye-İhzâriyye/0,5 guruş

- (36)Kaydiyye 1/3 (sülüs)
 (37)Yekûnü'l-ihracât /56 guruş
 (38)Sahhü'l-bâki li't-taksîm beyne'l-verese /249.5 guruş
 (39)Hissetü'l-eb-i el-mezbûr Mehmed /1 akçe/41,5 guruş/11 para
 (40)Hissetü'l-üm el-mezbûr Zahide/1 akçe/41,5 guruş/11 para
 (41)Hissetü'l zevcü'l-mezbûr Ahmed/62 guruş
 (42)Hissetü'l-ibnü'l-mezbûr Mehmed/1 akçe 51,1/3 guruş/1 para
 (43)Hisse libinti'l-mezbûr Nefise /1 akçe 25,1/3 guruş/1 para
 (44)Hisse libinti'l-mezbûr Rabia /25,1/3 guruş

[KAYIT-20]

Veraset Hüceti

- (1)Medine-i Amasya'da Dârü's-selâm Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan İsmail bin Osmân nâm müteveffânın ve verâseti zevcesi
 (2)Hanife binti Hüseyin ile sulbi sağır oğlu Abdurrahman ve Hüseyin ve sulbiye-i sağîre kızları Aişe ve Emine nâm vereseye (3)münhasıra oldukdan sonra verese-i mezbûrun iltimâsıyla takrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyeye tevzi' ve taksîm olunan (4)tereke-i müteveffâ-yı mezbûr defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fi'l-yevm aşere min şehri Cemaziyyi'l-evvel li-sene mi'eteyn ve elf.
 (5)Arpacı dükkânında şa'îr kîle 5/8 guruş
 (6)Harar çuval 1/6 guruş
 (7)Anbar 1/7 guruş
 (8)Karahar nâm mahalde dutluk ma' Böcekhâneli bağ 1/900 guruş
 (9)Çal nâm mahalde üzümlük bağ 1/50 guruş
 (10)Def'a Çal nâm mahalde bağ/50 guruş
 (11)Tüfenk, Kılınç, Bıçak 1/10 guruş
 (12)Keten şalvar/3 guruş
 (13)Keten yorgan mitili 1/2 guruş
 (14)Minder, Yasdık, Kilim 1/5 guruş
 (15)Merkeb 1/10 guruş
 (16)Def'a şa'îr kîle 3/32 guruş
 (17)Bil, Kazma, Balta, 1/2 guruş
 (18)Avani-i Nuhasiye /62 guruş

- (19)Kefere zimmetinde 45 guruş
 (20)Kürdler karyesinden Mehmed kethüda zimmetinde/25 guruş
 (21)Hırdavât menzil/10 guruş
 (22)Cem'an Yekûn /1189 guruş
 (23)Minhâ'l-ihracât
 (24)Techîz ve tekfîn bâ vasiyet/50 guruş
 (25)Resm-i kısmet/30 guruş
 (26)Hüddâmiyye/3,5 guruş
 (27)Eminiyye/3,5 guruş
 (28)Kalemiyye/3,5 guruş
 (29)Çuhadâriyye/3,5 guruş
 (30)Mahzâriyye – İhzâriye/1,5 guruş
 (31)Fidye/1,5 guruş
 (32)Harc-ı hüccet-i vesâyet ma' kalemiyye/8 guruş
 (33)Yekûnü'l-ihracât /105,5 guruş
 (34)Sahhü'l-bâki li't-taksîm beyne'l-verese1083,1/3 guruş
 (35)Hissetün libint el-mezbûr Hanife/135 guruş/16 para
 (36)Hissetün libni el-mezbûr Hüseyin 315,1/3 guruş/8 para
 (37)Hissetün libni el-mezbûr Abdurrahman 315,1/3 guruş/8 para
 (38)Hissetün libinti el-mezbûr Aişe 157,1/3 guruş/9 para
 (39)Hissetün libinti el-mezbûr Emine 157,1/5 guruş/9 para
 (40)Fi 20 Cemâziyi'l-evvel li-sene 1200

VARAK-12

[KAYIT-21]

Vakıf Hücçeti(Vakıf Nazırı Atanmasına Dair Berat)

- (1)Kâtib-i mahkeme Feyzullah Efendi mahdumının nezâret berâtıdır.
 (2)Medine-i Amasya da vâki' Abdullah Paşa vakfında senede bir müdd mahsulle nâzırı (3)olan Hafız Mehmed fevt olub yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi muhavvel ve mu'attal kalmağla (4)yerine erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'-i tevki'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî diger Mehmed (5)zîde kadrihû her vechle layık ve muhıll ü müstehak olmağla nezâret-i mezkûre müteveffâ mahlûlünden (6)tevcîh olunub yedine işbu berât-ı şerîf-i âlişânım virilmek bâbında istid'â'y-ı inâyet itmegin (7)ber-vech-i

muharrer fevt vâki' ise tevcîh u sadaka idüb bu berât-ı hümayûn-ı sa'âdet makrûni virdim ve buyurdum ki (8)ba'de'l-yevm merkûm diger Mehmed zîde kadrihu varûb zikr olunan vakfın müteveffây-ı mezbûrun yerine nâzırı olûb hizmet-i lâzimesin (9)mer'î ve mü'eddi kılındıktan sonra senede bir müd mahsûl ile mutasarrıf olûb vâkıfın rûhı ve benim devâm-ı ömr-ü devletim için du'âya (10)müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan bir vecîhle ferd mâni' ve müzâhim olmayûb aslâ dahl ü ta'arruz kılmayalar.(11)Şöyle bileler alâmet-i şerîfime i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Rebi'ü'l-ahir li-sene mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyye.

[KAYIT-22]

Menzilhaneye Gümüş Naklinin Güvenliği İçin Cebelü Ta'yini

(1)Behâsından müsekkek sim-i hazine Tâtar Osmân ve Mehmed Ağâ ve Mustafa Ağâ ma'rifetleriyle dört haml hazine Medine-i Amasya menzilhânesine vusûl ve bâşına mikdâr-ı kifâye (2)cebelü ta'yîn ile taraf-ı âsitâne-i aliyye tarafına râhi olunduğı kayd şud.

Fi 23 Cemâzi'l-âhir sene 1200.

[KAYIT-23]

Veraset Hücçeti

(1)Sarı Ahmed zâde Mustafa Ağânın hücçeti.

(2)Medine-i Amasya'da Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Gözacan-oğlu Es-seyyid Mehmed bin Hacı Mustafa nâm (3)müteveffânın verâset-i zevce-i metrûkesi Aişe binti sulbi sağır oğlu Mustafa sulbiye-i sağîre kızları Şerife ve Emine (4)nâmın vereselere münhasıra olduktan sonra sağîrûn-ı mezbûrûnun tesviye-i umûrları için kıbel-i şer'den mansûb vasiyetleri (5)valideleri Aişe binti Mürşid nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Pervâne Beg mahallesi sâkinlerinden işbu sâhibü'l-kitâb (6)Sarı Ahmed-zâde Es-seyyid Mustafa bin Abdullah nâm kimesne mahzârında bi'l-vesâye ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb müteveffây-ı mezbûrun (7)Zanne karyesi hâkinde kâ'in üzümlük bağ, derûnunda vâki' üç bağ Böcekhânesi sağîrûn-ı mezbûrûna intikâl itmişidi. Lakin müteveffây-ı (8)mezbûrun Kurşunlu Mahallesi hâne-i avârızına meşrûta dokuz mevkûfe cihet-i deyn-i şer'iyeden seksen gurûş diyeti olduğunu

bundan akdem (9)hâkim-i mevki' hâze'l-kitâb huzûrumda benim muvâcehemden vakf-ı mezbûr mütevellisi mahalle-i mezbûre kethüdâsı Dellal oğlu Mustafa'nın da'va ve müddeâ'sını (10)şühûd ve u'dûl ile isbât itmekle muhallefâtından hükm ve edâsıyla bana tenbîh olunmakla binâen aleyh müteveffây-ı mezbûrun akâr u menkûl terekesinden (11)ancak Böcekhâne-i mezkûrdan gayrı nesnesi olmadığını sikât-i muvahhidîn hâkim-i mûmâ-ileyh ba'de'l-ihbâr Böcekhâne-i mezbûrun şer'an bey'i lâzım gelmeğın yedime (12)virilân izin hücceti mantûkınca mezbûr sûk-ı sultânîde ve mecma'-ı nâs olan mahallerde otuz beş günden mütecâviz nidâ ve müzâyede (13)olundukda rağabât-i inkıtâ'ından sonra mezbûr Es-seyyid Mustafa üzerinde yüz gurûşda karar idüb ziyâde ile taleb-i âhar dahi (14)zuhûr itmeyüb ve semen-i mezkûr Böcekhâne-i mezbûrun semen-i misl olduğunu zeyl-i kitâbda mektûbül-esâmi-i müslimîn haberleriyle ta'yîn (15)olmağla tarafından icâb ve kabûl hâvi bey' ü bât-ı sahîh-i şer'î ile Böcekhâne-i mezbûrî bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-hak ile mezbûr (16)Seyyid Mustafa'ya yüz gurûşa bi'l-vesâye bey' ü temlik eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve teslîm ve kabûl eyledikten sonra (17)semen olan meblağ-ı mezbûrî yüz gurûş yedinden ahz u kabz ve tesellüm deyn-i mezkûrun seksen gurûş mütevellî-i vakf (18)Dellal oğlu Mustafa'ya işbu meclis-i şer'de def' u teslîm eyledim. Fî mâ ba'd Böcekhâne-i mezbûr müşteriy-i mezbûr Seyyid Mustafa'nın (19)mülk ve hakkı sağîrun-ı mezbûrûnun kat'ân alâkası kalmâmışdır. Keyfe mâ yeşâ ve yuhtâr mutasarrıf (20)olsun didikde gıbbü't-tasdîk-i şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâni ve'l-ısrîn (21)min şehri Cemâziye'l-ahir li-sene mi'eteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl

(22)Kâtib-i mahkeme Hamid Efendi

(23)Duhancı Salih Bölüki-zâde Hüseyin Ağa

(24)Ladik Es-seyyid Mustafa Efendi

(25)El-latîf Hacı Abdi

(26)Emîr Hacı-zâde Berber Abdi

Kayd şud.

[KAYIT-24]

Gümüş Naklinin Güvenliğı İçin Cebelü Askeri Atanması

(1)Gümüşhane'den onbeş (2)haml külçe zer u sim hazine-i Gümüş(3)hane emîni hazinedâr Süleyman Efendi (4)ma'rifetiyle Medine-i Amasya menzilhânesine resîde ve bâşına (5)mikdar kifâye cebelû ta'yîn ve savb-ı (6)me'muriyete irsâl olunduğu kayd şud.

Fi 9 Receb li-sene 1200

VARAK-13

[KAYIT-25]

Vakıf Hüccti

(1)Kör El-hâc Mehmed Ağâ'nındır. (2)Der-sûreti-i vakfiye-i orta. (3)Elhamdülillahi'l-azîzi'l-gaffâr ve's-selâtü ve's-selâmü 'alâ ale'n-nebiyyi'l-muhtâr (4)ve alâ alihi ve ashâbihi'l-ahyâr mâ vakâfehul-menkûl ve'l-akâr emmâ ba'd (5)işbu sahîfe-i şer'iyenin tahrîrine bâ'is ve bu vesîka-i enîkanın tastîrine mûcib-i (6)muktezi budur ki. Medine-i Amasya suyyinet ani'l-beled mahallatından Şâmîce Mahallesi sâkinlerinden (7)ashâb-ı hayrât ve'l-hasenât ve râğibetü's-sadakât ve'l-mebrûrât Ortaköy Ağâsı dimekle ma'rûf Mehmed Ağâ ibn (8)Osmân nâm kimesne vaktâkim afitâb-ı ömrün zevâlin kârbân-ı vücûdun irtihâlin fehm idüb yevm-i ukbây-ı (9)cümleden evlâ ve ahrâ bilib ed-dünyâ mezra'atü'l-ahireti fehvâsı üzere vücûh-ı hayrâtda vakfı ihtiyâr idüb (10)binâen 'alâ zâlik meclis-i şer'-i şerîf-i sımâd ve mahfil dîn-i münîf-i şâmihü'l-imâd-ı Ahmedîde vakf-ı (11)atiyyü'l-beyâna li-ecli't-tescîl mütevellî nasb eylediği sulb-i Kebir oğlu Mehmed Ağâ mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'i ve i'tirâf-ı (12)sarîh mer'idüb kendi atyâb-ı mülk ve ahsen-i menâzilinden olub Okmeydânı nâm mahalde (13)kâ'in bir taraftan Kayabaş-zâde Ömer Ağâ bağı ve bir taraftan Sirac-zâde Esseyyîd Abdülhalîm Efendi bağı ve bir (14)taraftan Orta yol ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd dutluk mümtâz bağı medine-i mezbûre hâricinde (15)Laklaklı kaya önünde kâ'in bir taraftan vakf bâğı ve bir taraftan Emir Hasan bâğı ve nehr-i sağîr ve tarîk-i âmm (16)ile mahdûd ve dutluk derûnunda böcekânede müştemil bâğı ve Medine-i mezbûrede attârlar sûkında kâ'in bir taraftan (17)Sabuncı-oğlu dükkân ve bir taraftan Mes'ûd Efendi dükkânı ve bir taraftan Kaygir-i mir ve bir taraftan tarîk-i (18)âmm ile mahdûd ve bir kıt'a attâr dükkânı ve yine attârlar sûkında kâ'in bir taraftan Gökbacı oğlu (19)dükkân ve bir taraftan Bakcaver oğlu dükkânı ve bir taraftan Kaygir-i muntehi ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd

(20)bir kıt'a attâr dükkânı hasbeten lillâhi te'âlâ ve taleben mârzâti Rabbi'l-a'lâ sahh-ı müeyyed ve hasr ile (21)vakf ve hüsn idüb şöyle şart eyledik ki bağât-ı mezkûrâtın ve dekâkîn-i mezbûrâtın (22)tevliyet-i gallât ü icârâtını hayâtda oldukça kendim tasarruf idüb ba'de vefâtihi sulb-i Kebîr-oğlu (23)Mehmed ve Osmân ve sulbîye kızları Hadice ve Name ve Hanife mutasarrıf olalar mezbûr Osmân mütevellî olub (24)humus-ı mahsûlün ba'de'l-ihrac bâki galleden dahi üç batman helvay-ı asel tabh idüb muharremü'l-harâm (25)guresinde medine-i mezbûrede vaki' Halifet Gazi medresesinde sâkin olan talebelere (26)bu mütevellî ile tevzi' ve taksîm ve fukarây-ı müslimîne taksîm ideler bâki gallâtını ve icarâtını (27)beynlerinde zükûr ve inâs ale's-sesviyye tevzi' ve taksîm ideler evlâdlarımdan biri vefât (28)eylediğinde hayatda olan evlâdlarım ırs taksîm gibi mükâseme ideler oğullarım ve kızlarım ba'de'l-vefât (29)evlâd-ı zükûrdan erşed-i ekberi mütevellî olub ke'l-evvel evlad-ı evlâd-ı evlâdlarının evlâdları (30)mutasarrıf olalar. Batnen ba'de batnın ve neslen ba'de neslin ve fer'an ba'de ehlin mutasarrıf olalar. El-iyâzen billâhi te'âlâ ba'de'l(31)inkırâzi'l evlâd medine-i mezbûre de hâkimü'ş-şer' olan fâziletli efendi hazretleri nezâretiyle gallât-ı (32)mezkûreyi Medine-i münevvere nevverehu'llâhü te'âlâ fukarâsına irsâl ve isâl eyliyeler deyu fariğan anîş-şevâğıl (33)ve câriyen an-emr-i muhâl emlâk-ı mahdûd-ı mezkûremi oğlum Mehmed'e def' u teslîm olunduğu ahz u kabûl ve evkâf-ı (34)sâ'ire misl'ü zabt ve tasarruf eyledi didikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'i vâkıf-ı mezbûr el-Hâc Mehmed (35)semt-i hilâfete â'zim olub vakf-ı (36)akâr inde imâmi'l-'azm sahîh ve gayr-i lâzım ve ba'zı eimme-i kirâm semtlerinde menâfi' nefsi ve vâkıfa meşrût-ı (37)vakfın adem-i sıhhati mütehakkik ve câzim olmağla bağât ve dekâkin-i mahdûd-ı mezkûr ke'l-evvel mülkûme (38)istirdâd olunmak murâdımdır deyu da'vây-ı rücû'a şurû' idicek mütevellî mezbûr cevabında (39)fi'l-hakîka vâki'u'l-hâl bast olunan minvâl üzeredir. Lakin inde imâm-ı Ebu Yusuf menâfi' nefsi vâkıfa meşrût (40)vâkıfın âhar fukarâya merbût olıcak i'tibâren li'l-ibtidâe bi'l-intihâ sahîh ve câ'iz ve inde'l-imâmeyn sıhhati (41)müstelzim-i luzûm oldığı derece-i tahkîki câ'iz olmağın min-küllî'l-vücûh bâb-ı rücû' mesdûddur deyu redd (42)ve teslîmden imtinâ' ve husûmet ve nizâ'-birle huzûr-u şer'-i şerîfde müterâfiân ve fasl-ı tâlibân (43)olduklarında ba'de't-te'emmül ve'l-istiğrâ-ı cânib-i vakfa evlâ görilüb alimen bi'l-hilâf beyne'l-

eimmeti'l-eşrâf (44)'alâ reimen yerâhu min- kıbeli's-şer' vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ı şer'i (45)ve kazâ-i mer'î olunmağın min ba'd vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub nags-ı ibtâlî mümteni'ü'l(46)ihtimâldir. Femen beddelehü ba'de mâ semi'ahû fe-innemâ ismühû ale'l-lezîne yübeddilûnehû innellâhe semî'un alîm. Ve ecrü'l-vâkîf (47)ale'l-hayyi ma'budi'l-kerîm cerâ zalik.

Fi 19 Receb li-sene 1200

VARAK-14

[KAYIT-26]

Veraset Hüccti

- (1)Der-kassâm-ı defter mâbeyn-i beytü'l-mâl.
- (2)Medine-i Amasya'da vâki' Sultan Hâtûn mahallesinde (3)sâkin iken bundan akdem fevt olan Es-seyyid Monla Hüseyin bin (4)Abdullah nâm müteveffânın vâris-i ma'rûfu olmayûb terekisi cânib-i beyt ü'l(5)mâla âid ü râci' olmağla Medine-i Amasya'da emîn-i beytü'l-mâl olan (5)kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân izzetlü el-Hac Abdulkadir Ağâ tarafından ahz u kabz (6)ve hîn-i iktizâda murâfa'aya vekîl-i müsecceli Hacı Said nâm kimesnenin iltimâsıyla tereke-i müteveffâ-i mezbûr (7)sûk-ı sultânîde bi'l-müzâyede fûrûht ve emin-i mümâ-ileyh vekîle teslîm olunan tereke-i müteveffây-ı mezbûr (8)defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min şehri Recebi'l-mürecceb li-sene (9)mi'eteyn ve elf.
- (10)Mushaf ve kitâb ve evrâk-ı perişân – Hediye/4 guruş
- (11)Kal'a dağında üzümlük bağ 1/35 guruş
- (12)Kal'a dağında def'a üzümlük bağ 1/25 guruş
- (13)Şeyh Cev'i nâm mahalde bağ/5 guruş
- (14)Merkeb/3 guruş
- (15)Nakid akçe der-kiyye/5 guruş
- (16)Salucı karyesi sâkinlerinden/5 guruş
- (17)Köhne yorgan /5 evân 5 ve çekmece/5,5 guruş
- (18)Çay nâm mahalde bağ yeri arsâsı/5 guruş
- (19)Cem'an Yekûn /92,5 guruş
- (20)Minhâü'l-ihracât
- (21)Techîz ve tekfîn/14 guruş

- (22)Resm-i kısmet ve hüdâmiyye, eminiyye ve çuhadâriyye ve mahzâriyye, ihzâriyye, kalemiyye/18 guruş
- (23)Ve hegbe misl-i dükkân ve Kolcıyân/20 guruş
- (24)Dellâliyye Hamaliye/1,5 guruş
- (25)Minhâü'l-ihracât /53,5 guruş
- (26)Sahhü'l-bâki/39.5 guruş
- (27)Vekîl-i mezbûr Hacı Said'e teslim şud.

[KAYIT-27]

Veraset Hüceti

- (1)Medine-i Amasya'da Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden bundan akdem fevt olan Şerife binti İbrahim nâm müteveffiyenin verâset-i zevci (2)Duhancı oğlu Hacı Ahmed'den gayrı vâris-i ma'rûfu olmayûb nısf-ı terekesi cânib-i beytü'l-mâla âid ü râci' olmağla Medine-i (3)Amasya'da emîn-i beytü'l-mâl olan gayretlü El-hâc Abdulkadir Ağâ tarafından ahz u kabz ve hîn-i iktizâda murâfa'aya vekîl-i müsecceli Hacı Said (4)Efendi nâm kimesnenin iltimâsıyla tereke-i müteveffiyeye-i mezbûre sûk-ı sultânîde bi'l-müzâyede fûrûht ve emîn-i mümâ-ileyh vekîline teslim (5)olunan tereke-i müteveffiyeye-i mezbûre defteridir ki ber vechi ati zikr olunur. Hurre fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrin. min şehr cemâziye'l-ahir li-sene mi'eteyn ve elf.
- (6)Fûrûht olunan eşya kıymeti/27 guruş
- (7)Zevc-i mezbûr zimmetinde/40 guruş
- (8)Mihr-i mü'eccele der-zimmet zevcü'l-mezbûr/50 guruş
- (9)Zimem -i nâsda olan bâ temessük/60 guruş
- (10)Menzil der mahalle-i mezbûre/20 guruş
- (11)Cem'an Yekûn /197 guruş
- (12)Minhâü'l-ihracât
- (13)Resm-i kısmet, kalemiyye, çuhadâriyye, hüddâmiyye, mahzariyye, eminiyye,/11,5 guruş
- (14)Dellaliyye, hamaliye/1 guruş
- (15)Techîz ve tekfîn bâ vâsiyet/40 guruş
- (16)Resm-i da'va/1,5 guruş

- (17)Zevc-i mezbûre vekîl-i merkûm da def'a emîn-i mezbûrun (18)amme-i de'âviden zimmetini ibrâ itmekle zevc-i mezbûre virilen/60 guruş
 (19)Hegbe ve Kolcıyân defter-i dükkân ve resm-i âdi/19,5 guruş
 (20)Müteveffây-ı mezbûreye (21)deyû da'va sûretde olmağla (22)emîn-i mezbûrun defteri ibrâ idüb mezbûr Seyyid (23)def' u teslîm olan/15 guruş
 (24)Yekûnü'l-ihracât /148,5 guruş
 (25)Sahhü'l-bâki /48,5 guruş
 (26)Vekîl-i mezbûr Hacı Said'e teslîm şud.

VARAK-15

[KAYIT-28]

Veraset Hüceti

- (1)Der-kassâm defter-i emîn-i beytü'l-mâl.
 (2)Medine-i Amasya sancâğında Merzifon'da vâki' Hacı Ramazan
 (3)medresesinde sâkin iken bundan akdem fevt olan (4)Monla Süleyman bin Abdullah nâm müteveffânın vâris-i ma'rûfu olmayûb (5)tereke-i cânib-i beytü'l-mâla âid ü râci' olmağla hâlâ Medine-i Merzifon hâkimi (6)faziletli Hasan Efendi imzâsıyla mûmzâ i'lâm-ı şer'iyye mûcibince zâhir u nümâyân olmağla tereke-i (7)müteveffâ-yı mezbûrdan olub Kulı karyesinde mevcûd olan hayvanât ve eşyâsı ber-mûcibi (8)i'lâmi'ş-şer'iyye cânib-i beytü'l-mâl olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân emîn-i beytü'l-mâl olan medine-i mezbûre (9)mütesellimi izzetli el-Hâc Abdulkadir Ağâ tarafından ahz u kabzına ve lede'l-iktizâ mürâfa'a vekîl-i müsecceli Hacı Said Efendi ma'rifetiyle (10)fürûht ve yedine teslîm olunan tereke-i müteveffây-ı mezbûr defteridir ki ber-vechi âti zikr olunur. Hurreire fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrin (11)şehr cemâziye'l-ahir li-sene mi'eteyn ve elf.
 (12)Karye-i mezbûre de Yalakcı zimmetinde/5 guruş
 (13)Enik ma'a dana 1/10 guruş
 (14)Yorgan, Minder 1/2 guruş
 (15)Huri kısrak 1/20 guruş
 (16)Kısrak ve bir bâ-şâl urba/20 guruş
 (17)Tek pâre Kur'an 1/1 guruş
 (18)Def'a zimem-i nasda olan/1,5 guruş
 (19)Cem'an yekûn /59,5 guruş

(20)Müteveffây-ı mezbûrun vasiy-i muhtârı Merzifon müderris zâde Abdülkerîm Efendi'ye ber- mûcibi i'lâm-ı şer'îye virilân temessük-ü meyyit ber-mûcibi vasiyet /20 guruş

(21)Resm-i kısmet ve resm-i âdi/10 guruş

(22)Hegbe ve resm-i beytü'l-mâl ve misl-i dükkân/18 guruş

(23)Mine'l-ihracât /48 guruş

(24)Sahhü'l-bâki /11.5 guruş

(25)Defter-i kassâm emîn-i beytü'l-mâl El-hâc Abdulkâdir Ağâ'nın vekîl-i yedine teslîm şud. Vekîl-i merkûm Hâcî Said'e teslîm şud.

[KAYIT-29]

Veraset Hüceti

(1)Fi'l-asl Hısn-ı Mansûr kasabası ahâlisinden olûb li-ecli't-ticâre Çorum'da misâfereten sâkin iken bundan akdem mat'ûnen vefât iden Gergerli Es-seyyid El-hâc Kâsım bin Mehmed'in (2)zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayûb terekesi cânib-i beytü'l-mâla râci' olmağla medine-i Amasya beytü'l-mâl-ı âmme ve hassa emîni olan sa'âdetlü El-hâc Abdükâdir Ağâ (3)ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le müteveffây-ı mezbûrun medine-i mezbûre de İki Kapûlu Taşhan'da mevcûd terekesi tahrîr esnâsında müteveffây-ı mezbûrun li-ebeveyn er karındâşı (4)Es-seyyid Ömer nâm kimesne zuhûr ve emîn-i mûmâ-ileyh tarafından vekîl-i müsecceli olan El-hâc Said Efendi mahzarında müteveffây-ı mezbûrun li-ebeveyn er karındâşı (5)olduğumdan ma'âda kasaba-i mezbûrede zevce-i metrûkesi İsmihân binti Ali ile sulbiye-i sağîre kızı Rahîme'ye ba'de'l-inhisâr tereke-i müteveffây-ı mezbûrdan hakkıma isâbet (6)iden hisse-i şer'iyemi ve mezbûre İsmihân Hatûn ile sağîre kızı Rahîme'ye isâl içün müteveffây-ı mezbûr hâl-i hayatında ve kemâl-i akl-ı sıhhatinde beni vasîy-i muhtâr (7)nasb u ta'yin itmekle ben dahi ba'de'l-kabûl hisselerine isâbet iden hisse-i şer'iyelerini (8)vekîl-i merkûmdan bi'l-isâle ve bi'l-vesâye taleb iderim deyu da'va vekîl-i merkûmdan gıbbü'l-istintâk bi'l-küllîye inkâr ile müddeâ-i mezbûrun müddeâ'sı Es-seyyid Abdurrahman bin Mustafa ve Hasan bin Hüseyin şehâdetleriyle (9)vech-i şer' ba'de's-sübût vekîl-i merkûmun tereke-i müteveffây-ı mezbûrdan keff-i yedine tenbîh ve mezbûr Es-seyyid Ömer'in yedine virilân tereke-i müteveffây-ı (10)mezbûrun eşyâsı ba'de't-

takvîmü's-sahîhi'ş-şer' müfredât defteridir ki ber-vechi âti zikr olunur. Hurre fi'l-yevmi't-tâsi aşer. Min şehr Şevvâlü'l-mükerrem (11)li-sene mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

(12)Fahrü'l-müderrişnü'l-kirâm Fazlı-zâde Hâfız fazlullah Efendi

(13)Fazlı-zâde Es-seyyid Ali Efendi

(14)Mizâk-oğlu Hâcî Hafız

(15)Attâr Molla Abdurrahîm

(16)Attâr Mes'ûd Efendi

(17)Ömer-zâde Hâfız Ahmed Efendi

(18)Ve ale'd-taksîm.

(19)Çekiç tüfenk çakmağı 210/10 guruş

(20)Gabaşlık 1/0,5 guruş

(21)At hamâili /deste 6 deste /4 guruş

(22)Bosna tası 10/32 guruş

(23)Kalay düdük 200/1,5 guruş

(24)Ceber aynası /deste 2 deste /3 guruş

(25)Def'a beyâz âyine 1/12 guruş

(26)Uşşâk deva-yı müsekki der cisim/5 guruş

(27)Erdel anberi 1/3 guruş

(28)Enfiye kutusu /deste 1/1,5 guruş

(29)Frenk çakısı /2 deste/4 guruş

(30)Zencil kese 2/2 guruş

(31)Sarı kuşâk /8 deste/6 guruş

(32)Şem'a mum/2 guruş

(33)Kargaburnı 2/2 guruş

(34)Elf ve resm 300/1 guruş

(35)Yüksük 4/3 guruş

(36)İğne 1400/5 guruş

(37)Göz boncuğu 1/2 guruş

(38)Feyk deste 2/2 guruş

(39)Sarı kuşâk/1 guruş

(40)Sarı mühr/2 guruş

- (41)Duhan ıtlağı ma' kutu/1 guruş
 (42)Kalem traş 12/2 guruş
 (43)Def'a kargaburnı/2 guruş
 (44)Def'a sarı kuşâk /2 deste/1,5 guruş
 (45)Def'a uvaldız/2 guruş
 (46)Def'a göz boncuğu 3000/4 guruş
 (47)Tesbih gerdânesi 100/2 guruş
 (48)Bâbcı tığı 100/1 guruş
 (49)Kurşun kalıbı/3 guruş
 (50)Bucak ve mengene 7/2 guruş
 (51)Mektûb mumı ma' kutu /100 dirhem/1,5 guruş
 (52)Tığ sapı/20 guruş
 (53)Ufak akmak 700/10 guruş
 (54)Tüfenk bileziği/3 guruş
 (55)Burkı 63/4 guruş
 (56)Mitol sîm ve bakar/1,5 guruş
 (57)akmak taşı ve hırdavat ve yasemin yağı kutusu ve kemûk imâme/10 guruş

VARAK-16

4000

- (58)Nalbant satrancı 4/4 guruş
 (59)Gerede tası/6 guruş
 (60)Şimşir tarak3/5 guruş
 (61)Sepet sandık 2/8 guruş
 (62)Harar ve keçe ve sâ'ir hırdavât/3 guruş
 (63)Billur tas 3/1 guruş
 (64)Testere 1/1 guruş
 (65)Lüle 2000/30 guruş
 (66)Harc-ı hamur/50 deste/50 guruş
 (67)Elmâs traş billur 15/15 guruş
 (68)Yaldız def'a elmas traş ve güllabdan 5/5 guruş
 (69)Def'a yaldız billur/2 guruş

- (70)Kendir urgân ve harar ve sandık 1/90 guruş
 (71)Def'a tarak 12/190 guruş
 (72)Attâr mücellid Abdurrahim zimmetinde/32,5 guruş
 (73)Bayuk kefere zimmetinde/20 guruş
 (74)Sarı Ohannes zimmetinde/22,5 guruş
 (75)Mesful Karabet zimmetinde/3 guruş
 (76)Kiyork zimmetinde/5 guruş
 (77)Nazar zimmî zimmetinde/7,5 guruş
 (78)Bogos zimmî zimmetinde/5 guruş
 (79)Cem'an Yekûn /668,5 guruş
 (80)Minhâü'l-ihracât
 (81)Techîz ve tekfîn bâ vasiyet/51,5 guruş
 (82)Resm-i kısmet/16,5 guruş
 (83)Emîniyye/1,5 guruş
 (84)Hüddâmiyye/1,5 guruş
 (85)Kalemiyye/1,5 guruş
 (86)Çuhadâriyye/1,5 guruş
 (87)Mahzâriyye/1 guruş
 (88)Hîbe-i beytü'l-mâl/20 guruş
 (89)Hüddam-ı Emîn/5 guruş
 (90)Yekûnü'l-ihracât/100 guruş
 (91)Sahhü'l-bâki li't-taksîm beyne'l-verese/568.5 guruş
 (92)Hisseti'l-zevci'l-mezbûre İsmihân/71.5 guruş /2 akçe /4 para
 (93)Hisse li-binti'l-mezbûre Rahîme/284.5 guruş
 (94)Hisse li-ahi'l-mezbûr Seyyid Ömer/212,5 guruş
 (95)Hazihi'd-defteri'l-ma'rûfe emîn-i beyt'ül-mâl
 (96)El-hâc Receb El-kâdı be-medine-i Amasya el-mahrûse gufire leh.
 (97)Defter-i kassâm emîn-i beytü'l-mâl müseccel El-hâc Said yedine teslîm şud.

[KAYIT-30]

Ticaret Mallarının Fiyatlarına Ait Kayıt (Narh)

- (1)Fi'l-asl Hısn-ı Mansûr kasabası ahâlisinden olub li-ecli't-ticâre Medine-i Amasya'da iki kapulu Taşhan'da misâfireten sâkin iken bundan akdem

(2)mat'ünen vefât iden Gergerli Es-seyyid Abdurrahman bin Mustafa nâm kimesnenin zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayûb terekesi cânîb-i (3)beytü'l-mâla âid ü râci' olmağla medine-i mezbûrede emin-i beytü'l-mâl-ı âimme ve hâssa olan sa'âdetlü El-hâc Abdulkadir Ağâ tarafından vekîl-i müsecceli olan El-hâc Said Efendi ma'rifeti ve ma'rifet-i (4)şer'le hân-ı mezkûrda mevcûd ve tereke-i müteveffâ-yı mezbûr tahrîr esnâsında Gergerli Es-seyyid Ömer bin Mehmed nâm kimesne zuhûr ve vekîl-i merkûm muvâcehesinde (5)müteveffây-ı mezbûr vefâtından üç gün mukaddem hastalığı hâlinde otuz gurûş techîz ve tekfînime ve bâki emvâlimi kasaba-i mezbûrede sâkin babası (6)mezbûr Mustafa ve zevce-i metrûkesi Havva binti Süleyman ve sulbîye-i sağîre kızı Emine ba'de vefâtihî terekesini ahz ve vereseleri mezbûrûna (7)irsâl ü isâle beni vasîy-i muhtâr nasb u ta'yîn eyledi su'âl olunub vekîl-i mezbûr tereke-i mezbûrdan keff-i yedine tenbîh olunmaması (8)matlûbumdur didikde vekîl-i mezbûr Hacı Said Efendi müddeî'î mezbûrun terekesi ber-minvâl-i muharrer müddeâsını inkâr idicek Kankırılı-zâde (9)Seyyid Ahmed ve Selhi Hâcî Mustafa bin Mehmed şehâdetleriyle ba'de's-sübût vekîl-i mezbûrun tereke-i müteveffây-ı mezbûrdan keff-i yedine tenbîh (10)olunub vasî-i mezbûr ma'rifetiyle tereke-i müteveffây-ı mezbûr tahrîr ve ba'de't-takvîmü's-sahîhi's-şer' ve beyne'l-verese bi'l-farîzâti's(11)şer'iyye tevzî' ve taksîm ve vasî-i mezbûr yedine virilan müfredât defterleridir ki ber- vech-i âtf zikr olunur. (12)Hurrîre fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ışrin min şehri Şevvâlü'l-mükerrem li-sene (13)mi'eteyn ve elf.

(14)Vasîy-i mezbûr Seyyid Ahmed yedine ber-mûcib-i (15)vasiyye ba'de's-sübût vârisleri tarafına (16)isâl ve isâle hüccet-i şer'iyye i'lâm olındı.

(17)Gâfil-i mübâşir hurrîre fi't-tarîhü'l-mezbûr.

VARAK-17

- (18)Tarâk/800/90 guruş
 (19)Sâç/32 /70 guruş
 (20)Billûr/16 deste/12 guruş
 (21)Def'a billûr bardak/2/2 guruş
 (22)Gülabdân/7/2 guruş
 (23)Yaldız tas/3/2,5 guruş
 (24)Ağaç kutu/100/2 guruş

- (25)Kendir yular/5/0,5 guruş
 (26)Keçe/2/1,5 guruş
 (27)Kendir ip/20 batman/30 guruş
 (28)Na'iband satrancı/3/4,5 guruş
 (29)Altun vezenesi/1/3 guruş
 (30)Kaşuk/12 deste/1 guruş
 (31)Def'a kaşuk/2 deste/0,5 guruş
 (32)Aba/1/2,5 guruş
 (33)Gömlek ve Don ve Frengi /1/0,5 guruş
 (34)Kastamonu ibriği/1/2,5 guruş
 (35)Çuvaldız deste/4/4 guruş
 (36)İğne ma'a tığ/1000/9 guruş
 (37)Def'a iğne ve çuvaldız/1
 (38)Burgı ve Bıçak/4 ve 2/0,5 guruş
 (39)Gerede çakısı ve Kutu/135/3,5 guruş
 (40)Ağaç siyâh imâme ve Tığ çalı/500 ve 25/7 guruş
 (41)Büyük kemük tarâk/40/4 guruş
 (42)Kemük sağır tarâk/200/30 guruş
 (43)Tor kîse/1/0,5 guruş
 (44)Sakal tarağı ağaç siyah/3/0,5 guruş
 (45)Yol taşı/10/1 guruş
 (46)Karanfil/25 dirhem/1 guruş
 (47)Kâğıtlı ayine/1 deste/1 guruş
 (48)Mahalle-i mesk de laleli bağ/5 guruş
 (49)Yüzük/250/4 guruş
 (50)Sarı kuşâk/4/1 guruş
 (51)Ustura/22 deste/2 guruş
 (52)Küpe/4 çift/1 guruş
 (53)Kalem traş/7/0,5 guruş
 (54)Yeşil boncuk – Tarâk/2 – 3/1 guruş
 (55)Siyah kemük imâme ve Kehribâr ağızlık/10 ve 1/6 guruş
 (56)Kemük imâme/12/5,5 guruş

- (57)Fil dişi tarâk/1 guruş
- (58)Frenk akısı sağır u kebır/13/1,5 guruş
- (59)Bıyık akı/0,5 guruş
- (60)Kuşâk/9/0,5 guruş
- (61)İğne 2000 (adet) ve Hilâl ve Enfiye kutusu/3 guruş
- (62)Kalay dıdık ve kutu/0,5 guruş
- (63)Mikrâs ve akmak ve Bilasük ve Sürmedan/1,5 guruş
- (64)Yüksük ve uvaldız/0,5 guruş
- (65)Akçe kisesi/1,5 guruş
- (66)Sarı sim vakf ve Hırdavat/0,5 guruş
- (67)Sırça mühr/2,5 guruş
- (68)Ceb aynası ve bıçak/2 guruş
- (69)Sarı ve beyaz sim/1,5 guruş
- (70)Kehribâr etegi/14/2,5 guruş
- (71)Kemük ağırlık ve Yasemin yağı 10 kıyye ve devay-ı Misk/300 dirhem/5 guruş
- (72)Def'a imâme ve Boncuk yüzük/1 guruş
- (73)Bıçkı 9 (adet) ve Burgı ve At hama'ili/12 guruş
- (74)Kurşun kalıbı ve uvaldız/0,5 guruş
- (75)Kuru mürekkeb/300 dirhem/5 guruş
- (76)Ağaç tesbih/22/2 guruş
- (77)Boncuk/3 deste/2 guruş
- (78)Def'a kemük tarâk/10/1 guruş
- (79)Lüle/150/4 guruş
- (80)Sultan Bâyezid altunu ve kutu/10 guruş
- (81)akmak/450/10 guruş
- (82)Gerede akısı/250/4 guruş
- (83)Göz boncuğu/3 deste/3 guruş
- (84)Kuşâk ve ufâk kuşâk/3 ve 1 deste/8,5 guruş
- (85)Enfiye kutusu/2 deste/5 guruş
- (86)Mineli ayna/4 deste/6 guruş
- (87)Def'a enfiye kutusu/1 deste/3 guruş
- (88)Abânöz tarâk ve göz boncuğu/2 deste/2 guruş

- (89)Kise/2 deste/4 guruş
 (90)Bıçkı/21/3 guruş
 (91)Ustura/1 deste/3 guruş
 (92)Yemeni değirmi ve küpe/2 ve (1 çift)/5 guruş
 (93)Yüksük/4 deste/2 guruş
 (94)Küpe ma'a küpe ve gerdane/2,5 guruş
 (95)Enfiye kutusu ve sepet/3 guruş
 (96)Yüksük/1 guruş
 (97)Tor kîse/8/4 guruş
 (98)Hilâl/10/1,5 guruş
 (99)Kalem traş ve Tarâk/1 ve 35/15,5 guruş
 (100)Mühr tâş ma'a dökme/3,5 guruş
 (101)Sandık/2/5 guruş
 (102)At hamâ'ili/3 deste/2,5 guruş
 (103)Gerdâne ve toka/4 guruş
 (104)İplik ve Enfiye kutusu/50 deste/13 guruş
 (105)Sim/300 dirhem/4,5 guruş
 (106)Tas/5/4,5 guruş
 (107)Def'a ustura/2/2 guruş
 (108)Ayna/2 deste/6 guruş
 (109)Mineli ayna/62 deste/10 guruş
 (110)Sultan Bâyezid altunu/3 guruş
 (111)Kuşak/3 deste/3 guruş
 (112)Yüzük /1/Yazılmamış

VARAK-18

- (113)Mikrâs/4 deste/2,5 guruş
 (114)Yüzük/1 deste/1,5 guruş
 (115)Def'a tas /3/3 guruş
 (116)Kuşâk ve Bilasük/1 guruş
 (117)Yüzük/300/4 guruş
 (118)Def'a kutu/1 guruş
 (119)Çakı/42 deste/4,5 guruş

- (120)Def'a çakı/6/1 guruş
 (121)Çeküç ve Çakmak/93/4 guruş
 (122)Def'a kutu sağır/165/7 guruş
 (123)Kalay ve Dolab/2 guruş
 (124)Hegbe/3 guruş
 (125)Merkeb/1/20 guruş
 (126)Nakîd para der kîse/2 guruş
 (127)Cem'an Yekûn/536 guruş
 (128)Minhâü'l-ihrâcât
 (129)Techîz ve tekfîn bâ vasiyet/53 guruş
 (130)Resm-i Kısmet/13 guruş
 Resm-i Adi/20 guruş
 Hüddâmiyye/1,5 guruş
 Emîniyye/1,5 guruş
 Kalemîyye/1,5 guruş
 Çuhadâriyye/1,5 guruş
 İhzâriye /1 guruş
 (131)Emîn-i beytü'l-mâl ve hegbe dükkân ve kolciyân/37 guruş
 Yekûnü'l-İhâcât/130 guruş
 (132)Sahhü'l bâki li't-taksîm beyne'l-verese /406 guruş
 (133)Hisse li-ebi'l-mezbûr Mustafa 152,5 guruş
 (134)Hisse li-zevci'l-mezbûre Havva 50,5 guruş
 (135)Hisse binti'l-mezbûre Emine 203 guruş
 (136)Hâzihi'd-defteri'l-ma'rûfe emîn-i beytü'l-mâl nemekahü'l-fakirullah.(137)El-hâc Receb El-kâdı bi-medine-i Amasya gufire leh.

VARAK-18

[KAYIT-31]

Amasya Livâsının Vereceği Hazeriye Vergisinin Kazalara Bölünmesi

(İmdâd-ı Hazeriye)

- (1)Hazeriyye-i livâ-i Amasya ma'a kalemîyye-i mîri sene 1200 mahsûb.
 (2)Bâ'is-i nemîka budur ki Medine-i Amasya sancağında vâk'î kazâlardan livâ-i mezbûre mutasarrıflarına ez-kadîm senevî üç taksît ile ta'yîn (3)buyurulan üç bin

gurûş mâl-ı hazeriyye ve altı yüz elli beş gurûş dahi mirî kalemiyyesi sicillat-ı nemîkalarından mâstûr ve mukayyed olmağla işbu (4)bin iki yüz senesine mahsûben medine-i mezbûre sancağında olan on bir kazânın pusulası sicillat-ı mezkûrdan ihrâç hâlen Diyâr-ı (5)bekir vâlisi ve medîne-i mezbûre sancağı mutasarrıfı devletlü 'inâyetlü vezîr-i rûşen zamîr Mikdâd Ahmed Paşa yesserallahu bi'l-hayr mâ erâde ma-yeşâ (6)efendimiz hazretlerinin taraf-ı âsafânelerinden medine-i mezbûre mütesellimi mahdûm-ı mükerrerleri ...(?) dergâh-ı âlî necâbetlü Esseyid Hasan Beg (7)hazretlerinin kethüdâları sa'âdetlü El-hâc Abdulkadir Ağâ hazretlerine virilen mûmza pusula defteridir ki zikr olunur.

Fi 29 Cemâziye'l-ahir 1200

- (8)Kazâ-i Amasya/685.5 guruş/6 para
- (9)Kazâ-i Veray/121 guruş
- (10)Kazâ-i Gedegaş/593 guruş
- (11)Kazâ-i Zunnunabad/275.5 guruş/3 para
- (12)Kaza-i Havza/361 guruş
- (13)Kazâ-i Gümüş ma' Hacıköy/293.5 guruş/5 para
- (14)Kazâ-i Zeytûne/251.5 guruş/2 para
- (15)Kazâ-i Gelengiras/165.5 guruş/6 para
- (16)Kaza-i Merzifonabad/157.5 guruş/6 para
- (17)Kaza-i Merzifon/434.5 guruş/7 para
- (18)Kazâ-i Ladik/319.5 guruş/1 para
- (19)Cem'a Yekûn/3652.5 guruş/56 para

[KAYIT-32]

Sivas Livâsının Hazeriyye Vergisinin Kazalara Bölünmesi (İmdâd-ı Hazeriye)

- (1)Hazeriyye-i livâ-i Sivas taksît-i sâni sene 1200 mahsûb
- (2)Bâ'is-i nemika budur ki hâlâ Sivas vâlisi devletlü Abdullah Paşa hazretlerine senevî iki taksît ile eyâlet-i Sivas bâ-emr-i âlî (3)mu'ayyen olan imdâd-ı hazeriyyelerinden bin ikiyüz senesine mahsûben taksît-i sâni olmak üzere Sivas mahkemesinden sicillât-ı nemîkadan (4)ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle tevzi' pusulası sicillât-ı nemîkadan muhrec pusula mantûkı üzere Amasya sancağından

bin (5)seksen üç buçuk gurûş kırk sekiz buçuk akçe isâbet idüb pusula ve tahsîli bâbında sâdır olan buyuruldu emr-i ...(6) mûcibince Medine-i Amasya mahkemesi sicillât-ı atıklarına nazar ve mûcibince ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle bin seksen üç buçuk gurûş (7)bâ-hatt-ı hümâyûn tezkireden yigirmi gurûş ba'de't-tersîl ve bu defa' medîne-i mezbûre sancâğı olan kazâlara tahsîli bâbında ta'yîn (8)olan mübâşire ve hizmet-i mübâşiriyye ve harc-bâb ve harc-ı buyuruldu ve sarrafiyyesi ve mübâşir-i mezbûra medine-i mezbûre sancâğı (9)mütesellimi izzetlü El-hâc Abdulkadir Ağa ber-vech-i peşîn edâ itmekle medine-i mezbûrede vâki' sancâklara (10)tevzî' defteridir ki zikr olunur. Fi 5 Receb 1200

VARAK-19

- (11)Kaza-yı Amasya
(Boş bırakılmış)/205.5 guruş
- (12)tenzîl bâ hatt-ı hümâyûn menzîl/20 guruş
- (13)asl-ı mâl-ı hadariyye/185.5 guruş
- (14)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyuruldu ve sarrafiye/65 guruş
/250,5 guruş/3 para
- (15)Kaza-i Gedegaş
- (16)asl-ı mâl-ı hadariyye/181.5 guruş
- (17)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyuruldu ve sarrâfiye/53
guruş/234.5 guruş
- (18)Kaza-i Merzifon
- (19)asl-ı mâl-ı hadariyye/131.5 guruş
- (20)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyuruldu ve sarrâfiye/040
guruş/171.5 guruş
- (21)Kazâ-i Veray
- (22)asl-ı mâl-ı hadariyye/36.5 guruş
- (23)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyuruldu ve sarrâfiye/11
guruş/37,5 guruş
- (24)Kaza-i Zünnunâbad
- (25)asl-ı mâl-ı hadariyye/82 guruş/50 meblağ
- (26)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyuruldu ve sarrâfiye/25
guruş/09 meblağ /107 guruş/59 meblağ

- (27)Kazâ-i Ladik
 (28)asl-ı mâl-ı hadariyye/96 guruş/6 para
 (29)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyurıldı ve sarrâfiyye/24 guruş/6 para /120 guruş/12 para
 (30)Kaza-i Havza
 (31)asl-ı mâl-ı hadariyye/110 guruş/6 para
 (32)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyurıldı ve sarrâfiyye/30,5 guruş/140.5 guruş
 (33)Kaza-i Gelengiras
 (34)asl-ı mâl-ı hadariyye/49 guruş/6 para
 (35)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyurıldı ve sarrâfiyye/14,5 guruş/7 para / 63,5 guruş/13 para
 (36)Kaza-i Merzifonabad
 (37)asl-ı mâl-ı hadariyye/47.5 guruş/50 meblağ
 (38)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyurıldı ve sarrâfiyye/14,... guruş/9 meblağ /61,... guruş/59 meblağ
 (39)Kazâ-i Gümüş ma' Hacıköy
 (40)asl-ı mâl-ı hadariyye/88 guruş/50 para
 (41)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyurıldı ve sarrâfiyye/24 guruş/9 para/ 112 guruş/59 para
 (42)Kaza-i Zeytun
 (43)asl-ı mâl-ı hadariyye/75 guruş/6 para
 (44)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyurıldı ve sarrâfiyye/22 guruş/1 para /97 guruş/7 para
 (45)Cem'an Yekûn
 (46)asl-ı mâl-ı hadariyye/1083,5 guruş/18 akçe
 (47)hizmet-i mübâşiriyye ve harc-ı bâb ve harc-ı buyurıldı ve sarrâfiyye/323,5 guruş/78 akçe
 (48)Yalnız bin dörtyüz yedi gurûş doksan altı akçedir./1407 guruş/96 akçe

[KAYIT-33]

**Gümüşhane'den Gizli Kaydıyla Gelen İçeriği Belli Olmayan Yükün
 Amasya'ya Teslimi**

(1)Gümüşhâne tarafından gizlice gelen on yedi yük medine-i mezbûreye dâhil olmuşdur. Mehmed Ağa yediyle teslim olunmuşdur. Fi 25 Zi'l-hicce1200

VARAK-20

[KAYIT-34]

Veraset Hüccti

(1)Defter-i emînü'l-mâl beyân şud.

(2)Medine-i Amasya'da İşlam Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem fevt olan (3)Nergis binti Abdullah nâm müteveffiyenin zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayûb (4)terekesi cânib-i beytü'l-mâla âid ve raci' olmağla Medine-i Amasya'da emîn-i beytü'l-mâl olan (5)izzetlü El-hâc Abdulkadir Ağa tarafından ahz u kabza ve lede'l-iktizâ bey' ve sulh-i ibrâya vekîl-i (6)müseccelleri el-Hâc Said Efendi iltimâsiyle tereke-i müteveffiyeye-i mezbûre sûk-ı sultânide bi'l-müzâyede furûht olunub (7)vekîl-i merkûm Hâcı Said Efendi'ye teslim olunan tereke-i müteveffiyeye-i mezbûre defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrire fi'l-yevmi't-tâsi (8)aşera min şehri Zi'l-hicce li-sene mi'eteyn ve elf.

(9)Furûht olunan eşyâ/21 Guruş

(10)Mahalle-i mezbûrede kâ'in inde'l-ahâli ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd ve menzil menzil-i mezkûre ve vadiatü'l-yed [] binti (11)nâm hâtûndan taleb eylediğimde müteveffiyeye-i mezbûre bana hibe eyledi deyû def' ve def'-i meşrûhını beyyine ile beyân idemeyûb (12)ve hîbeden dahi kabz bulunmağla bila kabz-ı mezbûre Nergis fevt olub beynimize muslihûn-ı müslimûn tavâssutıyla mezbûre (13)yedinden elli gurûş ahz olunub menzil-i mezbûrun cümlesi mezbûre [] nin olmak üzere sulh u fâsıla (14)mezbûri kabûl eyledikleri işbu mahalle şerh virildi./50 guruş

(15)Cem'an Yekûn/71 guruş

(16)Minhâü'l-ihracât

(17)Techîz ve tekfîn/15 guruş

(18)Resm-i Adi ve Hüddâmiyye, Emîniyye, Kalemiiyye, Mahzâriyye, Çuhadâriyye/15 guruş

(19)Resm-i beytü'l-mâl ve mesci dükkân ve kolciyân/15 guruş

(20)Yekûnü'l-ihracât/45 guruş

(21)Sahhü'l-bâkî/26 guruş

(22)Vekîl-i mezbûr Hâcı Said'e teslim olmuşdur.

[KAYIT-35]

Vakıf Hüceti

(1)Mâ fihi fi'l-vakf sadere ledeyye a'lâ haze'l-minvâl (2)ve hukimet li's-sihhatihi ve lüzûmihi fi husûsihî (3)ve umûmihî âlimen bi'l-hilâfi'l-câri (4)beyne'l-eimmeti'l-eslâf nemâkahu'l(5)fakirü'l-muhtâc ilâ rabbihi'l(6)kadîri'l-kerim. El-hâc Receb El-kâdi bi-medine-i Amasya ğufire leh.

(7)Halime Hâtun'un iki bağ vakf (8)eylediği hüceti suretidir.

(9)Elhamdülillahi'l-vakf 'alâ külli hâli'l-münezzehü ani't-tağyîr-i ve'l-intikâl-i ve's-salatu ve's-selâmu a'lâ resûline-l Muhammedü'l-mevsûfa bi-mekârimü'l-ahlâk (10)ve mehâsini'l-hisâli ve 'alâ alihi'l-ebrâri ve ashâbihi'l-ahyâri ilâ yevmi'l-bâ'si ve's-su'âl ammâ ba'd işbu sahife-i sıhhat(11)nisâb ve vesîka-i rif'at müstetâbın tahrîr ve inşâ ve tastûr ü imlâsına bâ'is ve bâdi oldur ki (12)Medine-i Amasya sıynet ani'l-fiten ve'l-beliyye mahallâtından Karatay Mahallesi sakinelerinden sâhibetü'l-hayrat (13)ve'l-hasenât ve tâlibetü'l-müberrât Halime binti Yahya nâm hâtûn tarafından vakf-ı atıyyü'l-beyânı takrîr ve ke'l-evvel (14)mülkiyete ve istirdâda vekîlî olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'ıyye 'ârifân olan Hacı İlyas (15)Mahallesi sâkinlerinden Mü'ezzin-oğlu Mehmed bin İbrahim ve Hızır Ağa-zâde Mustafa bin Ahmed şehâdetleriyle sâbit ve(16) sübût-ı vekâletine hükm-i şer'-i lâhık olan Üçler Mahallesi sükkânından Kadı Abâdî Es-seyyid Hüseyin Efendi (17)bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihi'l-imâd ve mahfil dîn-i münîf râsîhü'l-evtâdda vakf-ı (18)âtiyyü'z-zikre kat'î mütevellî nasb u ta'yin eylediği işbu kitâb-ı sıhhat-nisâb ve vesîka-i enîka-i (19)müstetâb Abu zâde oğlu Es-seyyid Mehmed bin Seyyid Feyzullah Efendi nâm kimesne mahzârında bi'l-vekâle (20)ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'idüb müvekkilem mezbûre Halime Hâtûn bu ahvâl-i âleme dîde-i (21)i'tibâr ile nâzır-ı vâkif ve âkıbet-i benî âdemi mütefekkir ve ârif olub dâr-ı dünyâ maksad-ı asli ve matlâb-ı (22)hakîkî olmayüb külli nefsin zâ'ikatü'l-mevt nass-ı şerîfini iz'ân idüb külli men aleyhâ fân (23)hakîkatini vücûduna sirayet itmedin ve târik-i dünyâ olub âhirete gitmedin ed-dünyâ mezra'atü'l-âhret (24)mısdâkınca mezra'a-i dünyâ da tohm-u hayrâtı zirâ'at ve yed-i ihsânâtı hirâset birle men câe bi'l-haseneti (25)felehü aşera emsâlihâ muktezâsınca her birine onar ecr-i gayri memnûn yevme yü'hazü'l-mücrimûnede va'd buyurulmuşdur. (26)Vemâ

tukaddimû li-enfisikum min hayri tecîdühû indellah nazm-ı celîlü'ş-şânlarına imtisâlen ve ahsin kemâ ahsena'llahû ileyke (27)emr-i şerîfinden gaflet üzere olmayûb mefhûm-u şerîf mâ indeküm yenfedû mâ indellahi bâkın tâb-ı (28)çâlâk seri'ü'l-idrâkine min-sâk olmağın mazmûn-ı hadis-i şerîf izâ mâte ibn (29)âdem inkata'a amelehû illâ anselâsin ilmü yenfe'u bihi ve veledün sâlihün yed ülehû ve sadakatün câriyyetün beyne yedeyhi (30)müstedâ'sınca erbâb-ı hasenât-ı câriye ve ashâb sadakât-ı bâkıyye silkine müslik olmağa (31)rağbet idüb tasarrufât-ı şer'ıyyesi nâfize ve teberru'ât-ı mer'ıyyesi câ'ize olduğu halde müvekkilem mezbûrenin (32)Medine-i mezbûre hâricinde İltekin bağları dimekle ma'rûf Tilki Boğazı nâm mahalde kâ'in bir taraftan (33)İmâm bağı ve bir taraftan Hızır Ağa bağı ve bir taraftan nehr-i kebîr ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd.

VARAK-21

[KAYIT-36]

Rus Tehdidine Karşı Kazalardan Asker Toplamaya İlişkin Kayıt

(1)Akzâ kuzatı'l-müslimîn evlâ vülatı'l-muvahhidîn ma'denü'l(2)fezâil ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi'ş-şerîfati ve'd-dîn vâris-ü ulûmü'l(3)enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-melîki'l-mu'în Mevlânâ Konya kâdısı (4)zîdet fezâ'ilühû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Anadolu'nun (5)dört kolunda vâk'i İznik ve Bilecik ve Lefke ve Söğüt ve Torbalı ve Gölbazarı ve Eskişehir ve İsaklı ve Akşehir ve Karahisar ve Ilgın ve Kırılı ve Beğşehir ve Seydişehir ve Bozkırı ve Ereğli Karaman ve Bor (7)ma'a Nigde ve Kara Hisar-ı Develi ve Kayseriye ma'a İncesu ve Ürgüç ve Nevşehir ve Kırşehir ve Ankara ma'a kazâları ve Beybazarı (8)Kur[u] bazarı ve Mihalıccık ve Kara Hisar-ı Na'llu ve Göynük ve Günyüzü ve Taraklı ve Geyve ve Ak Hisar-ı Geyve, Çerkeş ve Ma'lan (9)ma'a Karacalar ve Karacaören ve Koç Hisar ve Kengürü ve Sivri Hisar ve Zeytun ve Önüz ve Kargı ve Osmancık ve Tosya ve Çorum ve (10)İskilib ve Merzifon ve Amasya ve Zile ve kazâlarının kuzât ve nuvvâbı zîde fazlühûm ve gıdvet-ü'l(11)emâcid ve'l-a'yân zikr olunan kazalardan ihrâcı diger emr-i âlî ile me'mûr Ser Turnay-ı Keleş Ahmed Ağa zide mecd[ühû] ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân (12)vücûh-ı belde ve serdârân-ı atik ağavas ve alemdârân ve ihtiyârân zide kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki (13)hudûdları birbirine yakın iki devlet dâ'imâ birbirinin etvâr u harekâtına bâkûb iki taraftan

biri bir dürlü tedârike (14)başlasa âharı dahi ana karşuluk olarak ânın gibi tedârikâne yaşamak merâsim-i cezm ve ihtiyâtdan olduğu kâ'ide-i (15)kadîme-i devletden idüğü zâhirdir el-hâletü hazîhi devlet-i aliyye ebedi-i ihtirâmla dost ve komşu olan Rusya devleti ve Potemkin nâm (16)ceneralini kırk elli bin asker terfîkiyle Özi ve sâ'ir ol havrâlı kâ[r]şûlarında vâki' hudûda Feld Mareşâl ta'yîn (17)eylediği ve Moskov kraliçesi dahi evvel baharda kendü memleketlerini temâşâ itmek bahânesiyle Keresun ve Kırım taraflarına gelmek (18)üzre idüğü tahkîk olunub bu sûretde bî hengâm böyle ağır asker ile hudûdlarımız mukâbelesinde ceneral-i (19)mesfûrun me'mûriyet ve kıyâmı nev-hudûs bir halde mülâhazayı mûcib bir vâk'a olduğundan beher hâl ve yevm cezm (20)ve ihtiyât ve kâ'ide-i mer'iyeye-i mezkûreye ri'âyeten serhaddâtın asker ve mühimmât ve cebehâne ve tophâne ile (21)istihkâmlarla ve ale'l-husûs vüzerâ-yi 'izâmın kavîyyü'l-iktidârından bir ser-asger nasbı lâzım geldiğinden hala Özi (22)vâlisi dustûr-ı mükerrerem ve mu'azzam, müşîr-i mufahham ve muhterem nizâmü'l-âlem sadr-ı sâbık vezîrim Ali Paşa edâma'llahü te'âlâ iclâlehu taraf-ı (23)hümâyûn-ı tâcîdârânemden İsmail cânibi ser-asgeri ta'yîn ve Moskovlu tarafından dostluğa münâffî tecâvüz vukû' bulduğu (24)sûretde def'-i hâ'il içün müşârün-ileyhi müteveffa yeniçeri dilâverleri ta'yîni ve atîk ağava ve alemdârân (25)tevâbi' ve levâhıklarıyla me'mûr ve kâ'ide üzere ta'yînât ve itmâm-ı me'mûriyetlerinde atîk terakkileri virilüb (26)bir dürlü muzâyaka çekdirilmeyeceği ve safây-ı hâtir ile maiyet-i müşârün-ileyhin bünyânun mersûs gibi kıyâmları (27)ve hudûdda hasbe'l-iktizâ ta'yîn olunduklarında merdâne ve dilirâne sebât ü ikdâm ile ez-cân ü dil ve ihmâm (28)eylemelerine irâde-i kât'a-i şehriyârânem ta'allûk idüb husûsla ağava ve alemdârân ocağ-ı amiremin yarârı (29)ve buldukları mahallerde sebât-ı kadimleri derkâr ve ledel-iktizâ tedâbîr ü a'mâl-i neferâtı emri ve hidemât-ı dîn ü (30)devlet-i aliyyemde bezl ü sa'y ve miknet eyledikleri tevârîh kitaplarında mestûr ve cümle nâss-ı lisânlarında mezkûrdur(31)ffî mâ ba'd dahi uğûr-ı dîn-i mübinde sâdikâne ve şeci'âne hizmet ve âyet-i kerîme "Atî'ullâhe ve atî'u'r-resûle (32)ve ulû'l-emri minküm."17 mefhûm-ı münîfi üzere emr-i pâdişâhânem mutâva'at ve hemân yol ve erkân ve kâ'ide-i kadîme (33)ri'âyet iderek tevâbi' ve levâhıklarıyla hareket ve cümleden akdem ve nevrûz-u firûzdan mukaddem vârûb (34)Sıvık kal'ası muhâfazasına vârûb muhâfızı pâşâ ma'iyetinde mevcûd bulunmaları

emrine siz ki mevlâna ve mübâşir (35)ve vücûh-u belde ve serdârân mümâ-ileyhimsiz kemâl-i i'tinâ ve mezîd-i dikkat ve her kazâda kaç atik ağa kâç alemdâr (36)ihrâc olduğunu tescîl ve defteri mübâşir-i mümâ-ileyhe teslîm olunarak ihrâc ve irsâllerine bi'l-ihâle (37)sarf ve hâsıl-ı miknet ve ketm ü ihtifâ ve müsa'âde birle te'hîrlerine bâdi hilâf-ı rıza-yı aliyyem harekâtdan (38)be-ğâyet tehâşi ve mücanebet eylemeniz fermânım olmağın mahsûsân işbu emr-i şerîfim isdâr ve mübâşir-i mümâ-ileyh ile (39)irsâl olunmuşdur. İmdi işbu tenbîh-i şâhânem tenbîhât-ı sâ'ireye kıyâs olunmadığı bir taraftan mukâbele-i (40)düşmâna vaki ağavâ ve alemdârân bulunmamak ve a'dânın memâlik-i islâmiyeye pa- nihâde olmalarını mûcib (41)ve dîn karındâşlarının pâ-yi mâl olmalarını müstevcib hâlât vuku'ı lazım gelür ise bir dürlü cevâba kâdir (42)olamayûb mazhar-ı ikâb-ı pâdişâhânem olacağınız muhakkak bilüb ana göre amel eyliyesiz ve sen ki mübâşir-i (43)mümâ-ileyhsin senden hizmet ve himmet me'mûliyle bu umûr-ı dîn ü devlet-i aliyyeme me'mûr kılınmışsındır. Bu bâbda (44)kemâl-i sadâkat ve me'mûr olduğun kazâlarda kâ'in atîk ağavâs ve alemdârânı gereği gibi taharrî ve bir ferdi (45)gerüye kalmadan tamâmen tahrîr ve tescîl ve tevâbi-i ve levâhıklarıyle derhâl ihrâc ve me'mûr oldukları (46)muhâfaza-i merkûmda müşârün-ileyhin ma'iyetine tesyîr ve tekmîlen vusûllerini muhtevî müşârün-ileyh ve (47)muhâfız-ı merkûm zâbiti taraflarından tahrîrât ahz ve hilâf-ı rızây-ı şâhânem (48)akçe ahziyle te'hîrlerine cevâz gösterilmek lâzım gelür ise

VARAK-22

(49)te'dîb ve gûşmâl (50)olacağınızı muhakkak bilüb âna göre (51)müteyakkizâne hareket eyliyesin ve siz ki atîk ağavâ ve 'alemdârân-ı (52)mümâ-ileyhimsüz sizler ocağın yarar ve müntahab ve sadâkatkârı ve (53)dîn-ü devlet-i aliyyem yolunda cân ve bâş fedâ ider erbâbı olduğumuz (54)nezd-i pâdişâhânem ve cümle indinde meczûm ve ta'yîn ve terakkileriniz i'tâ ve (55)müzâyaka çekmiyeceklerimizi tertibâtı tenbih olmağla hemân emr-i şerîfim vusûlünde cümleden akdem(56) muktezây-ı gayret ü himmetiniz üzere tevâbi' ve levâhıklarınız cem' ü kesret ü vefret üzere (57)hareket ve müsâra'aten vârub ma'iyet-i müşârün-ileyhde mevcûd birle tahsîl-i rızây-ı aliyyem ve tekmîl-i nâmûs-ı ocâğ (58)sa'y-i evfâ eyliyesün deyû bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağâsı olan iftihârü'l-umerâ ve'l-ekâbir Hasan Ağâ dâme uluvvuhu (59)tarafından mühürlü mektûb virilmekle

vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl (60)buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâlimin mazmûn-ı (61)itâ'at-makruniyle amel ve hareket ü ve hilâfından hazer u mücânebet eyliyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. (62)Tahrîren fi'l-evâsıt-i şehri Rebi'ü'l-âhir li-sene mi'eteyn ve elf.

(63)Kad vasale ileynâ fi 29 Cemâziye'l-evvel 1201

[KAYIT-37]

Asker Toplamaya İlişkin Kayıt

(1)Bu minvâl üzere diğere emirdir.

(2)Tıbku aslıhı el-emrû'l-âli ileyhi izzetü's-şanihi Es-seyyid Lütfullah el-mevle'l-hilâfe bi medine-i iznik gufire leh.

(3)Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn, ma'denü'l-fezâ'il ve'l-yakîn rafî'u a'lâmi's-şerâti ve'd-dîn vârisü 'ulûmi'l(5)enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlana Konya kadısı zîdet fezâ'iluhû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l(6)hükkâm me'âdini'l-fezâ'ilehû ve'l-keâm Anadolu'nun orta kolu kazâlarında vâki' Bilecik ve İznik ve Lefke ve Söğüt (7)ve Torbalı ve Gölbazârı ve Eskişehir ve İsaklı ve Akşehir ve Kara Hisâr ve Ilgın ve Kırılı ve Seydişehir ve Begşehir (8)ve Bozkırı ve Ereğli Karaman ve Bor ma'a Niğde ve Develü Kara Hisâr ve Kayseriye ma'a İncesu ve Ürgüç ve Orta şehir ve Kırşehir ve Ankara (9)ve Ayaş ve Begpazarı ve Kurbazârı ve Mihalıccık ve Kara Hisâr-ı Na'llu ve Kara Hisar-ı Göynük ve Günyüzü ve Taraklı ve Geyve (10)ve Akhisâr-ı Geyve ve Çerkeş ve Ma'lan ma'a Karacalar ve Karaca Ören ve Mechisâr ve kezâlik Kenkürü ve Sivrihisâr ve Zeytun ve (11)Önüz ve Kargı ve Osmancık ve Tosya ve Çorum ve İskilip ve Merzifon ve Amasya ve Zile ve... (12)kazâlarının kuzât ve nüvvâbı zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân ocakdan me'mûr Ser Turnâyî Keleş Ahmed zîde (13)mecdûhû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akran vücuh-ı belde ve söz sâhibleri ve ağvâs ve alemdârân ve ocâk ve ihtiyârları zîde (14)kadrühüm tevkî'i refî'i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hudûdları birbirine yakın iki dost (15)devlet dâ'ima birbirinin etvâr u harekâtına bakub iki taraftan biri bir dürlü tedârikâta başlasa (16)âharı dahi ana karşuluk olarak anın gibi tedârikâta başlamak merâsim-i cezm ü ihtiyâtdan olduğu ve kâ'ide'i

(17)kadîm-i devletden idüğü zâhirdir. El-hâletü hâzihi devlet-i aliyye-i ebediyyü'l-kararımla devlet ve komşu olan Moskov (18)Devleti Potemkin nâm cenerâlini kırk elli bin asker terfikiyle Özi ve sâ'ir havâli karşularında vâk'i (19)hudûdına Feld Mâreşâl ta'yîn eylediği ve Moskov kraliçesi dâhi evvel baharda kendü memleketlerini temâşâ (20)itmek bahânesiyle Keresun ve Kırım taraflarına gelmek üzere tahkîk olunub bu sûretde bi hengâm (21)ağır asker ile hudûdlarımız mukâbelesinde cenerâl-i mesfûrun me'mûriyet ve kıyâmı nev-hudûs bir hâlet (22)ve mülâhaza-yı bi-mûcîb vâki' olduğundan beher hâl rüsûm-ı cezm ü ihtiyât ve kâ'ide-i mer'iyeye-i mezkûre ri'âyet(23)birle serhadlerimiz asker ve mühimmât ve cebehâne ve tobhâne ile istihkâmları ve ale'l-husûs vüzeray-ı (24)izâmın kaviiyyü'l-iktidârından birinin ma'iiyyetine sâ'ir vüzeray-ı izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm terfiki ve kırk (25)elli bin piyâde ve sûvâri asker ta'yîni ile İsmail canîbine ser asker nasbı ve Özi kal'asına dahi (26)külliyetlü yamakân tertîb ve Anadolu ve sâ'ir mahallerden neferât ta'yîn ve istihkâmı ve ta'yînât ve levâzımât (27)nihâsıyla mübâderet ve hâlâ Özi vâlisi düstûr-ı mükerrerem ve mu'azzem, müşîr-i mufahhem ve muhterem, nizâmü'l-âlem sadrazam (28)Ali Paşa edama'llahu te'âlâ iclâlehu taraf-ı hümâyûnumdan ser asker nasb olunub Moskovlu tarafından (29)dostluğa münâfi tecâvüz vukû' buldığı sûretde vâki' hâ'il içün ma'iiyet-i müşârün-ileyhe müstevfî (30)yeniçeri dilâverleri ta'yîn ve Anadolu ve Rûm ilinin münâsib mahallerden tertîb Özi kal'asına dahi (31)Anadolu'nun sol ve orta kollarından asâkir tertîb berren ve bahren irsâlleri enseb olunduğu vechle (32)kazâlarımız dilâverleri dahi Özi kal'asına me'mûr ve ta'yînât ve levâzım-ı sâ'ireleri virilûb ve (33)esbâb-ı refâhiyetleri vücûhla istihsâl olunûb bir dürlü zarûret ve müzâyaka çekdirilmeyerek (34)safâ-yı hâtır ve sebât-ı ikdâm ile emr-i muhâfaza ve de bünyannun mersûs gibi kıyâmlarına ve lede'l-iktizâ hudûd da (35)bir mahalle ta'yîn olunduklarında merdâne ve dilirâne ez-cân u dil hidemât-ı me'mûriyetlerinde ihtimâm eylemelerine irâde.

VARAK-23

[KAYIT-38]

Menzilhane Nizamı Kaydı

(1)Menzil-i nizâm emri işbu mahalle kayd şud.

(2)Sadrazam Tatarlarından Kutlu Şâh yedile Medine-i Amasya cümlesine merdûd.

(3)Düstûrûn-ı mükerrerûn, müşîrûn-ı mufahhemûn, nizâmü'l-âlem (4)müdebbir-i ve umûri'l-cumhûr, bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimu mehâmi'l-enâmî bi'r-re'yi's-sâ'ib, (5)mümehhidu bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidû erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfu (6)bi-sünûfi avâtifi'l-meliki'l-'alâ Üsküdar'dan Anadolu'nun sol kolu yemîn ve yesâriyle Kars'a (7)vârinca yol üzerlerinde vâki' vüzerâ-yı izâmım edâma'llahü te'âlâ iclâlehum ve e'âzümü'l-ümerâi'l-kirâm merâci'u'l(8)küberâi'l-fihâm ülû'l-kadr ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîrmîrân-ı kirâmım (9)dâme ikbâluhum akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn me'âdini'l-fezâ'il ve'l-yakîn râfi'u'l-'ulûmi's(10)şerâti ve'd-din vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevâli-i 'izâmım (11)zîdet fezâ'iluhum ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'adinü'l-fezâ'il ve'l-ke'lâm kadîler ve nâ'ibler zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân (12)mütesellimler ve voyvoda zîde mecdühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zâbitân ve sâ'ir iş erleri zîde kadrühüm tevkî'-i refî'-i (13)hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki memâlik-i vesî'atü'l-mesâlik-i pâdişâhânemde vâk'i menâzilin anasl vaz'ı (14)umûrı mühimme-i müsta'celeden olan serhâddât-ı makarda ve asâkir ve zehâyir ve mühimmât-ı seferiyye ve ta'til-i icâlete i'lâmı muktezi (15)olan husûsâtın seri'ân temşiyet ü tanzimîne me'mûr hademe-i devlet-i aliyyem ve sâ'ir ulakların seri'ân azîmet (16)ve avdetleriçün olub o makûle umûr-ı mühimme-i müsta'celeden ma'ada kendü mesâlihleriçün iyab ü zihâb iden (17)yolcu ve mültezim ve tüccâr makûlelerine bârgîr virilmemek hasebiyle memâlik-i mahrûsem menzilleri muntazam iken bir müddetden (18)beru menzilhânelere nüzûl iden ulâklar gerek mübâşir ve gerek Tâtâr yedinde olan evâmir-i aliyyem (19)mûciblerince bârgîre süvâr olmağla adem-i kanâ'at birle yedlerinde olan menzil emirlerinde tasrîh olunandan (20)ziyâde bârgîr mütâlebe ve kendi mesâlihleriyle iyâb ü zehâb iden yolcu ve mültezim ve tüccâr ve makûlelerini istishâb (21)ve mühimme ile me'mûrlardır kelâmıyla menzil bârgîrlere irkâb ve her bir ulâklar birer yedek kâfi iken ikişer (22)ve üçer yedek mu'tâddan hâriç sürücü taleb ve cebren ahz ve süvâri olduklarında yol yakın menzillerin (23)ihtilâline bâ'is olunmâmak bâbında şeref-rîz-i südür iden işbu emr-i celîlü'l-kadrim vâcibü'l-ittibâ' ve lazım ü'l(24)imtisâlimin mazmûn ve

mutava‘ât-makrûnıyla âmil olub hilâfından be-ğâyet tehâşi ve mücânebet eyliyesüz. (25)Şöyle bilesüz, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahriren fi‘l-yevmi‘l-hâdî aşere Cemâziye‘l-ahir li-sene ihdâ ve mi‘eteyn ve elf.

(26)Mücibince sadrazam mektûbı dahi vârid olmuştur.

(27)Kad vasale ileynâ fi 15 Receb 1201

[KAYIT-39]

Emir Hücceti

(1)Mefâhirü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm me‘âdini‘l-fezâ‘il ve‘l-keâm Tokad nâ‘ibi ve ve kâdıları zîde fazluhum ve kıdvetü‘l-emâcid ve‘l-a‘yân (2)Sivas mütesellîmi ve bu husûs için der aliyyemden mübâşir ta‘yîn olunan sadrazam çûhadârlarından (3)Hüseyn zîde mecdühümâ tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak. Ma‘lûm ola ki Tokad voyvodası işbu Ali nâm kimesnenin (4)doksân üç ve doksân dört senelerine mahsûben ber vechi iltizâm ‘uhdesinde olan Tokad voyvoda(5)lığı ve tevâbi‘ mukata‘âtı emvâlinden ashâb-ı mâlikâne ve sâ‘ire zimmetlerinde kalan bakâyây-ı sahîhesi (6)ber-mücib-i defter-i müfredât kırk dokuz bin yedi yüz altmış dört gurûşa bâliğ olub defter-i mezkûr (7)doksân beş senesinde bâş muhâsebeye kayd ve mücibince müteveffa Yusuf Pâşâ kethüdâsı Seyyid El-hâc İbrahim (8)zîde kadrühü mübâşeretiyle yerlü yerinden ve icâb u iktizâ idenlerden ‘alâ eyyi hâlin tahsîl ve der-i aliyyeme sevk u tesyîr (9)ve hazine-i âmireme teslim itdirilmek için emr-i şerîfim isdar ve ba‘dehû bakâyây-yı mezbûreden Çabçin mukâta‘asının (10)sülüs hissesine mutasarrıf Hâcî Ahmed nâm kimesnenin doksân üç ve dört senelerine mahsûben zimmetinde olan (11)sekiz yüz otuz gurûşa bâliğ doksân sekiz senesi evâsıt-ı Cemaziye‘l-ahiresinde nakden teslim-i hazine‘i âmirem idüb (12)mübâşir mûmâ-ileyh tarafından bir akce teslim olunmadığı bâş muhâsebe ve sergi defterlerinden ihrâc olunmuş olmağla mübâşir-i (13)mûmâ-ileyhin bakâyây-yı mezbûreden tahsîlâtı ne mikdâra bâliğ olmuştur. Senki mütesellîm-i mûmâ-ileyhsin (14)ma‘rifetin ve ma‘rifet-i şer‘ile erbâb-ı vukûfdan gereği gibi tahkîk ve tashîh ve zâhire ihrâc ve hakîkatı üzere (15)der-i aliyyeme tahrîr ve inhâ olunmak fermânım olmağın ist‘ilâmı hâvî işbu emr-i celîlü‘ş-şânım isdâr ve çûhadâr-ı (16)mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi vusûlünde fermânım olduğı vech ile erbâb u vukûfdan tashîh (17)ve tahkîk birle mübâşir-i sâbık mûmâ-ileyhin bakâyây-yı mezkûreden tahsîlâtı ne mikdârdır ve

kîmlerin (18) zimmetlerinden tahsîl eylemişdir zâhire ihrâc ve defteriyle der-i aliyem-i âmire ve i'lâma bezl ü sa'y (19) ve makderet eylesün ve sen ki mübâşir-i lahık-ı mumâ-ileyhsin mübâşir-i sabık merkûm Seyyid El-hâc (20) İbrahim'in bakâyây-ı mezbûreden tahsîlâtı ne ise mütesellim-i mumâ-ileyh ma'rifeti (21) ve ma'rifet-i şer'le ve mübâşiretinle ashab-ı vukûfdan tecessüs ve taharri iderek (22) zâhire ihrâc ve mikdârı tasrîhiyle müfredât (23) üzere defter itdürdüb 'icâleten (24) ve müsâra'aten der-i devlet medârıma (25) i'lâma

VARAK-24

(26) mübâ'deret eylesün ve siz ki kuzzât-ı (27) mumâ-ileyhimsüz sizler dahi mûcib-i emr-i (28) şerîfimle amel ü hareket eylemenüz bâbında fermân-ı alişânım (29) sâdır olmuştur.

Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vardukda bu bâbda (30) vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr iden işbu emr-i şerîf-i celîlü'ş (31) şân-ı vâcibü'l-ittibâ'î ve lâzimü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere (32) âmil olub hilâfından be-ğâyet ihtirâz ü ictinâb eyliyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i (33) şerîfe i'timad kılasın. Tahrîren fi'l-ıyevmi'r-râbi' Cemâziye'l-ahir sene ihdâ ve mi'eteyn ve elf.

(34) Kad vasale ileynâ fi 21 Receb 1201

(35) Kostantiniyye el-mahrûse

[KAYIT-40]

Emir Hüceti

(1) Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'adini'l-fezâ'il ve'l-keâm Tokad nâ'ibi ve kadîları zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-ayân (2) Sivas mütesellimi [] ve bu husûs için der-i aliyemden mübâşir ta'yîn olunan sadrazam çûkadârlarından Hüseyin zîde mecdumâ (3) tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak. Ma'lûm ola ki Tokad voyvodası sâbık Ali nâm kimesnenin doksân üç ve doksân (4) dört senelerine mahsûben ber vech-i iltizâm uhdesinde olan Tokad voyvodalığı ve tevâbi' mukâta'atı emvâlinden ashâb-ı mâlikâne (5) ve sâ'ire defterlerinde kalan bakâyây-ı sahîhesi ber-mûcib-i defter-i müfredât kırk dokuz yedi yüz altmış dört gurûşa bâliğ olub (6) defter-i mezkûr doksân beş senesinde bâş muhâsebeye kayd ve mûcibince müteveffâ Yusuf Pâşâ kethüdası Seyyid El-hâc İbrahim zîde kadrühû (7) mübâşeretiyile yerlü yerinden ve icâb u iktizâ idenlerden 'alâ eyyi hâlin tahsîl ve der-i aliyeme sevk ve tesyîr ve hazîne-i âmireme teslîm

(8)itdirilmek için emr-i şerîfim isdâr ve ba‘dehu bakâyây-ı mezkûreden Çabçın mukâta‘asının sülüs hissesini mutasarrıf Hacı Ahmed (9)nâm kimesnenin doksân üç ve dört senelerine mahsûben zimmetinde olan sekiz yüz otuz gurûş, doksan sekiz senesi (10)evâsıt-ı Cemâziye’l-ahiresinde nakden teslîm-i hazîne-i amirem idüb mübâşir-i mûmâ-ileyh tarafından bir akçe teslîm olunmadığı bâş (11)muhâsebe ve sergi defterlerinden ihrâc olunmuş olmağla imdi bâş muhâsebeden ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfim mevzûan irsâl olunan (12)memhûr ve mûmzâ sûret-i defter mûcibince gayrı ez-teslîm-i hazîne-i âmire bâkî kalan kırk sekiz bin dokuz yüz otuz dört (13)gurûş sen ki mütesellim mûmâ-ileyhsin ma‘rifetin ve ma‘rifet-i şer‘le ve bu def‘a mahsûsan ta‘yîn olunan mübâşir-i mûmâ-ileyh (14)ma‘rifetiyle yerlü yerinden ve icâb u iktizâ idenlerden ‘alâ eyyi hâlin tahsîl ve dersa âdetime sevk u tesyîr ve hazîne-i (15)amireme teslîm olunmak fermanım olmağın hassâten işbu emr-i celîlü’l-kadrim isdar ve mübâşir-i merkûm ile irsâl olunmuşdur.(16)Vusûlünde bâlâda bast ve temhîr olunduğı üzere ber-mûcib-i sûret-i defter-i mezkûr ol-mikdâr mebâliğ gereği gibi tekayyüd ve ihtimâm (17)ve taharri ve tecessüs olunarak zâhir[e] ihrâc ve yerlü yerinden icâb ve iktizâ idenlerden ‘alâ eyyi hâlin tahsîl ve (18)mübâşir-i merkûma teslîmen der-i aliyyeme sevk u tesyîre ihtimâm ve dikkat eyliyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin (19)me’mûr-ı tahsîl olunduğın bakâyây-ı merkûmeyi yedine virilen memhûr u mûmzâ sûret-i defter mûcibince mütesellim mûmâ-ileyh ma‘rifeti (20)ve ma‘rifet-i şer‘le mübâşirinle yerlü yerinde ve icâb u iktizâ idenlerden bi-eyyi vechin kâne tahsîl ve der-i devlet medârıma sevk u tesyîr (21)ve hazîne-i amireme teslîm eylemeye mezîd say‘ u ihtimâm ve mübâşir-i sâbık merkûm misüllü harekât-ı nâ-merziyyeden ziyâde (22)tehâşi ve mübâderet-i tâmm eyliyesün ve siz ki kuzat-ı mûmâ-ileyhsiz sizler dahi mûcib-i emr-i şerîfimle amel ü hareket eylemek bâbında fermân-ı (23)alışânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hük-m-ü şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i (24)sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü’ş-şân vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzimü’l-ımtisâlimin mazmûn-ı (25)münîfi birle âmil olasız. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmi’r(26)râbi‘ cemâziye’l-ahir li-sene ihdâ ve mi’eteyn ve elf.

(27)Kad vasale ileynâ fi 21 Receb 1201 (28)Kostantiniyye el-mahrûse

VARAK-25
[KAYIT-41]

Vakıf Hüceti

(1)Medine-i Amasya'da vâk'î Sultan Bâyezid Hân tâbe serâhu hazretlerinin (2)binâ eylediği câmi'î şerîfde yevmi's-sâlis ve yevm-i Cum'a'dan gayri beher yevm (3)hadîs-i nebevi tedrisine ashâb-ı hayrâtdan Tamgacı Ahmed Ağâ'nın (4)vakf eylediği Medine-i mezbûre haricinde taşra ormanı bağları dimekle ma'rûf nâm mahalde (5)kâ'in bağın mahsûlâtdan almak üzere hums mahsûl ile ber-vech-i meşrûta mütevellî nasb u ta'yîn (6)ikisini Kevin zade Osmân bâ-vakfiye-i ma'mûlün bi-hâ mutasarrıf iken fevt olub yeri hâli kalmağla yerine bâ-berât-ı (7)âlişân bâ-hums mahsûl ile mütevellî nasb u ta'yîn olunmak lâzım ve mühim olmağla erbâb-ı istihkâkdan müteveffây-ı mezbûrun (7)sulbi oğlu ûlemâdan işbu râfi'î tevkî'î refî'u's-şan-ı hâkâni Mevlâna Mehmed bin el-mezbûr Osman zîde 'ilmuhû her vechle layık ve mahall müstehak (9)olmağın tevlîyet-i mezkûre bâğ-ı mezkûrun hums mahsûlü ile vakfiye-i ma'mûlün bi-hâ mûcibince mezbûr Mehmed zîde ilmuhûya tevcîh olunub yedine (10)müceddeden berât-ı şerîf-i alişânım virilmek ricâsıyla Amasya kadısı Mevlana El-hâc Receb zîde fazluhu arz itmegin vâk'î ise vech-i meşrûh (11)üzere tevcîh ve sadaka idüb bu berat-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnum virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm Mevlana merkûm Mehmed bin Osman zîde (12)ilmuhu varûb zikr olunan vakfın müteveffâ babası yerine evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere mütevellî olub hizmet-i lâzımesini mer'î ve mü'eddâ (13)kıldıkdan sonra bâğ-ı mezkûrun hums mahsûl vazifesiyle mutasarrıf olub vâkıfın ruhı devâm-ı ömr ve devlet için du'âya müdâvemet gösterile ol bâbda (14)mekremet-i âhardan bir vechle dahl u ta'aruz kılmayalar. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis şehri Rebi'ü'l-ahir li-sene ihdâ ve mi'eteyn ve elf.

(15)Kad vasale ileynâ fi 10 Şevval 1201

[KAYIT-42]

Emir Hüceti

(1)Silahdâr ocâğı emr-i kayd şud.

(2)Akzâ kuzâti'l-müslimîn [] Anadolu'nun (3)sol ve sağ ve orta kolı nihâyetine vârinca yol üzerlerinde vâk'î olan mevâli-i fihâm zîdet fezâ'ilühüm ve mefâhirü'l-

kuzât ve'l(4)hükkâm me'âdinu'l-fezâ'il ve'l-keîâm sâ'ir kuzât ve nuvvâb zîde fazlühüm ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân dergâh-ı mu'allâm sipâh (5)ve silâhdâr ve bölükât-ı erba'a ocâkları kethüda yerleri ve ihtiyârân-ı vilâyet iş erleri zide kadruhu tevki'-i refî'-i (6)hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bu sene-i mübâreke de İsmail cânibi ser askeri düstûr-u mükerrem ve mu'azzam, müşîr-i mufahham (7)ve muhterem nizâmü'l-alem sadr-ı sâbık vezîrim Ali Pâşâ edamallahü te'âlâ iclâlehü ma'iyyetinde iktizâ iden hizmetde (8)istihdâm için asakir-i bî-şümâr tertîb u ta'yîn olunması ehemmi-umûr-ı devlet-i aliyyeden olub ve öteden ber (9)dergâh-ı mu'allâm bölükât-ı erba'a ocâkları neferâtı gayûr ve müteyemmin olan asâkir-i mansûreden olub (10)eslâfda nice nice hidemât-ı mebrûrede buldukları cihetden ocakhâ-yı mezkûr ağâları ve mecmu' zâbitân ve neferât-ı (11)atîkleriyle ma'iyyet-i müşârü'n-ileyhe vârûb emr u râ'iyete mütâba'at eylemeleri husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk etmekle neferât-ı merkûmeden her kangınızın taht-ı kazâlarınızda sâkin neferât var ise cümlesini zâbitleri olan (13)kethüda yerleri ve ta'yîn olunan mübâşir çâvuş zîde kadruhü ma'rifetiyle ihzâr ve ocâklarıyla heman mahall-i me'mûra (14)me'mûr kılındıklarınız her birlerine tefhîm u te'kîd ve iş'âr olunub şöyle ki bundan böyle neferât-ı merkûmeden (15)ferd-i vâhid ocâkları bayrağı altında mevcûd bulunmamak lâzım gelür ise yâlnız esâminin ref'iyle iktifâ olunmayûb (16)zâbitleri ma'rifetiyle tertîb-i cez olunacağı emr-i mukarrer olmağla ber mûcib-i emr-i alişân neferât-ı merkûmeden birinin (17)bir an ve bir saat meks-ü ikâmetlerine zinhâr ruhsat u cevâz gösterilmeyûb bir dakika akdem kazâlarınızdan (18)ihrâc ve ma'iyyet-i ocâğa isâl ve İsmail kasabasında müctemi' olmalarını tenbih ve te'kîde bezl u say' ve ihtimâm (19)ve serî'an ve âcilen bayrakları altında isbât-ı vücûd eylemeleri husûsuna kemâl-i dikkat ve hilâf-ı fermân her kim cesâret-i (20)birle ba'd ezin vilatında ve hânesinde ikâmet ediyyesinde olur ise o makûlenin te'eddübât-ı (21)layikası icra için ism ve resm ve şöretiyle der-i aliyyeme 'arz ve i'lâma mübâderet ve sâdır olan emr-i alişânımın (22)mazmûn-ı itâ'at-makrûnı mûcibince amel u hareket ve hilâfından be-gâyet hazer ve mûcânebet eyliyesin deyû 'ulûfeciyân (23)yemin ağası kıdveti'l-emâcid ve'l-a'yân zîde mecduhu İsmail zîde mecdühü tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh (24)üzere (25)amel olunmak bâbında (26)fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur. (27)Buyurdum

ki vusûl buldukda bu bâbda (28)vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı (30)alışân mûcibince amel u hareket ve hilâfından be-gâyet tehâşi ve mûcânebet eyliyesiz. (31)Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe (32)i'timâd kılasız. Tahriren fi'l(33)evâ'il-i şehri cemâziye'l-ahir. (34)Li-sene ihda ve mi'eteyn ve (35)elf. (36)Kad vasale ileyna. Fi 1201 3 10

VARAK-26

[KAYIT-43]

Vakıf Hücçeti

(1)Medîne-i Amasya'da Ahmed Beg evlâdından Es-seyyîd Ahmed (2)takdîm eylediği arz-ı halinde Akdağ nâniyesinde Kavak alanı nâm-ı diger (3)Boyalıca nâm karyenin nısf vakf mâlikânesi Ahmed Beg vakfı olub ber-mûcib-i (4)defter-i hâkâni ve vakfiye-i me'mûlün bihâ kadimu'l-eyyâmndan beru zabt u tasarruf ve âherin müdâhalesi (5)yoğiken ecânibden İsmail nâm kimesne bir takrîb berât itdirüb ve bir müddet ihfâ ve ba'dehu (6)oğulları Ahmed ve Mehmed'e tahrîr itmekle vakfiyesinde karye-i mezkûre nısf vakf mâlikânesi Ahmed Beg vakfı (7)olub Medîne-i mezbûrede Enderun Cami'i'nde cüz-hân olanlara meşrûta olduğu mukayyed olmağla mahallinde meclis-i şer'de (8)mezbûrân Ahmed ve Mehmed ve sâ'ir müslimîn hâzır oldukları halde vâkıfın vakfiyesine nazar ve karye-i mezkûrenin (9)vakf mâlikânesi öteden beru ne vechle zabt u tasarruf ola gelmişdir. Berât itdiren İsmail berâtını ihfâ eylediği vâki'midür. (10)Merkûm Seyyîd Ahmed, Ahmed Beg evlâdından olub mezbûrân Ahmed ve Mehmed ecânibden tasarrufları hilâf-ı şart-ı vâkıf olduğu (11)ba'de's-sübûti'ş-şer' sıhhat ve hakîkatı i'lâm olunması bâbında sâdır olan fermân-ı alışân merkûm Seyyid Ahmed yediyle Medîne-i (12)mezbûre mahkemesine vürûdunda mezbûrân Ahmed ve Mehmed ve bî-garaz sikât-i muvahhidîn huzûr-ı şer'e da'vet ve muvâcehelerinde feth u (13)kırâ'at mazmûn-ı münîfi cümleye tefhîm olunub hakîkati tefahhus ve kazıyyesine ve sûret-i defter-i hâkâniye nazar (14)olundukda karye-i mezbûrenin divânisi Derviş Mehmed evlâdına meşrûta ve vakf mâlikânenin rub' hissesi Gülbahâr (15)Hâtûn vakfı ve rub' hissesi Düşgördi vakfı olûb ve nısf-ı hissesi Ahmed Beg vakfı olûb mutlakâ Medine-i mezbûrede (16)Enderûn Câmi'inde cüz-hân olanlara meşrût olduğu tasrîh olunub cüz-hânlığa meşrût nısf vakf (17)mâlikâne Ahmed Beg vakfı üzerine berât itdiren İsmail'in

zabtı nâ-ma'lûm müddet-i vâfirenden beru Derviş (18) Mehmed evlâdı merkûm Es-seyyîd Ahmed bin Mehemed ve Abdullah bin Ali ve Ahmed bin Ömer ve Ali bin Mehemed nâmûn evlâd-ı vâkîf (19) zabt ve tasarruf eylediklerini mevsûku'l- kelîm kimesneler cânib-i şer' de 'alâ tarîki'ş-şehâde haber virmeleriyle nısf vakf (20) mâlikâneye hâsıl olan 'öşr mahsûliyle ma'a't-tevliye cüz-hân olan Ahmed ve Mehmed ref' olunub yerlerine (21) erbâb-ı istihkâkdan ve evlad-ı vâkîfdan merkûmûn işbu râf'iden tevkî'i ref'i'ü'ş-şân-ı hâkâni Es-seyyîd Ahmed bin Mehmed (22) ve Abdullah bin Ali ve Ahmed bin Ömer ve Ali bin Mehemed ani'l-evlâd-ı vâkîf her vechile lâyük ve mahall-i müstehak olmalarıyla mezbûran (23) Ahmed ve Mehmed'in ref'lerinden ber-mûcib-i defter-i hâkâni ve ber-mûcib vakfiye-i ma'mûlun bi-hâ ber-vech-i iştirâk tevcîh olunub yedlerine (24) berât-ı şerîf-i alişânım virilmek bâbında kadısı Mevlana El-hâc Receb zîde fazluhu arz itmegin rûzname-i askeriye (25) nazar olundukda Amasya muzâfâtından Akdağ nâhiyesinde Kavak Alanı nâm-ı diğeri Boyalıca nâm karyenin nısf-ı vakf-ı mâlikânesi (26) Ahmed Beg vakfı olub Medine-i mezbûrede Enderûn Câmi'inde cüz-hân olanlara meşrût olub nısf-ı mâlikânenin hâsıl (27) olan öşr mahsûlüyle ma'a't-tevliye cüz-hân olan İsmail bin Mehemed'in kıra'atından bundan akdem oğulları Ahmed ve Feyzullah (28) kıra'at idüb lakin sehve mebni Feyzullah'ın yerine Mehmed ismi tahrîr olunmağla ma'dûm-ı mezbûr Mehmed'in nâ-mevcûdundan (29) sıhhati üzere merkûmân Ahmed ve Feyzullah Hızır Pâşâ mütevellisi Seyyîd Abdullah arzıyla iki yüz bir senesi Cemâziye'l-ûlâdan (30) tevcîh olunub ba'dehu sene-i mezbûre Şaban'ınd ve mâ-ba'dden berât virildiği ba'de'd-der-kenâr ber-mûcib-i der-kenâr ve arz (31) mezbûranın ref'lerinden tevcîh ve sadaka idüb bu berât-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm (32) merkûmûn vârûb zikr olunan nısf vakf mâlikâneye hâsıl olan öşr mahsûlüyle ma'a't-tevliye cüz-hânlık (33) cihetine mezbûrânın ref'lerinden ber mûcib-i şart-ı vâkîf ber-vech-i iştirâk mutasarrıflar olub vâkîfın ruhi devâm-ı (34) ömr-i devletimçün du'âya müdâvemet göstereler ol-bâbda ref' olunan mezbûrân taraflarından ve taraf-ı âharden bir vechle (35) dahl u ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler alamet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis Şa'banü'l-mu'azzam (36) sene ihdâ ve mi'eteyn ve elf.

(37) Kostantiniyye Kad vasale ileynâ 18 Ramazan sene 1201

(38)Temme's-salam fi hazihi'l-liâm (39)nemâkahullah irsen (40)El-hâc Receb el-kadı be-medine-i Amasya el-mahrûse.

VARAK-27

[KAYIT-44]

Su Anlaşmazlıklarının Çözümüne Dair Kayıt

(1)Aşağı Sevadiye Mahallesinde

(2)Bâ'isü'l-mürâsele medine-i Amasya'da Aşağı Sevadiye Mahallesi

(3)sakinlerinden Es-seyyîd Mehmed bin İbrahim ve mahalle-i mezbûre

mütemekkinlerinden (4)tâ'ife-i zımmiyândan Toplar Araş Keşiş oğlu Kevork ve

Zankoc (5)oğlu Kevork ve Ceber oğlu Simon ve ahâli-i mahalle-i mezbûrdan

ma'lûmü'l-esâmi ve mahzârü'l-eşhâs (6)kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i enverde

Rıdvan-zade Osman Ağâ mahzarında üzerine (7)da'va iderler ki sâkin olduğumuz

mahalle-i mezbûrda vâk'i Murad Beg bina eylediği çeşmeye (8)mahalle-i mezbûre

hizmetde kâ'in lakin Tepe nâm mahalden ve Erivân oğlu bâğından câri iden âbın

nısfı (9)çeşme-i mezbûr ve nısf-ı âheri merkûm Osman Ağâ'nın Kız bâğında vâk'i

çeşmeye seksen seneyi mütecâviz cereyân ide gelmiş iken (10)merkûm Osman

Ağâ mezkûr âbın küllîsi kendi. Kız bağının çeşmesinin suyu olmak zu'umuyla

şimdi nısfdan dîn âb-ı çeşme-i (11)mezbûr câri ider. Su'al olunub mahalle-i

mezbûre çeşmesinin nısf âbından müdâhalesi men' olunmak matlûbumuzdur

didüklerinde gıbbü's-su'al mezbûr (12)Osman Ağâ cevabında mahalle-i

mezkûrede peyda olan âbın nısfı müddeiyyûn-ı mezbûrunun sakin oldukları

mahallede vâk'i çeşmeye ve nısf-ı (13)âharı dahi benim sâkin olduğum Kız

bağında kâ'in pınarlara cereyan ider deyû müddeiyyûn-ı mezbûrunun müddeası

tasdîk-i bi't-tav' ve'r-rızâ (14)ikrârı mûcibince âb-ı mezbûrun nısfı mahalle-i

mezbûrda vâk'i çeşme-i mezbûr ve nısf-ı âharı mezbûr Osman Ağâ'nın Kız bâğı

çeşmesine ber-vech-i minval (15)mücirru'r-re'yine tenbîh olunub müddeiyyûn-ı

mezbûrun yedine işbu mürâsele itâ olundu. Fi 18 Rebi'u'l-evvel sene 1201

(16)El-hâc Receb el-kadı el-fakir Amasya.

[KAYIT-45]

Menzilhanelerdeki Ulak ve Beygir Eksikliğinin Giderilmesine Dair Kayıt

(1)Akzâ kuzati'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdini'l-fezâ'il ve'l-yakîn

râfi'-i a'lâmü'ş-şerîfati ve'd-dîn (2)vârisü'l-ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselin el-

muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Üsküdar'dan Anadolu'nun sol kolu (3)nihâyetine vârinca vâki' mevâli-i izâm zîdet fezâ'ilihüm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fezâ'il ve'l-keâm (4)sâ'ir kuzât ve nuvvâb zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân bi'l-cümle zâbitân ve şehri kethüdâları ve (5)menzilciler zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûseti'l-mesâlik-i şâhâneme (6)menzilhâneler vaz'ı ümûr mühime-i devlet-i aliyyeyle âmed şüd idenler içün olub yedlerinde menzil ahkâmı olmayanlara menzil (7)bargiri virilmemek ve menzil ahkâmı olanlara dahi ahkâm-ı mezkûrda münderic olan mikdârdan ziyâde itâ olunmak (8)iktizâ ider iken bir müddetden berû kendü mesâlihiyle gelüb gider makûlele yine bilâ-fermân menzil bargiri virildiği (9)ve fermânlûlara dahi fermânda tasrîh olunandan ziyade olındığı ve bu keyfiyet ümûr-ı mühimme ile âmed şüd iden devlet-i aliyyem (10)ulakları ve sâ'ir me'mûrinin menzilhânelerde bargir bulmayûb intizârlarına ve ta'tîl-i ümûr-ı mühimmeye bâ'is olduğu (11)tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olmakdan nâşî işbu emr-i şerîfim isdâr ve sadrazam tatarlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osmân (12)zîde kadruhu ile irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i (13)meşrûh üzere şeref-yâfte-i sâdır olan fermân vâcibü'l-ittiba-i enbiyâ-i ve lazimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûniyle (14)amel u hareket ve hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eyliyesiz. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. (15)Tahrîren fi evâ'il-i şehri Rebi'u'l-evvel li-sene ihdâ ve mi'eteyn ve elf.

(16)Kad vasale ileynâ fi 12 Rebi'u'l-ahir 1201

[KAYIT-46]

İltizam Kaydı

(1)Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki bâ berât-ı şerîf-i 'âlişân mutasarrıf olduğum Amasya kazâsının (2)ihtisâb ve ihzâriyesinin işbu bin ikiyüz bir senesi Muharremü'l-haramın guresinden sene-i (3)mezbûr Şubat'ı gâyetine gelince yalnız bir senelik iltizâmına tâlib ve râgıb olan kıdvetü'l-emâsil (4)ve'l-akrân 'izzetlü Muhzırbaşu Mehmed Efendi zîde mecdühûya der'uhde ve iltizâm olunub ve bedel-i iltizâm (5)olan meblağ-ı mezbûr ber-vech-i peşîn tamâmen ahz u kabz olunmağla gerekdir ki kazâ-i mezbûrun (6)ihtisâb ve ihzâriyesinden sene-i mezkûre mahsûben hâsıl olan mahsûlât ve rüsûmât kanûn-ı kadîm (7)ve sene-i

sâbıkı misüllü min külli'l-vücûh sene-i merkûme derûnundan mûmâ-ileyh ahz u kabz eyleyûb zabt u (8)rabt eylemesiçûn tarafımızdan ve taraf-ı âhardan ferd-i aferîde müdâhale ve müzâhim olunmaya.

(9)Sahh el-fakir mezbûr mutasarrıf Halil

[KAYIT-47]

(1)Bâ'is-i terkîm budur ki Tokad voyvodalığı aklâmından nefsi-i sarrâç reâyâları perâkendeler (2)Medine-i Amasya'da olan perâkendelerinin işbu bin iki yüz senesine mahsûben üzerlerine (3)lâzım gelen mâl-ı mîrîlerin olmağla yedine işbu memhûr tahvîl virildi. Fi sene1200

(4)Hâcî İbrahim voyvoda-i Tokad

VARAK-28

[KAYIT-48]

Amasya Korusundan Fukaranın İstifadesine İlişkin Emir Kaydı

(1)Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahhem nizâmü'l-âlem müdebbirü umûri'l-cumhûri bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-ül muhâmi'l(2)enâm bir'r-re'yi's-sâ'ib mümehhidü bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidü erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl (3)el-mahfûfu bi-sunûfi avâtifi'l-meliki'l-'alâ Sivas vâlisi vezirim pâşa edamallahü te'âla iclâlehü (4)ve mefâhiru'l-kuzat ve'l-hükkam me'âdini'l-fezâ'il ve'l-ikelâm Sivas vâlisi ve Ladik ve ve kadîleri zîde (5)fazlühümâ tevkî'-i refî'-i vasıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed zîde kadruhü divan-ı hümâyûnuma arz-ı hâl (6)idüb istabl-ı âmire-i evvelime tâbi havâs-ı hümâyûnum korularından berât-ı alişânımla uhdesinde olan Anadolu'da vâk'i (7)Ladik korısı serbestiyet üzere zabt olunub mir-i mirân ve mirliva ve mütesellim ve voyvoda ve a'yân ve sâ'ir ehl-i örf tâ'ifesi tarafından (8)dahl olunmak iktiza itmez iken Amasya sancâğı mutasarrıfı tarafından tecrîm ve a'yân ve mültezim ve evkâf ve sâ'irlerinin dürlü dürlü bidâ'-ı seyri'e (9)ihdâsıyla üzerlerine mâl-ı vâfire tarh u tahmîl ve zecren lehu tahsîl eylediklerinden korıy-ı hümâyûnum fukarâları perâkende ve perişân ve ceyb-ı hümâyûn malının (10)kesrine bâdî bir keyfiyyet olduğundan bahisle mültezim ve a'yânın fukarây-ı hilâf-ı şurût-ı hatt-ı hümâyûnum cebren aldıkları gerüye red ve Amasya mutasarrıflarının (11)vâk'î olan zulm ü ta'addileri men' u def' olunmak için selefi müteveffâ Korı âğası Ömer'in yedine virilan emr-i alişânım mûcibince ber-vechi serbesiyet (12)zabt

itdirilmek için emr-i şerîfim sudûrını istid'ây-ı inâyet eylediği ecilden hazine-i âmirem defterleri feth itdirildikde havass-ı hümâyûnum (13)korularından Amasya sancâğında vâk'i nefsi Ladik ve kurâ-i sâ'irenin ahâlileri ma-tekaddümden beri saray-ı amiremde hizmet iden (14)Beglik çayırın otın biçüb ve taşıyub ol gâilede orakdan ve yapağı havzından ve sihreden sekbân ve doğancıyân ve arpa (15)ve hisâr ve sâ'ir akceler ve akcesiz tekâlif-i günâ günun küllîsinden ve avâriz-ı divâniyyeden mu'âf ve mütesellim olub mafrûzü'l-kalem (16)ve maktû'ü'l-kadem min külli'l-vücûh serbestiyet olub korı hüddamlarının serbestiyetleri kânûn-ı mukarrerden olmağla ta'yîn olan muhtâr (17)ve mu'ayyen hudûd ve sınırı dâhilinde vâk'i kurâların dâhil ve hâricinde kâinen min kâne askerî ve gayri askerî sayman ve gayri sayman re'âyaları (18)müsâferet vechiyle mürûr u ubûr ider iken bi-emrillahi te'âlâ fevt olan kimesnelerin beytü'l-mala 'âid ser hassaları ceyb-i hümâyûnum için Korı Ağaları yedinden (19)ahz u kabz olunub vüzerây-ı izâm ve mîr-mîrân ve mirlivâ' ve mütesellimleri ve mültezim ve voyvoda ve beytü'l-mâl emînleri ve sâ'ir ahâlilerimiz tâifelerinin (20)tekâlif-i örfiyye ve şâkka nâmıyla aldıkları Korı ağası ma'rifetiyle a'yân ve mütegalibeden gerüye istirdâd itdirilmek üzere bundan akdem Ladik (21)korısı re'âyâsının ma'rifetleri muş'ır-ı şurût-ı mufassalasıyla iki kıt'a emr-i şerîfim virildiği ve nefsi Ladik ve kurâ-yı sâ'iresinin avârizları bedeli (22)ceyb-i hümyûnum ve imdâd-ı menzil ve irsâliye-i hazine-i amirem olmak üzere senevi yüz otuz bin akçe mâl-ı maktû'ları olduğu mevkûfâtndan ve bedel-i (23)sancâğı Amasya mukâta'ası vakt-i seferde sekiz bin iki yüz elli ve vakt-i hazaarda üç bin gurûş mâl ile vezîrim Mikdâd Pâşâ edamallahü te'âlâ (24)iclâlehü ile Mîr Mehmed zide mecdü nun mâlikâne uhdelerinde olduğu ve Ladik kasabası sancâğı mezbûr tahtına dâhil olub senevi cânib-i mîriye âid bedel-i (25)sancâk mâlından ber-mûcib-i defter-i sicillât hisselerine isâbet iden bedel-i sancâk ve sâ'ir mesârif-i âdiyyeleri muhâsibde ve sicillâtta mukayyed olduğu (26)vechile kabza-i me'mûra edâ vü teslîm eylemek üzere emr-i şerîfim virildiği ve Anadolu ve Rûm ilinde vâk'i istabl-ı âmireme tâb'i havâs-ı hümâyûnum (27)koruları re'âyâları hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn tekâlif-i örfiye ve şâkkanın küllîsinden mu'âf ve müsellemler olmaları şurût-ı mer'iyeye kadîmelerinden olduğuna (28)binâen ber-mûceb-i şurût-ı mer'iyeye zikr olunan Ladik korısı çerağlarının avâriz ve sâ'ir tekâlifleri mukâbili senevi ceyb-i

hümâyûnum ve menzil ve irsâliyye (29)hazine-i amirem ki cem'ân yüz otuz bin akçe mâl-ı maktû'ları tamâmen edâ itdüklerinden sonra hizmetleri mukâbelesinde hatt-ı hümâyûnumla avârız-ı (30)divâniye ve tekâlif-i örfiye ve şâkkanın küllîsinden mu'âfiyetleri ber karar-ı sâbık mer'î ve mu'teber tutulub hilâf-ı şurût-ı mu'âfiyetde vak'î olan (31)müdâhalelerinin men' u def'îçün emr-i şerîfim virilmek iktiza eylediği bâş muhâsebeden ba'de'l-ihrac husûs-ı mezbûr hala mîr-âhur-ı evvelim iftihar-ı'l-emâcid (32)ve'l-ekârim Mîr Mehmed dâme mecdühudan isti'lam olundukda nefis-i Ladik ve kurâ-i sâ'iresinde olan kırı re'âyâları bâ-hatt-ı hümâyûn mu'âfiyyet ve (33)serbesiyet üzere kırı ağaları tarafından zabt olunması mufassalan şurûtlarında musarrah u mukayyed olub bundan akdem Amasya sancâğı vakt-i (34)seferde sekiz bin iki yüz elli ve vakt-i hazaarda üç bin gurus mâl ile seksân altı senesinden i'tibâriyle müteveffâ El-hac Ali Paşâ'ya (35)ber-vech-i mâlikâne itâ olundukdan sonra bu'd ve sânehü'l-yevm oğulları müşârün-ileyh Mikdâd Ahmed Pâşâ ile birâderi Mehmed Beg üzerinde olub (36)Ladik kasabası Amasya sancâğı tahtında mukayyed olduğundan mu'âfiyetlerine adem-i i'tibâr ile müteveffâ Ali Pâşâ Kırı ağası Ömer'i kaçırub fuzûli (37)zabtdoldığı üzere reâ'yâsı üzerlerine günâgün ve tecrîmleri tarh ve tevzî' ve sicilâta kayd ve bölükbaşılar ile zecren lehü ba'de'l-vefât (38)oğulları dahi kezâlik tecrîm ve zulmlerini müzdâd ve vela kadem Mîr Mehmed kemâl-i hîlesinden nâşî kırıy-ı hümâyûnumun mu'âfiyetine adem ve i'tibâr ile Ladik (39)kazası ahâlilerini Amasya sancâğından değiliz bedel-i sancâk ve hazeriyye ve sâ'ir mâl-ı mu'tâdı veriniz deyû idare muhâlefetlerini iş'âr (40)ve kendüye gurûrı mûcib (41)olduğunu ifâde birle sicillâtlarda (42)mukayyed olduğu üzere tahsîl olunmak (43)içün kırıy-ı mezbûr cemâ'atin mu'âfiyet ve (44)serbesiyetlerin meş'ar-ı kuyûdâta mürâca'at eylemek (45)müğâyir şurût-ı hatt-ı hümâyûn avârızları bedel-i mâl (46)maktû'ları kaydı derkenâr ile hilâf-ı inhâ bir takrîb (47)isdâr itdirdiği emr-i şerîfini sened ittihâz ve sicilâtda (48)mukayyed olduğu üzere tecrîm ve takrîm ve dürlü dürlü salyâne (49)nâmiyle mebâliğ-i vâfire tarh ve tahmîl ve eyledikleri zulmlerini mâl-ı mîridir deyû üçer (50)beşer yüz nakd ile bölükbaşılar ta'yîn ve elbetde tahsîl iderim deyû muhâlefet-i (51)kadîm-i yedinde olan bir takrîb isdâr itdirdiği emr-i mezkûra binâ'en gûnâ gûn bida'lar (52)ihdâsiyle kırıy-ı hümâyûnum cemâ'atleri mustaribu'l-hâl ve perişânu'l-ahvâl olduklarından bir-vechle (53)tâb-âver

olmayub perâkende ve perişân olıcakları nümâyân ve sâ'ir kazalarda dahi emr-i mezkûr (54)sened-i korı ittihâzıyla mâl-ı mîridir deyü tahsîl birle bu misüllü zulm ve cerîme cesâret itmekle hîn-i istifâde emr-i alişân (55)vârid olan mevâdı tahsîl olunmak sâ'ir kazâ ahalisi dahi müteferrik ve perişân olıcağı zâhir ve 'ayân olmağla (56)yedine virilan emrin kaydı terfîk ve korı-yı hümâyûnumdan olan nefsi Ladik ve kurâ-i sâ'iresinde (57)ahâli ve cema'atleri mîr-i müma-ileyh tarafından ve sâ'ireden malikânemdir deyü (58)vâki' olan zulm ve te'addileri men' u def' (59)ve bu bahane ile zulmen ve cebren (60)hilâf-ı hatt-ı hümâyûn

VARAK-29

(61)aldıkları cerâyim a'yân ve voyvoda (62)ve mültezim her kimler ise mahallinde gereği gibi (63)tashîh ve hakîkatı i'lâm ve bin yüz doksân (64)dokuz senesi ceyb-i hümâyûnum mâlının vakt-i hulûl itmeğın (65)tahsîli için ıstabl-ı âmirem ocağı tarafından ta'yîn olunan (66)Kabakçı mübâşeretiyle şürût-ı hatt-ı hümâyûnum mücibince Korı ağası tarafından serbesiyet (67)üzere zabt u rabt olunub hilâf-ı şürût-ı hatt-ı hümâyûnum müdâhale olunmamak üzere emr-i şerîf-i (68)alişânım südürünü mîr-âhur-ı evvel mümâ-ileyh memhûran i'lâm itmekle derkenârları ve i'lâmı mücibince mukaddem virilân (69)emrin te'yidi terkîn olunmakla imdi vech-i meşrûh üzere amel olunmakla fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim varidinde (70)bu bâbda sâdır olan emr üzere amel idüb dahi ber-vech-i muharrer ta'yîn olunan Kabakçı merkûm mübâşeretiyle târihi-i mezbûra mahsûben (71)ceyb-i hümâyûnum mâlını ve cebren aldıkları cerâ'im her kimlerin zimmetlerinde ise 'alâ eyyi hâlin tahsîl ve korı-yı mezbûr hatt-ı hümâyûnum mücibince Korı (72)ağası mümâ-ileyh tarafından serbestiyet üzere zabt u rabt ve emr-i mezkûrun kaydı hazine-i âmirem defterlerinden terkîn olunmağla mir-âhur-ı evvelim (73)mümâ-ileyhin i'lâmına itâen şeref-yâfte-i südür olan işbu emr-i şerîf-i alişânımın mazmûn-ı münîfi birle âmel olunub hilâfına bir dürlü (74)rızâ ve cevâz göstermeyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni aşere muharrem li-sene ihda ve mi'eteyn ve elf. (75)Kostantiniyye el-mahrûse

(76)Kad vasale ileynâ. Fi 30 Safer sene1201

(77)Mücibince mîrâhur-ı evvelin dahi mektûbı (78)vürûd eylemiştir.

Gâfil-i mübâşir.

[KAYIT-49]

İmam Ta'yini Hücceti

(1)Medine-i Amasya mahallâtından Sofiler mahallesinde vâk'i merhûm Bayram Beg mescid-i şerîfde yirmi bir akçe vazîfe ile imâm olan Hasan'ın kendi rızâsıyla (2)erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'u's-şân-ı hâkânî Veliyyü'd-din Halife ibn-i Ali'ye feragat ve kasr-ı yed idüb ve yedinde olan ta'yîn berâtı (3)mahallinde meclis-i şer'de teslîm itmekle merkûm dahi her vecîhle layık ve muhil ve müstehak olmakla imâmet-i mezkûra fâriğın kasr-ı yedinden tevcîh (4)olunub yedine berât-ı şerîf-i alişânım virilmek niyâzıyla kâdısı Mevlana El-hâc Receb zîde fazlühû arz itmeğın mûcibince ferâgati (5)vâk'i ise tevcîh ve sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm Veliyyü'd-din Halife ibni Ali'ye vârûb (6)zıkr olunân mescid-i şerîfde târih-i merkûmun yerine imâm olub hizmet-i lazimesi mer'i ve mü'eddi kıldıkdan sonra yirmi bir akçe (7)vazifesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhı ve devâm-ı ömr-ü devlet için du'âya müdâvemet göstere şöyle bilün alamet-i şerîfe (8)i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'l-râbi' ısrîn min şehri Muharremü'l-harâm li-sene ihda mi'eteyn ve elf.

(9)Kostantiniyye

(10)Kad vasale ileynâ. Fi 13 Rebi'u'l-evvel sene1201

[KAYIT-50]

Su Anlaşmazlıklarının Giderilmesine Dair Kayıt

(1)Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fazl ve'l-keâm Mevlana Amasya kâdısı zîde fazlühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm (2)ola ki medine-i Amasya mahallâtından Aşağı Sevâdiye Mahallesi ahâlisinden südde-i sa'âdetime arz-ı hâl idüb Bâyezid Paşa Mahallesi tarafında Üç (3)Legen dimekle ma'rûf mevziden cereyân iden su mahalle-i mezbûrede vâki' çeşmeye nısfı kadîmden ve yüz seneden mütecâviz câri (4)iden şürb ve intifâ' idüb ve nısf-ı aharı dahi Seyyîd Mehmed nâm kimesnenin sarayına câri olub ve yerlerinin ta'mir u termîm (5)idüb ol çeşmeye kadîmden berû cereyân iden suya müdâhale ve ta'arruz olunmak icâb itmez iken zıkr olunan sarayın (6)ashabı Rukan oğulları zıkr olunan su satub bizimdir deyû kadîme mügâyir müdâhale ve bunların şürb ve intifâ'ları men'-i murâd (7)itmekle yedlerine virilan fetevâ-yı şerîfe mûcibince mezbûr Seyyid

Mehmed ile mürâfa‘a-i şer‘-i şerîf olduklarında mezbûr Mehmed hilâf-ı şer‘ ve mügâyir-i (8)kadîm ol vecîhle müdahele ve ta‘arruz eylememek üzere taraf-ı şer‘den ve yedlerine cânib-i şer‘den mürasele dahi virilmişken mezbûr (9)Seyyîd Mehmed men‘ ile memnû‘ ve mütereffi olmayûb kadîme mugâyir ta‘addîden hâlîf olmadığı bildürüb fetevâ-yı şerîfeleri (10)mûcibince amel olunub men‘ u def ‘ olunmak babında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-ü şerîfimle vârdıklarında (11)mukaddemâ bir def‘a şer‘le görilüb fasl olmıyan husûslarına tamâm hak üzere mukayyed ve fetevâ-yı şerifeye nazar idüb (12)göresin ol suya dahl iden mezkûrun mahsûs kadîm suyu olmayûb fi‘l-vâk‘i ol suyun nısf-ı kadîmden mahalle-i mezbûrede (13)bunların çeşmelerine nısfı âharı dahi mezbûrun iken kanâ‘at itmeyûb hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i kadîm ziyâde (14)tecâvüz virenlere müzâyaka virüb ta‘addi eylediği vaki‘ ise ol-bâbda menfây-ı şer‘-i kadîm ve fetevâ-yı şerîfeleri (15)mûcibince amel (16)idüb dahi ba‘de’s-subût (17)ol suyun nısf-ı kadîmden (18)bunların çeşmelerine mahallelerden tevcîhle câri ve (19)şûrb-u intifâ‘ ide gelmişler ise yine kadîmîsi (20)üzere icrâ itdürüb min ba‘d şer‘-i şerîfe ve karâr-ı (21)münîfe ve kadîme ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye esir itdürmeyûb (22)husûs-ı mezbûr için bir dahi emr-i şerîfim eyliyesiz. (23)Esamiyanı yazub der-i devlet medârıma arz eyliyesin. (24)Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimâd kılasız. Tahfîren evâ‘il-i zilhicce (25)sene sitte ve erba‘în ve mi‘eteyn ve elf.

(26)Kad vasale ileynâ fi 20 Rebi‘u‘l-evvel 1201

VARAK-30

[KAYIT-51]

Alım-Satımdan Doğan Anlaşmazlık Kaydı

(1)Kıdvetü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm ma‘deni‘l-fazl ve‘l-keîâm Mevlana Amasya (2)kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân Amasya sancâğı mütesellimi [] zîde kadrihû (3)tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki dergâh-ı mu‘allâm mutasarrıflarından kıdvetü‘l(4)emâcid ve‘l-ekârim Feyzullah zîde mecdühû südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl idüb medine-i Amasya ahâlîsinden Haddad(5)oğlu Mesrob veled-i Nehâbet nâm zımmi meclis-i şer‘de medine-i mezbûrede mutasarrıf olduğu emlâkinden Zana nâm (6)mahal civârında vâk‘i bir taraftan Buzbâşı bâğı ve bir taraftan Akar-oğlu bâğı ve bir taraftan nehr-i câri ve

bir taraftan (7)tarîk-i âmm ile mahdûd Tarâbât bâğçesi demekle ma'rûf tahmînân otuz dönüm mikdârı bir kıt'a dut bağçesi doksân (8)sekiz senesinde bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile mûmâ-ileyh beş bin guruş semen tesmiyesiyle bey' ve teslîm ve semen-i merkûm tamâmen (9)ahz u kabz idüb ol-vecihle zikr olunan bağçe mûmâ-ileyhin mülk-i müşterâsı olub mesfûrun kat'an alakası kalmadığı (10)nâtık Rûm ili kâdî'askeri-yi sâbık imzâsıyla mûmza bir kıt'a hüccet-i şer'iyeye virilüb bağçe-i mezbûrenin hâsıl (11)olan mahsûlini tarafından vekîlleri Kayabâş-zâde Ömer Ağa ve züamadan Hindî-zâde Mehmed Ağa demekle meşhûr (12)kimesneler ahz u kabz itmek murâd eylediklerinde bir vechle müdâhale ve ta'arruz olunmak icâb itmez iken zimmî-yi mesfûr (13)bâğçe-i mezbûrenin vekîlleri merkûmânın zabt ve mahsûlünden ahz u kabzlarına hilâf-ı şer' ve müğâyir-i hüccet-i şer'iyeye (14)fuzûli müdâhale ve ta'arruz ve gadr irâdesinde olduğu bildirüb ber-mûcib-i hüccet-i şer'iyeye mahallinde şer'le görülen (15)gerek bağçey-i mezbûr ve gerek mahsûli bi't-tamâm vekîlleri merkûmâna ahz u kabz itdirilüb mesfûr bir dürlü müdâhale ve (16)mûmâna'ât itdirilmeyüb men' u def' ve zikr-i bağçey-i mezbûr mahsûlini vekîllerinin ahzlerine mûmâna'ât ider ise yedinde (17)oldığı meblağ-ı mezbûr tamâmen tahsîl ve bî-kusûr aliverilib inad ve dahi muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim (18)sudûrını istid'â eylediği ecîlden yedinde olan hüccet-i şer'iyeye mûcibince mahallinde şer'ile rü'yet ve ihkâk-ı (19)hak olunub hilâf-ı şer' ve müğâyir-i hüccet ta'addi itdürilmemek emrim olmuştur. Buyurdumki hükm-i şerîfim (20) vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahi mesfûr mahallinde meclis-i şer' (21)ihzâr ve vekîlleri mezbûrlar ile terâfu'u şer' ve mukaddemâ bir def'a şer'le görilüb fasl olunmayân husûsların (22)tamâm hak ve adl üzere mukayyed olub göresün inhâ olduğu üzere ise ol-bâbda muktezây-ı (23)şer'-i kadîm ile amel idüb dahi vech-i meşrûh üzere yedinde olan hüccet-i şer'iyeye mûcibince (24)ba'de's-sübût icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hâk eyleyüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve müğâyir-i hüccet-i şer'iyeye (25)bir dürlü ta'addî ve ta'arruz itdirmeyesüz min ba'd şer'-i şerîfe ve hüccet-i şer'iyeye ve emr-i hümâyûnuma muhâlefet (26)kimesneye iş itdürmeyüb husûs-ı mezbûr için bir dahi emrim varımlu eyliyesüz. Şöyle bilesüz alâmet-i (27)şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene mi'eteyn ve elf.

(28)Emr-i âlî mûcibince sadr-ı âlî mektûbı (29)dahi vârid olmuştur.

Gâfil-i mübâsir.

(30)Kad vasale ileynâ. Fi 18 Ramazan sene 1200

(31)Kostantiniyye el-mahrûse.

[KAYIT-52]

Mîzân-ı Harîr Kaydı

(1)Mîzân-ı harîr emri. İşbu mahalle kayd şud.

(2)Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlana Amasya kâdısı zîde fazlühü tevkî-i (3)refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-e[mâ]cid ve'l-a'yân sadrazam mektûbî (4)hulefâsından Abdullah Reşîd ve defterdâr şikk-ı evvelim mektûbı hulefâsından Ârif Hasan zîde mecdühümâ (5)ile İsmail ve Mustafa zîdehümâ dîvân-ı hümâyunumâ arz-ı hâl idüb ber-vech-i mâlikâne iştirâken (6)uhdelerinde olan Amasya'da vâk'i mîzân-ı harîr mukâta'asını bin yüz doksân sekiz (7)ve doksân dokûz ve iki yüz senelerine mahsûben uhdesine mart dühûlünden icâb iden (8)fâizleri vakt u zamânla edâ eylemek şartıyla Monla Halîl oğlu Hacı İbrahim nâm kimesne(9) taraflarından egerçi der'uhde ve iltizâm olunub lâkin mezbûr Hacı İbrahim kemâl-i mürteşî ve (10)mürtekib olmağla beher sene vakt ve zamâniyle edâsına müte'ahhid oldığı hisse fâ'izlerini vakt u (11)zamâniyle edâ eylemedigine binâen biz-zarûr işbu bin iki yüz senesine mahsûben Ömer nâm kimesneye (12)bâ-temessük iltizâm olunub ancak merkûm İbrahim'in mukaddemâ (13)yedine virilan mukâvele

VARAK-31

(14)temessükleri yedinde (15)kalmaktan nâşi mezbûr temessüki (16)sened ittihâziyle bin iki yüz senesine mahsûben (17)tarafından zabtıçün bu esnâda isdâr itdirdiği (18)emr-i şerîf ile mültezim-i mümâ-ileyhin mahallinde zabtına mani' (19)ve müdâhale ve tarafından mukâvele temessüki mücibince zabta tasaddî ve mâl-ı mukâta'(20)anın izâ'atına bâ'is ü bâdi ve müma-ileyhime gadri mü'eddi olmağla işbu bin (21)iki yüz senesine mahsûben mukâta'a-yı mezbûrı ber-mücib temessük Ömer nâm kimesneye zabt u rabt (22)itdirilüb mezbûrın mukâvele temessükü mücibince isdâr itdirdiği emrin kaydı mahallî ref' u terkîn (23)ve i'lâm-ı hâlî mutazammın emr-i şerîfim isdârı bâbında istid'ây-ı inâyet itmeleriyle hazine-i âmiremde mahfûz bâş muhâsebe (24)defterlerine nazar olundukda El-hâc

İbrahim nâm kimesne mukaddemâ dîvân-ı hümâyûnuma arz-ı hâl idüb Amasya'da vâk'î mîzân-ı harîr mukât'aasının (25)kârhânesi harâb ve perişân olmakdan nâşî müceddeden yüz elli dolab binâ ve inşâ olunmak üzere bundan mukaddem mukâta'a-i (26)mezbûr mutasarrıflarının istidâ'larına binâen kendi mallarından sarf ve binâ ve inşâ eylemek üzere ber-mûcib-i emr-i alışân ma'rifet-i şer'le (27)yedi bin beş yüz gurûşa keşf olundukda kârhâne-i mezkûrı üçbin gurûşa müceddeden binâ ve inşâ eyleyüb ve üç sene-i kâmil (28)mukât'aay-ı mezbûrı tarafından zabt ve hâsıl olan rüsûmâtı cem' u tahsîl eylemek ve üç sene hitâmına değin aharden iltizâmına tâlib zuhûrında (29)i'tibâr olunmamak ve beş bin gurûş bedel-i iltizâmı beher sene vekîle teslîm itmek üzere mukâta'a-yı mezbûrı şurût-ı mezbûre ile (30)iltizâm ve yedine memhûr ve ma'mûlünbih temessük i'tâ eylediklerine binâen merkûm dahi karhâne-i mezkûrı müceddeden binâ ve inşâ ve tekmîl ve (31)üç bin gurûşdan mütecâviz sarf olunduğunu keşf ve taraf-ı şer'den yedine iki kıt'a ilâm-ı şer'iyeye i'tâ olunub ve beher sene bedel-i iltizâmı (32)olan meblağ-ı mezbûrı dahi vekîle ashâb-ı mâlikâneye teslîm ve iki sene zabt idüb ve iki senede mukât'aay-ı mezbûrı hâsıl olan (33)rüsûmât bedel-i iltizâmına vefâ eylemediginden gayre üç bin gurûşdan mütecâviz kârhâne-i mezbûrı sarf eyleyüb üç sene tekmîl olunmasına (34)muğâyir temessük ve hilâf-ı şurût ta'ahhüdlerinin muğâyiri âhara iltizâm eylediklerinden merkûma gadri mûcib olmağla yedinde (35)olan mukâta'ay-ı mezbûre mutasarrıflarının doksân sekiz senesinde virdikleri memhûr ve ma'mûlünbih temessüklerine ve i'lâm-ı şer'iyeye (36)nazaran sâlifü'z-zikr bedel-i iltizâmı olan beş bin gurûş mukâta'ay-ı mezbûre mutasarrıflarına teslîm eylemek şartıyla yedinde (37)olan ta'ahhüd temessükleri mûcibince iki yüz senesine mahsûben zabt u rabtına âhardan müdâhale ve mûmâna'at olunmamak üzere (38)emr-i şerîfim sudûrı bâbında istid'ây-ı 'inâyet itmegin mîzân-ı harîr nefsi Amasya ve tevâbi' mukâta'ası senevî bir yük (39)bin dört yüz akçe mâl ile Abdullah Râşid ve İsmail ve Hüseyin ve Mustafa zîde mecdühümün ber-vech-i mâlikâne uhdelerinde (40)oldığı ve ashâb-ı mâlikânenin doksân sekiz senesinde virdikleri memhûr ta'ahhüd temessükleri mûcibince ta'ahhüdlerinin (41)muğâyir mukaddem virdikleri iltizâm temessüküne itibâr olunmamak şartıyla iki yüz senesine mahsûben bedel-i iltizâmı ashâb-ı (42)mukâta'a tarafına ba'de't-teslîm senesi tasrîhiyle virecekleri memhûr zabt

temessükleri mûcibince merkûmun tarafından (43)zabt olunmak üzere emr-î şerîf virilmek muktezây-ı şurût idügi der-kenâr olundukda der-kenârı ve (44)şurûtu mûcibince iki yüz senesi Şa‘bân-ı şerîfinin yigirmi birinci günü emr-i şerîf virildiği der-kenâr olundukda mültezim-i merkûm (45)El-hâc İbrahim yedine doksân sekiz senesiçün virilen temessükde mâl-ı iltizâmde tamâmen bila öZRÜN ve illetin edâ eylemesi şartına (46)mebni iki yüz senesi dahi dâhil-i iltizâmı olmak eğerçi takrîr ve temessüklerinde derc olunub lakin merkûm (47)İbrahim şartına ve ‘ahdine vefâ itmeyüb beş yüz guruşları zimmetinde bâki ve bedeli iltizâmı tenzîl dâ‘iyesinde (48)olduğına virilen emr-i şerîf hilâf-ı şurût olub mûcibince kaydı ref‘ ve terkîn olunmağla imdi iki yüz senesine (49)mahsûben diledikleri kimesneye iltizâm ve zabt itdirilmek fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfim vârdukda (50)bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi ber-vech-i muharrer mültezim-i merkûm El-hâc İbrahim yedine doksân (51)senesi için (52)virilen temessükde mâl-ı (53)iltizâmde tamâmen bila öZRÜN ve illetin (54)edâ eylemesi şartına mebni iki yüz senesi (55)dahi dâhil-i iltizâm olmak eğerçi takrîr ve temessüklerinde (56)derc olunub lâkin merkûm İbrahim şartına ve ‘ahdine (57)vefâ itmeyüb beş yüz guruşları zimmetinde bâki ve bedel-i iltizâm (58)tenzîl dâ‘iyesinde olduğına binâen virilen emr-i şerîfe (59)hilâf şurût olduğu ecilden mûcibince kaydı. (60)Hazine-i ‘amirem defterlerinde ref‘u (61)terkîn olunmağla şeref-yâfte-i (62)südûr olan işbu emr-i (63)âlişân

VARAK-32

(64)mûcibince iki yüz (65)senesine mahsûben diledikleri (66)kimesneye iltizâm ve zabt itdürdüb (67)hilâf-ı şurût ve muğâyir emr-i alişân merkûm (68)ve ahârı bir dürlü müdâhale ve ta‘arruz itdirmeyesün. Şöyle (69)bilesün. Alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasun. Tahrîren fi’l-yevmi’t-tâsi‘ (70)ısrîn Şa‘ban li-sene mi’eteyn ve elf.

(71)Mûcibince Sadr‘azam mektûbı dahi vürüd eylemiştir.

(72)Kostantiniyye el-mahrûse.

(73)Kad vasale ileynâ fi 18 Şevval sene 1200

(74)Mûcibince Sadr‘azamı dahi vürüd eylemiştir.

[KAYIT-53]

Vakıf Hücceti

(1)Hızır Paşa vakfının İskefser kazâsında olan kurâ emri kayd şud.
(2)Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keâm Mevlana Amasya kâdısı zîde fazluhu tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak. Ma'lûm ola ki Amasya'da (3)vaki' müteveffâ Hızır Paşa evkâfından Karahisâr-ı Şarkî sancâğında İskefser nâhiyesinde karye-i Ulu köyi ve tevâbi'nde karye-i Danişmendlü ve mezra'-ı (4)Dört göz ve mezra-i Kızılca vîrân ve karye-i Çâkırlu ve karye-i Arpadere ve mezra-i Tâşkun Alanı ve Sarayderesi Yağşiyân ve karye-i (5)İslamlu ve karye-i Tâtârlu ve karye-i Şâtırlu'nın tamâm mâlikânesinin sülüsü ve vakf-ı fukâra ve sülüsân-ı bi-tarîki't-tevlîyet deyu şart eylediği vakf-ın (6)ma'mûlü'n-bihâsında ve defter-i hâkânîde mukayyed olub üç yüz seneden mütecâviz zabt ve tasarruf oluna gelmiş iken ecânibden Salih kâdı nâm kimesne (7)vâkfın fukarâsına virilan sülüs hisseyi bir-takrîb üzerine berât itdirüb bazı kimesneye istinâden sülüs hisseyi zabt ve (8)gadr-i külli itmekle berat kaydı ref' ve terkîn olunmak bâbında mührü mütâbık vakf-ı mezbûrın ber-vech-i meşrût mütevellisi Mustafa (9)arz ve defterhâne-i amiremde mahfuz defter-i mufassala mürâca'at oldukda İskefser nâhiyesine tâbi' timâr karyelerinde altı nefer re'âyâ (10)ve iki zemîn ve bir mezra' ile karye-i Ulu köyi sülüsü mâlikâne vakf-ı fukarâ ve sülüsân-ı mâlikâne vakf ebnâ bit-tarîki't-tevlîyet ez-kaydı Hızır Paşa hâsılı tahtında kendüm ve hinta yekûn ma'a ğayrihi on altı bin dokûz akçe on beş nefer re'âyâ ve iki zemîn ve iki (12)çâyır ile karye-i Danişmendlü mâlikâne-i tâbi' Ulu köyi dîvânî timâr hâsılı tahtında bennâk ve hinta yekûn ma'a ğayrihi beşbin beş yüz (13)akçe ve bir zemîn ile mezra'-i Maderös mâlikâne tâbi' Uluköyi hâsılı ma'a'r-rüsûm bin beş yüz akçe ve mâlikâne beş yüz (14)akçe ve on bir nefer re'âyâ ve dört zemîn ve bir çiftlik ile mezra'y-ı Kızılca virân mâlikâne Uluköyi hâsılı ma'a'r-rüsûm yevm bin akçe (15)ve mâlikâne bin yüz elli akçe ve otuz iki nefer re'âyâ ve bir zemîn ve bir çâyır ile karye-i Çâkırlu mâlikâne tâbi'-i Uluköyi hâsılı tahtında bennâk ve (16)hinta yekûn ma'a ğayrihi yevm[î] bin beş yüz akçe ve mâlikâne yedi yüz atmış iki akçe ve beş nefer re'âyâ ve bir zemîn ve bir çâyır ile karye-i Arpa dereye (17)tâbi' Uluköyi malikâne hâsılı ma'a'r-rüsûm iki bin altı yüz akçe ve mezra'y-ı Tâşkun Alanı ve Sarâyderesi mâlikâneye tabi' Uluköyi (18)sipâhîleri tasarruf ider resmi ve behresin virirler hâsıl bin beş yüz akçe ve üç nefer re'âyâ ve on iki zemîn ile (19)karye-i Yağşiyân mâlikâne tâbi' Uluköyi hâsıl

ma'a'r-rüsûm dokuz bin akçe mâlikâne bilâ yazu ve yigirmi dokuz nefer re'âyâ beş (20)zemîn ve bir bağ ile karye-i İslamlu tabi' Uluköyi hâsılı tahtında bennâk ve hinta yekûn ma'a gayrihi beş bin beş yüz akçe ve yedi (21)nefer re'âyâ ve bir zemîn ve bir çâyır ile karye-i Tâtârlu ile malikâne vakf-ı fukarâ ve sülüs-i malikâne ebnâ-i Hızır Paşa hâsılı (22)ma'a'r-rüsûm bin akçe ve mâlikâne dört yüz elli akçe ve on sekiz nefer re'âyâ ile karye-i Şâtırlu mâlikâne mülk-i Hızır Paşa (23)hâsılı tahtında bennâk ve hinta yekûn ma'a gayrihi üç bin beş yüz akçe ve mâlikâne sekiz yüz elli akçe yazular ile defter-i mufassala (24)muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olunub bu takdîrce ber muktezây-ı defter-i hâkâni karye-i Uluköyi ve Danişmendlü'den Kös ve (25)Kızılca karye ve Çâkırlu ve Arpadere ve Tâşkûn Alanı ve Sarayderesi ve Yağsıyân ve İlamsun nam kurâ ve mezra'nın (26)ve ba'zıları tîmâr ve ze'âmete tahsîs olunub ancak mâlikânelerinin sülüsü vakf fukarâya tahsîs ve sülüsânî vakf-ı ebnâ (27)bi-tarîk-i tevlîyet ez-kayd Hızır Paşa deyu tahsîs kılınub ve defter-i mufassalda karye-i Tâtârlu ve icmâlde Yaralu (28)deyû muharrer (29)karyenin (30)sülüs mâlikânesi (31)vakf-ı fukarâya ve sülüs (32)mâlikânesi ebnâ-i Hızır Paşa ve (33)sülüs mâlikânesi ile dîvânisi (34)dahi defter-i icmâlde tîmâra tahsîs ve (35)Şâtırlu karyesinin mâlikânesi mülk-i (36)Hızır Paşa ve dîvânisi ze'âmete tahsîs (37)kılındığın hâlâ defter emîni olan iftîhârü'l-emâcid ve'l-ekârim (38)El-hâc Mustafa dâme mecduhu arz ve mâlikâne-i mezbûrlerin kaydı (39)kayd olmayub bin yüz elli altı senesinde bâ-berât-ı (40)'askeri mutasarrıfı Seyyid Ali'ye müceddeden kayd ile tevcîh olundukdan sonra mahlûlünden (41)doksan iki senesinde biraderleri Seyyid Ataullah Lütfi Efendi'ye ba'de't-(42)tevcîh ref'inden doksân üç senesinde fevti gayri vâk'i (43)olmak üzere mezkûr Seyyid Atâullah'a ve anun (44)dahi mahlûlünden iki yüz senesinde Hamzalu (45)mezraası mâlikânesiyle Kerçemlu karyesi (46)mezraa malikânesi mutasarrıflığı (47)Hüseyn halîfeye

VARAK-33

(48)ve Tâşkûn ve (49)Çâkırlu karyesi mezra'sı (50)mâlikânesi ve Uluköyi ve Fermanî (51)karyelerinin sülüsânî hisse mâlikâneleri ve Kızılca(52)virân ve Arpaderesi ve Yâreköyü mezra'ları mâlikânesi (53)Ömer Şâh ve Sarayderesi karyelerinin mâlikânesi mutasarrıflığı Es-seyyid Salih (54)halîfeye tevcîh ve hala üzerlerinde olduğu Anadolu muhâsebesinde mukayyed ve kurâ ve (55)mezâri'in

sülüs-i hissesi vakf-ı fukâra ve Hızır Paşa vakfı olduğu ve defter-i hâkâni ve (56)defter emin-i mümâ-ileyhin ‘arzından müsenefât ve mutlaka kurâ ve mezâri’in mâlikâneleri (57)olmak üzere hilâf-ı defter-i hâkâni Anadolu muhâsebesinde virilan berâtların kaydları ref’ ü terkîni iktizâ idüb (58)ancak elli altı târihinden iki yüz senesine gelince Seyyid ‘Ataullah’ın kırk dört sene üzerinde ve kaydları ref’ ü terkîni istidâ’ (59)olunan Seyyid Salih ve Hüseyin’e tevcîh olınalı bir seneyi mütecâviz itmemekle kurâ ve mezâra’-i mezbûrenin mâlikâneleri mâ-takaddümden beru tevcihle(60) zabt oluna gelmişdir ve Seyyid ‘Ataullah’ın kırk dört sene zarfında vakfa vaz’ı yed eylediği var mıdır? Mahallinde meclis-i şer‘de ve mürtezikâ-i (61)vakf ve sâ’ire bî-garâz müslimîn hâzır oldukları hâlde ba‘de’l-istintâk sıhhat ve hakîkati arz ve ‘ilâm olunmak bâbında (62)bi’l-fi’il re’îsü’l-küttâbım olan iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim mîr Ataullah dame mecduhu ilâm itmegın ilamı mûcibince isti’lâm olunmak (63)babında fermân-ı âlişânım sadır olmuşdır. Buyurdumki hükm-i şerifimle (64)vusûl buldukda bu bâbda sadır olan emrim üzere amel dahi senki mevlânây-ı mümâ-ileyhsin kurâ ve mezâri’in-i mezbûrelerin (65)mâlikâneleri mâ-takaddümden berû tevcihle zabt oluna gelmişdir ve Seyyid Ataullah’ın kırk dört sene zarfında vakfa vaz’-ı yed eylediği var mıdır. (66)Mahallinde meclis-i şer‘de ve mürtezika-i vakf ve sâ’ire bi-garâz müslimîn hâzır oldukları hâlde ba‘de’l-istintâk sıhhat ve hakîkati üzere (67)der sa‘âdetime arz ve ilâm eyleyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle âmil olusun. Şöyle bilesin. Alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsın.

(68)Tahrîren fi evâ’il-i şehri Ramazânü’l-mübârek li-sene mi’eteyn ve elf.

(69)Kostantiniyye el-mahrûse

(70)Kad vasale ileyna. Fi 17 Şevval sene 1200

[KAYIT-54]

Paşalara Hazeriye Akçesi Olarak Arpalık Tahsisi (İmdâd-ı Hazeriye)

(1)Mefahirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinü’l-fezâ’il ve’l-keâm Eyâlet-i Sivas’da vâki‘ kazaların kuzât ve nüvvâbı zîde fazluhüm (2)tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm olaki Sivas eyâleti Silistre muhâfızlığı ile işbu bin (3)iki yüz senesi Şevvâl’in dördüncü gününden düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-alem vezirim Abdi (4)Paşa edamallahü te‘âla iclâlehüye(5) ve ba‘dehû eyâlet-i mezbûre yine sene-i mezkûr Zi’l-ka‘de’sinin dokuzuncu gününden sâbıkâ

(6)Belgrad muhâfızı düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-alem vezirim Abdi Paşa edameallahü te'âlâ iclâlehüye (7)tevcîh ve Belgrad kal'ası muhâfızlığı ile Silistre sancağı dahî vezîr-i müşârün-ileyh Abdi Paşa'ya (8)târih-i merkûmda ber-vech-i arpalık tevcîh ü ihsân-ı pâdişâhânem olub (9)eyâlet-i Sivas'da vâki' kazâlardan vâli için senede iki taksîd ile tertîb (10)olunan on beş bin gurûş hazeriyeden iki yüz senesine mahsûben müşârün(11)ileyh Abdi Paşa'nın üzerinde otuz beş gün karar itmekle bî-hisâb-ı (12)taksîdil-yevm müşârün-ileyhin hissesine yalnız bin dört yüz seksen iki (13)gurûş ve yüz akçe isâbet itmekle vezîr-i müşârün-ileyhin kîste'l-yevm hesâbı (14)üzere hissesine isâbet iden ol-mikdâr hazeriyye akçesi icâb ve iktizâ idenlerden (15)şurût-ı hazeriye mûcibince temâmen tahsîl ve tarafından kabzına me'mûra edâ vü teslîm itdirilmek (16)bâbında vezîr-i müşârün(17)ileyhin kapu kethüdâsı olan hacedân-ı (18)dîvân-ı hümâyûnumda hala arpa emîni kıdvetü'l-emâcid (19)ve'l-a'yân mîr Es-seyyid Nu'mân zîde mecdühû arz-ı hâl istidâ' (20)ve dîvan-ı hümâyûnumda mahfûz tevcîhât defterine (21)nazar olundukda eyâlet-i mezkûre vech-i (22)meşrûh üzere müşârün-ileyhimâya tevcîh olunduğı (23)mastûr ve hisse-i hazeriyyeler hesâb (24)itdirildikde eyâlet-i mezkûrede vâki' (25)kazâlardan vâli için senede iki taksît ile (26)tertîb olunan on beşbin gurûş hazeriye sene-i (27)kâmile olan üç yüz elli dört (28)güne taksîm olundukda yevmiyesi beş yüz (29)seksen dört akçe ve kesre

VARAK-34

(30)balığ olub eyâlet-i (31)mezkûre ikiyüz senesine mahsûben müşârün-ileyh Abdi (32)Pâşâ üzerinde otuz beş gün karâr eylediğı (33)tevcîhât defterlerinden müstebân olmağla bî-hisâbın kîste'l(34)yevm müşârün-ileyhin hissesine yalnız bin dört yüz seksen (35)iki gurûş ve yüz akçe isâbet idüb ve müşârün-ileyh Mahmud Paşa'(36)nın tevcîhi târihinden sene-i mezbûre Zi'l-hiccesi ğayetine gelince elli günde hazeriyye-i mezbûreden (37)bî-hisâbın yevmi'l-kîst iki bin yüz on sekiz ve kırk akçe olmak iktizâ eylediğı tahrîr (38)olmağla kîste'l-yevm hesâbı ve muktezâ-yı şurût üzere 'amel olunmak fermânım olmağın. İmdi (39)siz ki Mevlanâ ileyhimsiz eyâlet-i mezkûrede vâk'î kazalardan vâli için senede iki taksît ile (40)tertîb olunan on beş bin gurûş hazeriyyeden müşârün-ileyh Abdi Paşa'nın tevcîhi tarihinde (41)ğâyeti gününe gelince hissesine otuz beş günde isâbet ve iktizâ iden ol-mikdâr hazeriye akçesi selefi zimmetine (42)gelince

geçmiş ise selefinden ve ahâli zimmetlerinden kalmış ise şurût-ı hazeriye mûcibice icâb idenlerden (43)mukarrer ve mikdâr-ı mukayyeden ziyâde hazeriye tahsilinden hazer olunarak ma‘rifet-i şer‘ ve cümle ma‘rifetiyle tamâmen tahsîl ve müşarün(44)ileyh Abdi Paşa tarafından kabzına me‘mûra eda vü teslîm itdürüb mügayir-i şurût-ı hazeriye hareketden ittika ve mübâ‘adet (45)olunmak bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki [] vusûl buldukda (46)bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr iden fermân-ı vâcibü’l-ittibâ ve lâzümü’l-imtisalimin (47)mazmûn-ı ita‘at-makrûnıyla âmil olub hilâfından ittika ve mübâ‘adet eylesiz. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe (48)i‘timâd kılısız. Tahrîren el-yevmi’l-evâhir-i şehri Zi’l-ka‘deti’ş-şerîfe li-sene mi’eteyn ve elf.

[KAYIT-55]

Sivas Eyâlet Valisine İmdâd-ı Hazeriye Akçesi Tahsisi

(1)Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdini’l-fezâ’il ve’l-keîâm. Eyâlet-i Sivas’da vâk‘i kazaların kuzât ve nüvvâbı (2)zîde fazluhüm ve mefharü’l-emâsil ve’l-akrân iş erleri zîde kadruhüm tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vasıl olıcak (3)ma‘lûm ola ki eyalet-i merkûmeden vâli için tertîb ve ta‘yîn kılınan on beş bin gurûş imdâd-ı (4)hazeriye bin iki yüz bir senesine mahsûben re’s-i sene gurre-i muharrem i‘tibâr olunarak senede iki taksît ve beher (5)taksîti vakt ve zamâniyle eyâlet-i mezbûrede vâk‘i kazalara m‘arifet-i şer‘le ve cümle ma‘rifetle tevzi‘ ve taksîm (6)ve yerlü yerinde cem‘ u tahsîl ve hâlâ Sivas vâlisi düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahhem nizamü’l-âlem vezirim Mahmud Paşa (7)edamallahü te‘âlâ iclâlehu tarafından kabzına me‘mûre edâ vü teslîm olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim isdâr (8)[] ile irsâl olunmuştur. İmdi siz ki Mevlanâ ve sâ‘ir (9)müma-ileyhimsiz ber-minvâl-i muharrer eyalet-i mezbûrdan vâli için tertîb ve ta‘yîn kılınan beş bin gurûş (10)imdâd-ı hazeriye iki yüz bir senesine mahsûben re’s-i sene gurre-i muharrem i‘tibâr olunarak senede iki taksît ve beher(11)taksîti vakt u zamâniyle ma‘rifet-i şer‘ve cümle ma‘rifetiyle eyâlet-i Sivas dâhilinde kâ’in kazalar (13)ahâlilerine tevzi‘ ve taksîm ve yerlü yerinden cem‘u tahsîl ve vezîr-i müşârün-ileyh tarafından kabzına me‘mûra edâ ve teslîm itdirmege ihtimâmu dikkat olunub avku te’hîrden ve ihmâl ve müsâmahadan ve kazalara (14)kesret üzere mübâşirler irsâliyle ahâli ve fukarâya isâl-i zulmu ta‘addiden ve mikdâr-ı mukayyeden ziyâde (15)bir akçe ve mükerrer tevzi‘ ve tahsilde ve ücret-i

mübâşiriyesinde ğâyetü'l-ğâye hazer u mücânebet eylemeniz bâbında (16)fermân-ı alişânım sâdır olmuştur. Buyurdumki [] vusûl buldukda (17)bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermânım vacibü'l-ittibâ ve lazımu'l-ımtisâlimden (18)mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle amel ü hareket ve hilâfından bi-ğâyet tehâşi eyliyesiz. Şöyle bilesiz. (19)Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîran fi'l-yevm evâhir. Şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe. Sene (20)mi'eteyn ve elf. Emr-i âlî mûcibince buyurıldı dahi (21)vürûd eylemiştir.

VARAK-35

[KAYIT-56]

Yetimlerin Korunmasına İlişkin Kayıt

(1)Nişân-ı berât-ı şerîf-i alişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî (2)tuğrây-ı cihân-sitân-ı hâkânî hükmi oldur ki Ezine sâkinlerinden Âmine binti Ahmed nâm (3)hâtûn haml-i vâhidde üç nefer vâlid vaz' işbu râf'îün tevki'-i refi'-üş-şân-ı hâkânî (4)Osmân ve Hüseyin ve Hasan isimleriyle müsemmâ ve babaları dahi fakîri'l-hâl olduğu halde vefât idüb (5)şâyeste-i merhamet olmalarıyla kadr-i kifâye ve vazife virilmek bâbında bundan akdem arz olundukda (6)iştibâh vâk'î olmağla hakikati i'lâm olunmak bâbında sâdır olan emr-i alişânım mûcibince istiktah olundukda (7)haml-i vâhidde üç nefer vâlid-i vad' ve bâbâları dahi mustakirran fevt olduğu Ezine kazası nâ'ibi Mevlanâ Abdurrahman zîde ilmuhû (8)arz itmekle üç nefer eytâm-ı mezkûrenin her birine yevmi ikişer akçeden cem'ân altı akçenin senevîsi hisâb (9)olundukda on yedi buçuk gurûş yigirmi dört akçeye bâliğ olmağla meblağ-ı mezbûr bin iki yüz bir senesinden (10)i'tibâren mîzân-ı harîr Amasya mukâta'ası mâlına zam ve mukâbelesinde yine mukâta'ay-ı merkûm mâlından olmak (11)üzere eytâm-ı merkûmeye mezkûr ol-mikdâr vâzife tevcîh ve berâtı i'tâ olunmak bâbında (12)iftihâri'l-ümerâ' ve'l-ekâbir bi'l-f'îil baş defterdârım Hasan dâme uluvvuhû telhis itmekle telhisi (13)mûcibince yevmi altı akçe tevcîh ve Anadolu muhâsebesine kayd ve berâtları virilmek fermânım olmağın (14)haklarında mezîd-i inâyet-i padişâhânem zuhûra getirüb bin iki yüz senesi (15)Şevvâl'in onuncı günü târihiyle müverrah virilan ruusu hümâyûnum mûcibince (16)bu berât-ı hümâyûnum virdim ve buyurdum ki merkûmun Osmân ve Hüseyin ve Hasan (17)varub vech-i meşrûh üzere ta'yîn olunan yevmi altı akçe vazifelerin (18)Amasya mukâta'ası mâlından emîn olanlar yedinden alub

mutasarrıf olalar. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. (19)Tahrîren el-vevmi't-tâsi' aşer Şevval li-sene mi'eteyn ve elf.

(20)Kostantiniyye El-mahrûse.

VARAK-36

[KAYIT-57]

Eyalet Dahilindeki Zeamet ve Tımarların Yönetimine Dair Kayıt

(1)Kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Amasya (2)sancâğı alay begisi İbrahim zîde kadrühü (3)tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak. Ma'lûm ola ki eyâlet-i Sivas (4)halkına tertîbât-ı kadîmeleri üzere kuvvet u kesret gelüb düşman (5)karşularında ve muhârebelerde izhâr-ı mütesânide ve gayret eylemeleriçün haklarında (6)ne derecelerde müsâ'ade-i hümâyunum mebzûl tutulduğu ve böyle müsâ'ade ve inâyete bir (7)vakitte nâ'il olmadıkları alay beğileri kimselerine dîvân-ı hümâyûnum kaleminden virilen tuğray-ı garâizi şâhanemle mürtesim (8)sûret-i nizâmda cümlesinin ma'lûmlarıdır ve senki livây-ı mezbûre alay beği nasb olunan müma-ileyhsin (9)zıkr olunan şurûtın bir sûreti dahi eğerçi sana i'tâ olmuşdur. Lakin alay beğileri kimseleri şerâyit-i müstahsene-i (10)mezkûreye ri'âyetleri o mahalle sancâkları dâhilinde ne mikdâr ze'âmet (11)ve tımâr vardır ve mutasarrıfları kimlerdir ve içlerinde çalışan ve müntefaların kaydlarına geçmiş vech-i liva ile ve âhar vechle kaydlarına şerh virilmiş münkîleridir. (12)Bunlar livây-ı alay beğilerine maksût(?) ve ma'lumun olub arzların şurût-ı nizâm tatbîk iderek bârmak ve nâ-mevcûd vesile ile (13)seferden kurtulmak için mütekâid ve sibyan kayd itdirenleri bilmek ve bildirmek vâcibe-i hallerinden olduğu ecilden (14)minvâl-i meşrûh üzere livâ-i mezbûrede eşkinci neferâtı dahi kaç neferdir ve sibyan ve mütekâ'idleri kaydlarına şerh virilmiş olanları kimlerdir (15)ve ne mikdârdır ve ne mahalde mukîmlerdir. Çeribâşı ve zâbitân ve ihtiyârân ile müzâkere ve taharri iderek cümlesin dikkat yedinizde bilinmedik kayd ve nefer olur ise o makûleleri (16)defterhâne-i âmiremnden tahkîk ve defteri tashîh için dersâ'âdetime irsâl ve îsâle mübâderet eyliyesin bu maddeden maksût ve merâm tevcihât (17)içün virilan arzlar defterhâne-i amirem kapudârına ve şurûta mütâbık olub kimesneye örf ve nizâma muhâl iş olmamak ve her bir sancâğın neferâtı (18)ve ma'lûm olub alay beğilerin ve sâ'irlerin yedlerinde size tımârı kalmamak ve bayrağı ile hademe-i lazimesinde (19)bulunmayan neferâtı himâyeye vâk'i

olunmamak husûsları olduğu ve bundan sonra şurût u kuyûda muhâlif arzın zuhûr ider ise defterim bekleşir idi ve zımnı (20)ma'lûm olmadı deyu özr ve cevâbı makhbûl olmayub idâre-i umûr-ı neferâtda kusûr ve hizmet-i lâzımende adem-i dikkate haml ile hakkından gelinecegi ma'lûmun (21)oldukda(22) ana göre harekete (23)ihtimâm eylemek (24)bâbında fermân-ı (25)alışânım sâdır (26)olmuşdur. Buyurdum ki (27)vusûl buldukda bu bâbda (28)vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i (29)sudûr olan fermân-ı vâcibü'l(30)ittibâ' ve lâzımü'l- imtisâlimin (31)mazmûn-ı ita'at-makrûniyle (32)amel olunub şöyle bilesin. (33)Alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. (34)Tahrîran fi'l-evâsıt şehri (35)Receb li-sene mi'eteyn ve elf.

(36)Sahh Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse.

[KAYIT-58]

Altın ve Gümüş Nakliyesinin Güvenliği Sağlanması Hüccti

(1)Asitâne-i aliyyeden Rakka tarafına dört haml zer ü sim hazine üzerine ta'yîn olunan Şâtır Ahmed Ağa ma'rifetiyle (2)medine-i Amasya menzilhânesine vürûd ve yânına mikdâr-ı kifâye cebelu ta'yîn ve savb-ı me'mûruna irsâl ve isâl (3)olduğu kayd şud.

Fi 19 Şa'bân sene 1200

[KAYIT-59]

Tımar ve Zuemadan Alınan Cebelü Bedelîyelerinin Sıbyan ve Mütেকaidine Verilmek Üzere Gerekli Malların Hazine-i Amireye Verilmesi

(1)Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fezâ'il ve'l-keîâm Sivas ve Divriği ve Arabgir ve Çorum ve Amasya ve Canik ve Çemişgezek ile ve Bozok sancâklarında vâki' kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zîde (3)fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân alay beğileri ve çeribâşları ve livâya-yı mezbûrenin cebelu (14)tahsîldârı olan Atâ'ullah zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bin (5)iki yüz senesine mahsûben Sivas ve gayrühû sancâklarında vaki' zua'mâ ve erbâb-ı tımârdan sıbyân ve mütেকâ'idînin (6)üzerlerine edâsı lâzım gelen cebelu bedelîyelerinin emr u tahsîli bir kimesneye der'uhde idilmesinden (7)lâbüdd olmadığına binâen sene-i merkûmenin cebe bedelîyesi tahsîli sipâh kalemi hulefalarından Mustafa Said zîde (8)kadruhû kefâletiyile müma-ileyhe der'uhde ve emr ve defterleri virilmek fermânım olmakdan nâşi

hazine-i (9)âmiremde mahfûz bâş muhâsebe defterlerine nazar olundukda Sivas sancâğında vâki' zu'amâ ve erbâb-ı (10)tımârdan sıbyân ve mütekâ'idînin yüz elli dört neferleri ve Divriği sancâğının yigirmi altı buçuk neferleri ve Arabgir sancâğının kırk (11)altı buçuk neferleri ve Çorum sancâğının yigirmi bir buçuk (12)neferleri ve Amasya sancâğının otuz sekiz neferleri (13)ve Canik sancâğının otuz beş buçuk neferleri ve Çemişgezek sancâğının bir buçuk neferleri ve Bozok sancâğının yigirmi dört neferleri (14)min haysü'l-mecmû' zikr olunan sancâkların üç yüz kırk yedi buçuk neferleri olub beher (15)neferinden kırkar gurûşdan cem'ân on üç bin dokuz yüz gurûş mâl bedeliyeleri (16)olub henüz kimesneye der'uhde olunmadığı der-kenâr olmağla vech-i meşrûh üzere müma(17)ileyh Atâullah zîde kadrihûnun uhdesine kayd ve emr ve defterleri virilmek fermânım olmağın. İmdi (18)sen ki tahsîldâr-ı merkûmsun işbu emr-i celîlü'l-kadrim ile bâş muhâsebeden ihrâc ve (19)irsâl olunan memhûr ve mümza sûret-i defterlerde tahrîr ve tasrîh olunduğı üzere livâ-yı

VARAK-37

(20)mezkûrede vâki' zua'mâ (21)ve erbâb-ı tımârdan sıbyân ve mütekâ(22)idînin sene-i mezbûra mahsûben üzerlerine edâsı (23)lâzım gelen ol-mikdâr cebelu bedeliyelerin yerlü yerinden (24)cem' u tahsîl ve ahz u kabz eyleyüb sebep-i tahrîr ve ahkâmı mûciblerince (25)havale olunan mahallelere ve hazine-i âmireme edâ vü teslîm ve senesi âhirinde hisâbın (26)rü'yet ve edâsı zimmet eylemeğe mezîd sa'y u dikkat ve ihmâl ve müsâmaha ile ta'tîl ve emvâl-i (27)mîrîyyeye bâ'is-i hâlatdan mübâ'adet eylesün ve senki kuzzât u nüvvâb müma-ileyhim ve alay (28)begileri ve çeri bâşılarsız livâ-i mezbûrede vâk'i zua'mâ ve erbâb-ı tımârın sene-i merkûma mahsûben üzerlerine edâsı lazım gelen ol-mikdâr (29)cebelu bedeliyelerin tahsîldâr-ı müma-ileyhe i'tâ olunan sûret-i defterde tahrîr olunduğı üzere yerlü yerinden cem' u tahsîl (30)ve ahz u kabz olunub bir neferi hâric ve mektûm kalmamak ve emr u dikkatde kesr ü noksân gelmekden tevakkî ve mücânebet eyliyesiz. (31)Şöyle bedeliye-i mezbûre mâlı ba'zı ser-haddât-ı mansûrem kalaları muhâfazalarında olan kapum kulları mevâcibleriyle sâ'ir mesârif-i (32)mühimmeye havâle olmağla kat'ân beyhûde özr ü illet itdirilmeksüzün livâ-i mezbûrede olan zua'mâ ve erbâb-ı tımârdan sıbyân (33)ve mütekâ'idînin üzerlerine edâsı lâzım gelen cebelu bedeliyeleri kendülerinden ve

kendüleri mevcûd olmadıkları (34)suretde subâşlarından ve voyvoda ve vekîllerinden ve anlar dahi mevcûd olmadıkları suretde karyeleri (35)mahsûlatından zua'mâ ve erbâb-ı tımara âid olan a'sâr-ı şer'iyyelerinden ma'rifet-i şer'le cânib-i mîriçün alâ (36)eyyi hâl cem' u tahsîl itdirülüb hilâf-ı emr ü defter kimesneye inâd ve muhâlefet itdirilmekden ve muğâyir (37)emr-i alişânım vad' u hareketden be-ğâyet tehâşi ve mücânebet eylemenüz bâbında fermân-ı alişânım sâdır (38)olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vârdukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sūdûr olan (39)işbu emr-i şerîf-i alişânımın mazmûn-ı münîfi birle âmil olub hilâfıyla vaz' u hareketden (40)be-ğâyet ihtirâz ve ictinâb eyliyesiz. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. (41)Tahrîren fi'l-yevm hâmis aşer min Cemâziyyi'l-evvel li-sene tis'a ve tis'în ve mi'eteyn ve elf.

(42)Kad vasale ileyna. Fi 3 Ramazan sene 1200

(43)Kostantiniyye el-mahrûse

[KAYIT-60]

İltizama Verilen Yerlerin Vergilerinin Toplanması Hüccti

(1)Mukâta'atü'l-mâl

(2)Be-makam şehri Amasya emîn-i beytü'l-mâl/2400 guruş

(3)Yalnız iki bin dört yüz gurûşdur.

(4)Vech-i tahrîr budur ki işbu bin iki yüz senesinde uhdemizde olan Tokad voyvodalığı aklamından tamga-yı sürh-i (5)Amasya ve emîn-i beytü'l-mâl mukâta'alarının sene-i merkûma mahsûben üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl ve ma'îşeti mültezim (6)sa'âdetlü El-hâc Abdulkadir Ağa yediyle teslîm-i hazine olduğına mâahu yedine işbu memhûr halâs temessüki virildi.

(7)Tahrîren fi 13 Şevval li-sene 1200.

(8)Kad vasale ileyna. Fi 16 Şevval sene 1200.

El-hâc İbrahim ve voyvoda-i merkûm.

VARAK-38

[KAYIT-61]

Vilayet Yönetimine Ayan Seçimi Hüccti

(1)Mücibince amel oluna.

(2)Düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı mufahhamûn (3)nizâmü'l-alem müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü muhâmmi'd-devâm (4)bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü el-bünyâni'd-devlet-i ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkâni's-sa'âdeti (5)ve'l-iclâl, el-mahfûfu bi-sünûfi avâtifi'l-melikü'l-'alâ Anadolu'nun sol kolu (6)yemin ve yesâriyle nihâyetine vâki' vüzerây-ı izâm edâma'llâhü ta'âlâ iclâlehum ve âzimü'l-ümera'il(7)kirâm efâhimü'l-küberâi'l-fihâm ulû'l-kadr ve'l-ihtirâm, ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtasû bi-mezîd inayeti'l(8)melikü'l-'alâ mîrmîrân-ı kirâm dâme ikbâluhum ve akzâ kuzâti'l-müslimîn evla vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l(9)fazli ve'l-yakîn râfi'û a'lâmü's-şer'î'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtass-u bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în (10)Erzurum muhâsibi zîdet fezâ'iluhu mefahirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fezâ'il ve'l-ikelâm kuzât ve nuvvâb zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân (11)bi'l-cümle zâbitân ve ihtiyârân ve iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsemde vâk'i beldelerin (12)ve emsâr ve kazâlar ve nevâhîde a'yân olanlar mâdâmki zîr-i zâbita ve kâ'ide de olmağla ahâli ve re'âyâyâ ibkâ'-i ezvâ'-i mezâlim ve ta'addiyâta ibtidâr arz-ı hâl (13)oldukda ve husûsân bir kazâ halef ve selef ikişer ve üçer a'yân tecemmu'ile herkes eylediği vech üzere kurâ sekenesini celb u tashîb ve defter-i tekâlif-i mebâlig-i külliyyem ve hem (14)birbirleriyle münâza' ve muhâsama ve der-i aliyeme ve vülât-ı sekbân irsâli ve evâmîr-i şerîfe isdâr ve mübâşir ta'yîni ve bunun emsâli tezvîrât ile memleketleri harab (15)eyledikleri tahakkuk eylediginden birâder-i ve vâlâ kerem cennet mekân-ı firdevs aşiyân sultân Mustafa Hân taht-ı aliyye müseccâlü'l-gufrân saltanatında Muhsinzâde (16)Mehmed Paşa sadâretinde fîmâ ba'd bir kazâyâ a'yân tahsîsi muktezi oldukda sükkân ve vilâyet beynlerinde merzî ve muhtârları kîm ise (17)intihâb ve arz ve mahzarlarıyla ... iddü'n-neferâta ib'as ve manzûr oldukdan sonra şahs-ı muhtârın a'yân nasbına icâzesini muhtevi sadrazam (18)taraflarından mektûb virülüb bilâ mektûb a'yânlığı mu'teber olmak nizâmı temhîd ve bu Anadolu ve Rûm ilinin üçer kola (19)ahkâm-ı celîle neşr ve ba'dehu aralık aralık (20)nizâm-ı mezkûr fesh u ibkâ olunarak bilâhare bin yüz doksân sekiz senesi Receb-i evâhirinde nizâm-ı mezkûrı tecdîd ve ba'de ezin memâlik-i mahrûsemde kâffe-i büldân ve emsârın kuzât ve sükkân umûrlarını idâreye her kimi a'yân (21)ittihâz iderler ise umumî

ve ittifâkî arz ve mahzarlarıyla ol-şahsın sîret ü ahvâli ve ayânlığa ehliyyet ve istihkâkı der-i aliyyeme inhâ olunmak (22)ve bu vechle inhâ olunan şahsın keyfiyyetini sadrazamın tarafından tahkîk olunmak veyahûd a'yân intihâbında ahâli-i kazâ müttefak (23)olmayub iki taraf olarak bir taraf birini ve taraf-ı diğeri âharını ihtiyâr iderler ise ahadühümâsı birinin hüsn-ü hâli tahkîki ile tercîhi (24)veyahûd hâriçden ahâliy-i vilâyete hayrı ve umûr kazây-ı rü'yete iktidârı olan âhara münâsib kimesnenin a'yânlığa intihâb u ta'yîn (25)sadrazam re'yiyle olub nasb için izn ve ruhsatı hâvî a'yân olacak adamın yedine vâli-i vilâyet veyâhud hâkim-i memlekete hitâben (26)kâ'ime ve mektûb virilmek ve bu vechle mektûb-ı sadrazam verilmeksizin bir mahalden a'yân nasb olunmamak ve bu sûretle nasb olunan (27)a'yânlar dahi hilâf-ı inhâya mebni azl olunmamak ve fukarâdan nefsleriçün akçe almamak ve alurlar ise lede'l-istihbâr haklarından (28)gelmek şerâ'iti ve sâ'ir şurût ber-vech-i tafsîl bast u temhîr olunarak zikr olunan Anadolu ve Rûm ili üçer kollarına (29)kezâlik ahkâm-ı münîfim neşr olunub ila yevminâ hâzâ nizâm-ı mezkûr egerçi mer'î olub lakin bu sûreti tanzîmden maksûd re'âyâ (30)fukarâsının zulm ve şetimden vikâyeleri maslahatı iken buna dahi hilaf-ı tatarrûk ve hatta bu nizâm muğâyir olarak akçe bezliyle (31)vilâyetlerden dahi a'yânlık buyurulmaları ahz ve a'yânlık mektûbını istihsâl iden hyânet-pîşeler bizim bu senedi almağa şu kadar ve bu kadar (32)mesârifimiz kendü ve sizin uğrunuza sarf eyledik diyerek fâ'iz-i tekalife havsala-ı tahammûlden birerine akçeler zamîme ve ahz ve ekl ü (33)eylediklerinden (34)ma'âda (35)âharları dahi a'yân olmak (36)içün tarafdâr tedârik (37)ve ahâli-i hile ve hud'a tarikiyle (38)iğfâl ve kuzzât ve nüvvâb ve tarafdârları (39)re'âyâ sırtından rüşvet ve âhara i'tâ (40)ve a'yânlığa ehliyyetini şâmil arz u mahzar (41)alub a'yânlık mektûbına dest-res ve selefi (42)dahi anın aleyhine bu harekâtı icrâ ve senede ba'zı (43)kazâların iki üç def'a dek a'yânları tebdîli ve her biri (44)arzları husûli için virdikleri mebâliği sunûf-ı ra'iyete (45)tahmîl ile ve ahâlîde tâb-ı mecâl (46)kalmadığı meşhûr olmaktadır. Bu emr-i vâcibü'l(47)itâ'atın fukarâ tecrîm olmayarak vechiyle bir sûret-i (48)haseneye ifrâzı lâzım geldiginden bundan sonra memâlik-i (49)mahrûse-i tâcdârımda müdün ve kazâ ve kasabâtdan (50)a'yân lafzı kalkub ahâli ve re'âyâ tekâlif ve tevziât (51)ve vilâyetleri mesâlihini rü'yete beyenlerinde şehr kethüdâsı şeklinde (52)ihtiyârlarından kimi isterler ise intihâb ve

istihdâm eylemelerini (53)ve mektûb ahzı ve der sa'âdetime arz ve mahzar tesyîri tekellüfâtına düşmemelerini (54)muhtevi evâmir-i şerîfim isdâr ve mukaddemâ südür iden a'yânlık nizâmı (55)emirlerinin kaydları terfîk ve belde-i mezkûrede ibâdullaha (56)bu vechle tahlîs olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnım (57)isâbet-efzây-ı südür olmağın mûcibince işbu emr-i şerîfim (58)isdâr ve sadrı'azam Tatarlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (59)Halil zîde kadruhu ile irsâl

VARAK- 39

(60)olunmuştur. İmdi ve vedî'atullah olan re'âyâ (61)ve berâyânın mecr ve mezâlim ve ta'addiyâtdan himâyet ve siyânetli (62)irâde-i câzimesiyle husûsı mezbûre bu vechle nizâm virilüb nizâm-ı (63)mezkûrun ilâ ma-şâ'allahü te'âlâ devâm ve istikrârı matlûb-ı katî'-i daverânem olmağın (64)ve fi mâ ba'd a'yân nâmının ref' olundığı ve hilâfa cesâret idenlerin beher hâl haklarından gelinmek (65)ve nizâm-ı mezkûr halelden sıyânet olunmak nasb ulyâ ihtimâm-ı şehriyârânım olduğundan sâ'ir (66)kullara dahi evâmir-i şerîfem neşr olunmağla tebeddüller ve satatlarıyla taharrî hilâf-ı fermân her ne mahalde hareket vukua (67)gelür ise cesaret idenlere amân ve zamân virilmeyecegi cümlelizin ma'lûmunuz oldukda emr-i şerîfimi mahkeme sicillerine kayd ve ba'de ez-în (68)her kazâ ve kasaba ve nâhiye ahâli ve fukârası beyenlerinde umûrlarını rü'yet için diledikleri kimesneyi intihâb ve şehir kethüdâsı nasb (69)idüb vülât ve kuzât ve zâbitân-ı sâ'ire taraflarından kat'a müdâhale ve bir akçe mütâlebe olunmamak ve bu vechle nasb olanlar bir mahalden senede muhtâç olunmamak (70)ve nefsleriçün fukarâdan bir akçe almamak ve aldirmamak husûslarına dikkat ve bu vechle nizâma rabt ve bir mahalden ve bir vakitte hâle-i tekâlif eylememesine bi'l-ittifak (71)ihtimâm ve gayret ve taraf-ı hümâyûnum için re'âyâdan da'avât-ı hayriye isticlablarına sarf-ı makderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişân sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-ü şerîfimle (72)vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i südür iden fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lazimü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûnıyla amel ü (73)hareket ve hilâfından gâyeti'l-gâye hazer ve mücânebet eyliyesiz. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-evâ'il-i şehri Cemâziyyi'l-ahir li-sene mi'eteyn ve elf.

(74)Kostantiniyye el-mahrûse

(75)Kad vasale ileynâ. Fi 15 Receb sene 1200.

[KAYIT-62]

**Menzilhaneye Gelen Meskukatın (paranın) Cebelü Askeri Görevlendirilip
Korunmasına Dair Kayıt**

(1)Mûcibince sadrazam ve berri efhâm mektûbı dahi vürûd eylemiştir.

(2)Asitâne-i aliyyeden Rakka tarafına on haml müsekkek hazine medine-i Amasya menzilhânesine isâline (4)me'mûre Ser-Mîzan Ahmed Ağa yediyle nüzûl ve yânına mikdâr-ı kifâye cebelu ta'yîn olub me'mûrına irsâl olındığı (5)kayd şud. Fi 4 Receb sene 1200

[KAYIT-63]

(1)Bu dahi alay begi ferman sûretidir.

(2)Düstûr-ı mükerrerem müşir-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb (3)mütemmimü mehâmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhidû bünyâni'd-devlet-i ve'l-ikbâl müşeyyidü erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûfi avâtıfı'l-melikü'l(4)a'lâ Sivas vâlisi vezîrim paşa edamallahu te'âlâ iclâlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl (5)olıcak ma'lûm ola ki Amasya sancâğı alay beğisi olan Mehmed Emin'e virilen nizâm-ı cedîde-i müstahsene (6)şurûtına muğâyir harekete cesâret eyledigini ve yine livâ-i mezbûra Geldigelan nahiyesinden Takalı nâm karye (7)ve gayriden yigirmi bir bindokuzyüzaltı akçe zi'âmete mutasarrıf dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân (8)kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrahim veledi Ahmed Çâvuş zîde kadruhu sâlim-i vakâr ve a'mâl neferâta (9)kâdir sadâkatkâr ve mu'temed ve müstakîm ve mücerrebü'l-etvâr ve cümlesinin bi'l-ittifâk mensûb (10)ve muhtârı ve ehl-i hak ve alay beğilige her vechle ahsen ve lâıyk olub cümlesi hoşnûd ve râzı (11)olduklarını livây-ı mezbûrın zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı mahzar ve alay beğilik-i mezbûre mezkûr (12)Mehmed Emîn'in ref'inden kendüye tevcîh ve hizmet-i mezbûrede istihdâm olunması bâbında arz-ı hâl (13)ile istid'ây-ı inâyet itmegin mûcibince tevcîh ve hizmet-i mezbûrede istihdâm olunması (14)emrim olmuştur. Buyurdum ki, sâdır olan emrim üzere sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mûmâ-ileyh (15)İbrahim veledi Ahmed Çâvuş zîde kadruhu zikr olunan Amasya sancâğı alay beğiligi hizmetinde (16)istihdâm eyleyüb mezbûr sâdır olan emr-i şerîfime müğayir ref' olan mezkûr Mehmed Emîn ve âharı (17)dahl u ta'arruz

itdirmeyüsün. Ve mîralay-ı mümâ-ileyh dahi tevcîhât husûsunda kânun-ı kadîm (18)üzere ve bu def'â şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnımla virilen nizâm-ı (19)müstahsene şurûtını hâvi tuğray-ı şerîfimle mu'anven dîvânı hümâyûnum kaleminden muhreç yedine (20)i'tâ olunan memhûr ve mümzâ sûret-i hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnumla hilâfı arz olunmayub (21)isticlâb-ı nizâm-ı askere bâ'is olur keyfiyyâta ve hâlâta irtikâbından ziyâde hazer u (22)mücânebet eyleyüb verdiği arzlarında satıcı târihi tahrîr eylemek üzere muhkem (23)tenbîh ve te'kîd eyliyesün. Şöyle bilesün. Alâmet-i şerîfime i'timâd kılasın. (24)Tahrîren evâ'il-i şehri Recebü'l-ferd li-sene (25)mieteyn ve elf. (26)Bu dahi alay beği fermânıdır.

VARAK-40

[KAYIT-64]

Vakıf Mütevellisi Atanma Hücceti

(1)Evlâd-ı vâkıfdan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî ki (2)kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Halife zîde kadrühû dîvân-ı hümâyûnuma (3)arz-ı hâl idüb nefsi-i Amasya ma'a tevâbi'nde vâki' müteveffi Mehmed Paşa vakfının (4)nısf-ı hums mahsûl ile nısf-ı tevliyetine mutasarrıf evlâd-ı vâkıfdan Seyyid Mustafa bilâ-veled fevt (5)olub yeri hâlî kalmağla mahlûlünden kendüye tevcîh olunmak bâbında istid'ây-ı inâyet ve merkûm Mustafa (6)bin Mahmud vâkıf-ı müşârün-ileyhin evlad-ı evlâd-ı zükûrundan batn-ı evvelde tevliyet-i mezkûrenin nısf-ı âharına (7)mutasarrıf olan Seyyid Abdullah ile derecede müsâvi olub babâsı Mahmud dahi mukaddemâ hayâtında tevliyet-i mezkûreye (8)evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere mutasarrıf olduğunu medine-i Amasya ahâlisinden olub İstanbul'da mevcûdlar meclîs-i şer'a hâzırlar olan (9)Hâfız Abdulğani bin El-hâc Osmân ve Abdurrahman bin Yusuf ve Hasan Beşe bin Mustafa ve İbrahim Alemdâr bin Mahmud ve Bostânî Ali ibn Mehmed (10)nâm bî-garez mevsûkü'l-keîm kimesneler her biri 'alâ tarîki's-şehâde haber virmeleriyle nısf-ı tevliyet-i mezkûre merkûm Seyyid Mustafa'nın bilâ-veled mahlûlünden (11)evlâd-ı vâkıfdan olduğu ihbâr olunan merkûm Mustafa bin Mahmud zîde kadrühû evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere tevcîh ve yedine berât-ı âlişânım virilmek (12)bâbında Rûm ili kadı'askeri şer'atçısı kıdvetü'l-aliyyü'l-muhakkikîn Ali zîde ilmuhu i'lâmı itmekle i'lâm mücibince bila-veled fevtinden ber-muktezây-ı şart-ı

vâkîf (13)tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb bin iki yüz senesi Rebi'ü'l-âhiri'nin ikinci (14)günü târihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnım mûcibince bu berât-ı hümâyûnım virdim ve buyurdum ki mezbûr Mustafa Halîfe bin Mahmud (15)zîde kadrühû vârub vech-i meşrûh üzere mütevefâ-yı merkûm yerine evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere vâkf-ı mezbûrın nısf-ı tevliyetine (16)mutasarrıf olup edây-ı hizmet eyledikten sonra bundan evvel nısf-ı hums mahsûlüne tevcihle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahi bir vechle (17)nısf-ı hums mahsûlün evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alub mutasarrıf ola. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis (18)Rebi'ü'l-âhir li-sene mi'eteyn ve elf. (19)Kad vasale ileyna. Fi 20 Cemâziye'l-evvel sene 1200.

[KAYIT-65]

Vakıf Gelirlerinden Haremeyni Şerifeyne (Mekke ve Medine'ye)

Gönderilmesi Kaydı

(1)Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fazl ve'l-keîâm Mevlana Amasya kâdısı zîde fazluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bu husûs için (2)mübâşir ta'yîn olunan dârü's-sa'âdeti's-şerîfem ağası serdârlarından Ahmed Halîfe zîde kadruhu tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak (3)ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn mu'temed-i mülûk-i ve's-selâtin muhtârü'l-izz ve't-temkîn bi'l-fi'îl dârü's-sâ'âdeti's-şerîfe (4)ağası olub haremeynü's-şerifeyn evkâfı nâzırı olan İdris Ağa dâme ulüvvuhu divân-ı hümâyûnuma 'arz gönderüb (5)taht-ı nezâretinde olan Haremeyn-i muhteremeyn evkâfı mukâta'atının bakâyâlarıyla ba'zı evkâf mütevellileri zimmetlerinde müctemi' (6)mebâliğin defteri arz olundukda bakâyây-ı mezkûr iktizâ idenlerden bi-eyyi vechi kâne tahsîleri kat'î emr-i hümâyûnum (7)olub eline tahsîl ve virmezler ise mukâta'aları ashâbı üzerinden ref' olunmak iktizâ ider yâhud iltizâmları (8)bâş defterdârım ma'rifetiyle görüle deyû hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnım şeref-yâfte-i sudûr olmağla mûcibince bakâyây-ı (9)mâl-ı Haremeynin icâb ve iktizâ idenlerden bi-eyyi vechin kâne tahsîli husûsuna dikkat olunmak ve mazmûn-ı (10)hatt-ı şerîf-i inâyet-i redîf-i şahânem üzere tanzîm-i maslahat-ı mezkûreye dikkat olunmak bâbında sâdır olan (11)fermân-ı alişânım mûcibince defter-i mezkûrda mukayyed bakâyâdan Amasya'da vâk'î maktû' hammâm mâlından (12)binikiyüzdoksânyedi ve

doksânsekiz seneleri mâlları olan senevî yüz altışar gurûşdan her iki senede cem'ân üç yüz (13)gurûş Hâfız Abdüsselam zimmetinde müctemi' ve müterâkim olmağın meblâğ-ı merkûm bi-tevfîk-i subhânehu ve te'âlâ işbu sene-i mübâreke (14)ihrac olunan âhâlî-i Haremeyn-i muhteremeynden surre-i şerîfeleri ile ba'zı vezâyif ve mesârif-i (15)evkâfa müretteb olmağın merkûmun teslîm-i mebâliğ husûsunda irâd idecekleri i'tidâle (16)bir dürlü havâle-i semî' i'tibâr olunmaksızın mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle (17)'alâ eyyi hâl bir akçesi gerüye kalmaksızın tamâmen ve kâmilen (18)tahsîl u teslîm-i hazine-i Haremeyn-i şerîfeyn (19)itdürülüb meblâğ-ı mezbûrun

VARAK- 41

(20)edâ vü teslîmine (21)muhâlefet-i fer'î hayr u tefvîk (22)güne hareket idüb şeref-yâfte-i sūdûr (23)olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnıma muhâlefet (24)ider ise maktû-ı mezbûr bilâ (25)tavakkûf âhara tefvîz ve emvâl ve eşyâsından tazmîn ve tahsîl ile iktifâ olunmayûb hatt-ı (26)hümâyûn-ı şevket-makrûnuma muhâlefete binâen te'dîb-i gûşmâl olunacağı kendüye (27)ifâde olunub bakâyâ-yı mezkûre serî'ân tahsîl u teslîm itdirilmesi husûsuna mezîd ihtimâm ve (28)dikkat ve şeref-rîz-i sūdûr iden emr-i âlişânımın infâz u icrâsına dâmen der-meyân-ı gayret ve mübâderet (29)olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek siz ağa-yı müşârün-ileyhe i'lâm itmegin imdi mûcibince amel (30)olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdumki hükm-ü şerîfimle mübâşir vürûdunda bu bâbda (31)sâdır olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı (32)münîfi birle amel olub hilâfında bir ferde vaz' u hareket itdirmeyesiz. Şöyle bilesin (33)alâmet-i şerîfime i'timâd kılâsın deyu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis aşera şehri Rebî'ü'l-evvel li-sene mi'eteyn ve elf.

(34)Kostantiniyye el-mahrûse

(35)Kad vasale ileynâ. Fi 27 Cemâziye'l-evvel sene 1200.

[KAYIT-66]

Kalelerin Teftişine Dair Kayıt

(1)Sivasdan kal'a yoklatması buyrıldıısı işbu mahalle-i mezbûr.
 (2)Şeri'at şî'âr Tokat ve Niksar ve Zile ve Turhal ve Amasya kazalarının kuzzât ve nüvvâbı fazîletlü efendiler zîde fazlühûm ve mefâhirü'l(3)emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve iş erleri zide kadrühûm inha olunur ki zîr-i hükûmetimiz olan

eyâlet-i Sivas (4)dâhilinde vâk'î kılâ'ın öteden beru müretteb neferât ve cebehanesinde mevcûd olan levâzımât zâyî' ve itlâf olunan (5)ile mu'ayyen neferâtın terk-i hizmet ve nâ-mevcûdiyetinin teftîş ve tahrîr olunması elzem umûr-ı mehâmm-ı devlet-i aliyye-i ebedi'l-(6)karârdan idüğü verâsına kayd u beyân olmakdan nâşi beyne'l-vüzerây-ı i'zâm lâzıme-i hâlden olmağla imdi ma'rifet-i şer' (7)ve ta'yîn olunan mübâşirimiz ma'rifetiyle bilâd ve kasabatınızda vak'î ve kalâ'ın dizdârları huzûr-ı şer'e (8)ihzâr neferâtlarının terk ve adem-i rağbet birle mevcûd olanları ve cebehânedeki mevcûd olan levâzımâtının (9)zâyî ve telef olanı taharrî ve tefahhus ve ala vuku'ihî i'lâma mübâderet eylemelerinin bâbında dîvân-ı Rûmdan (10)işbu buyuruldu tahrîr ve [] ile [] irsâl olunmuşdur. İnşâallâhu te'âlâ vusûlünde gerekdir ki (11)ber-vech-i meşrûh bilâd ve kasabâtınızda vâk'î kılâ'ın neferâtı ve levâzımâtının mevcûd ve 'adem-i mevcûdını (12)bi't-tahrîr ve 'alâ vechi's-sıhha i'lâma dikkat ve mûcîb-i buyurıldı amel u hareket ve hilâfından hazer u mücânebet (13)eyliyesiz deyu buyurıldı.

Fi 23 Cemâziye'l-evvel li-sene 1200

(14)Kad vasale ileynâ. Fi 8 Cemâziye'l-âhir sene 1200

[KAYIT-67]

(1)İzzet-me'âb Amasya'da me'zûn-u bi'l-iftâ olan Evliyâ Halil Efendi (2)ba'de's-selâm inhâ olunur ki ahâlî beyninde hüsn-i sülûkun (3)bî-garezi inhâ ve hizmet-i celîle-i fetevây ibkâ olunmak hakkında (4)istidâ' olunmağla kemâkân tarafımızdan sana (5)ibkâ olunmuşdur. Gerekdir ki lede'l-istiftâ esahh-ı (6)akvâl-i eimme-i Hanefiyye aleyhim rahmetü'n-rabbü'l(7)beriyye ile iftâ idüb kütüb-i (8)mu'tebereden nakl-i sarîh ve imzâlarında (9)Amasya müftîsi olduğımı tasrih (10)eyliyesin ve's-selâm.(11)Fi'l-yevmi'l-ısrîn (12)min Cemâziye'l-evvel (13)li-sene mi'eteyn ve elf.

VARAK-42

[KAYIT-68]

Orduya Asker Alımı (Celb) Hüceti

(1)Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fezâ'il ve'l-keâm (2)Anadolı'nın sol kolı yemîn ve yesâr ile nihâyetine varınca vâk'î (3)kazâların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve (4)serdârân ve ağvâs ve

alemdârân ve ocak ihtiyârları zîde kadrühüm tevkî-i (5)refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki li-ecli'l-ihtiyât sol koldaki kazâların asâkiri (6)İsmail ordısına tertîbi ve Özi kal'asına dahi Boyabad ve Taşköprü ve Kastamonu ve Ayandon (7)ve İsfehân ve Cide ve Hoşalay kazâlarından kader-i kifâye neferât tahrîr ve Amasya ve Merzifon ve Tokad kazâlarından dahi (8)birer mikdâr neferât Soğucak muhâfazasına ta'yîn ve me'muriyetlerini hâvi başka başka evâmir-i aliyem ısdâr ve irsâl olunmuşdur. (9)Ordu-yı merkûma müretteb kazâlardan mat'lûb piyade neferâtın şimdiye kadar ba'zıları henüz yerlerinden ihrâc ve irsâl olunmadığı (10)ve ihrâc ve irsâl olunanların dahi ba'zıları esnây-ı râhda avdet ve mesârifleri cihetiyle ahâli-i fukarâyâ hasâr ve orduya (11)vürûd idenler dahi birkaç gün ârâm ve mutasarrif olmaları takribi ta'yinâtları husûsunda cânib-i mîri ve beytü'l-mâl-ı müslimîne (12)zarâr derkâr ve mukaddemâ hîn-i tertîb-i asâkirde semtlü semtiyle neferât tertîb olunmadığından mesâfe-i resîdeden müretteb (13)neferât yol üzerlerinde olan kazâların dahi rahnedâr olmalarını mûcib ve bu keyfiyyet hem askerin bozgûnluğı (14)ve hem kazâların ve cânib-i mîrinin hasâretini mûcib idüğü bedîdâr olmağla askerî ta'îfesin bî-vech (15)itti'amîden ve ahâli ve cânib-i mîri ve beytü'l-mâl-ı müslimîni bilâ-mûcib ızrârdan vikâye sâlifü'z-zikr sol kol kazâlarından ordu-yı (16)merkûma ihtiyât için tertîb olunan neferât-ı merkûme bu esnâda tertîb olunmayub her ne zaman lüzûmı olur ise harb (17)ve darb kadar piyâde yeniçeri neferâtı hâzır u müheyyâ bulunub vakt-i hâcetde der-i âliyyemden fermân-ı alışân ve ocâkdan mekâtib (18)ve mübâşirler irsâl olundukda bi-mennihî te'âlâ me'mûr kılınacakları mahalle cümlesi serdâr bayraklarıyla kalkub azîmet eylemeleri şartıyla (19)şimdiye dek yerlerinde ve yurdlarında ârâm eylemeleri emrine irâde-i 'aliyyem ta'allük itmeğîn. Siz ki Mevlana ve a'yân ve serdârân (20)ve ağvâs ve alemdârân ve sâ'ir müma-ileyhsiz vakt-i hâcetde tereddüd ve tevakkuf olunmamak için kazâlarınızdan matlûb (21)olunacak piyâde yeniçeri neferâtını hâzır ve müheyyâ ve yerlerinde kıyâm ve ârâm eylemeleri husûsuna ikdâm ve ahâli ve re'âyâ-yı fukarâyı (22)ızrârdan vikâye birle cümleden cânib-i şehriyârânem isticlâb-ı hayr du'âyâ müsâra'at eylemeniz bâbında i'lâmı hâvi (23)fermân-ı âlîşânım ısdâr olunmağın. İşbu emr-i şerîfim ısdâr ve kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş ile irsâl olunmuşdur.(24)İmdi ber-vech-i meşrûh sâdır olan emr-i âlîşânım mûcibince amel

ve kazâlarımız neferâtını müheyyâ ve yerlerinde ârâm ve her ne zaman emr-i âlişânım (25)ve mübâşir vârid olur ise serdâr bayraklarıyla ol-vakitde me'mûr olacakları mahalle irsâl ve ahâlî-i fukara-yı ra'yyeti ızrârdan (26)ittikâ ve mücânebet eyliyesiz deyu bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allam yeniçeri ağası olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekâbir Mehmed Ağa dâme ulüvvühû tarafından (27)mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl (28)buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrim ve ağası müma-ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb (29)mûcibince amel u hareket ve hilâfından hazer u mücânebet eyliyesiz. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

(30)Tahrîren fi evâsıt-ı Saferü'l-hayr li-sene mi'eteyn ve elf.

(31)Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

(32)Kad vasale ileynâ. Fi 10 Cemâziye'l-evvel sene 1200.

(33)Emr-i âlişân mûcibince yeniçeri ağası mektûbı dahi vürûd eylemiştir.

VARAK-43

[KAYIT-69]

Vakıf Hücceti

(1)Sofî Paşa Mahallesi sâkinlerinden Monla Mehmed Efendinin berâtı kayıdır.
 (2)Amasya'da vâk'î müteveffâ Hızır Paşa vakfından almak üzere (3)yevmi iki akçe vazîfe ve senede iki müdd hınta ile fermân ciheti Monla Abdurrahman ve (4)Monla Mehmed veled-i Reşîd'in bundan akdem ber-vech-i iştirâken üzerlerinde iken mezbûr Monla Mehmed (5)bilâ veled fevt olub hissesin karındâş ve müştereki merkûm Abdurrahman'a tevcîh olunmak iktizâ ider iken icâzında (6)Mustafa bin El-hâcî Salih halife hilâf-ı inhâ bir takrîr üzerine berât itdürüb merkûm kadr-ı külli alıcaklı ref'inden hissesin (7)karındâşı merkûm işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Monla Abdurrahman'a tevcîh olunub yerine berât-ı şerîf-i (8)âlişân virilmek ricasına vakf-ı mezbûr mütevellisi Mustafa zîde kadrühû arz olunmağla mûcibince tevcîh olunmak üzere â'lemü'l-u'lemâi'l(9)mütebahhirîn ve ahzı'l-fuzelâi'l-müteverri'în bi'l-fi'il şeyhü'l-islâm Mevlana Dürri-zâde Es-seyyid Mehmed Ali edamallahü te'âlâ (10)fezâ'ilühû işâret olunmağla işâreti mûcibince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında

mezîd-i inâyet-i padişâhaneleri (11)zuhûra getirüb bin iki yüz senesi Rebi'evvelinin üçüncü günü târihi ile müverraha virilen ruûs-ı hümâyûn (12)mûcibince bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr Monla Abdurrahman vârub mezbûr mesârifinden (13)ciheti dahi mutsarrıf olub edây-ı hizmet eyledikten sonra ta'yîn olunan yevmi iki ve senede iki müdd hinta (14)vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünde müteveli olanlarından alub mutasarrıf olub ol-bâbda ref'(15)olunan merkûm ve taraf-ı âhardan dahl u ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler. Alâmet-i şerîfe i'timâd kıla.

Hurrire fi'l(16)yevmi'l-aşer Rebi'evvel li-sene mi'eteyn ve elf.

(17)Kostantiniyye el-mahrûse.

[KAYIT-70]

Vakıf Hücjeti

(1)Medîne-i Amasya civârında vâk'î Alıcık Boğazı'nda (2)Re'isin Geçesinde cereyân iden su harkının (3)vazife-i mu'ayyene ile mütevellisi olan Hacı İsmail fevt olub (4)yeri hâli ve hizmet-i lâzimesi mahlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkâkdan sulbî oğlu (5)işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî Mehmed zîde kadrühû her vecihle lâyük ve muhill ve müstehâk (6)olmağın müteveffâ babası mahlûlünden mezkûra tevcîh olunub yedine berât-ı şerîf-i âlişânım virilmek (7)bâbında kadısı Mevlana Es-seyyid Mehmed Şâkir zîde fazlühû arz itmegin mûcibince merkûma sadaka idüb bu berat-ı (8)hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnı virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm Mehmed zîde kadrühû varub zikr olunan (9)harkın müteveffa babası yerine müteveli olub hizmet-i lâzimesini mer'i ve mü'eddi kıldıktan sonra (10)vâzife-i mu'ayyenesiyle mutasarrıf olub vâkfın rûhı ve benim devâm-ı ömr-ü devletimiçün du'âyâ müdâvemet göstere, (11)şöyle bile alâmet ol-bâbda taraf-ı âhardan bir vecihle dahl u ta'arruz kılmayalar. Şöyle (12)bileler. Alâmet-i şerîfime i'timâd kılarlar. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâdi aşer Şa'bânü'l-mu'azzam sene tis'a ve tis'în mi'eteyn (13)ve elf.

Me-makâm Kostantiniyye el-mahrûse.

VARAK-44

(Boş)

VARAK-45

[KAYIT-71]

Amasya'dan Sivas Valisine Verilen Zahîre Vergisine Dair Kayıt

(1)Sivas vâlisi (2)Abdullah Paşa'nın ikrâmiye ve (3)zahîre-bahâ için gelen buyuruldu.

(4)Şerî'at şî'âr Amasya kâdısı fazîletlü efendi ve Ezine pazarı kazası (5)ve Haşıl Özi kazâsı nâ'ibleri zîde ilmühûm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amasya sancâğı (6)mütesellimi izzetlü [] ağa ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrühûm (7)inhâ olunur ki bu hilâl-i meymenet ferahında hâlde avâtıf-ı aliyye-i mülûkâne ve avârif-i behiyye-i mesrurâne (8)eyâlet-i Sivas uhde-i âcizâneme tevcîh ve ihâle buyurulub savb-ı me'mûremize inân-ı hiban-ı azîmet (9)ve delâlet-i rehber-i cenâb-ı na'îmü'r-refîk ile kat'ı menâzil ve merâhil ve tayyi merâbi' ve menâhil kılarak yevm-i târih buyuruldu. (10)Zara nâm mahalle-i menzile vusûl ve kadem-nihade-i nüzûlümüz müyesser olmağla öteden beru eslâfımız olan Sivas vâlilerine ber-vech-i ikrâmiye Amasya (11)sancâğından ber-mutâd-ı kadîm virile gelan zahîre-bahâ-yı rüsûmiyyemizi mu'tad-ı mâ-takaddümî üzere ma'rifetiniz ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle (12)cem' ü tahsîl ve bir gün akdem kabzına me'mûr yediyle tarafımıza irsâl ve isâli husûsuna gûşîş-i mezîd-i gayret eylemek bâbında Dîvân-ı Sivas'dan (13)işbu buyuruldu tahrîr u isdâr [] ile ba'is-i irsâl olunmuşdur. Bi-mennîhi te'âlâ vusûlünde vech-i meşrûh üzere ber-vech-i ikrâmiye Amasya sancâğından (14)matlûb ber-mutâd rüsûm-u kadîmi zahîre-bahâmızı minvâl-ı mâ-takaddümî üzere cem' ü tahsîle gûşîş-i mezîd-i gayret ve bir an akdem kabzına me'mûr yedine tamâmen (15)edâ vü teslîmine sa'y u dikkat eyleyüb ukde-i mahdûd-ı te'hîresi harekâtdan mübâ'adet birle hilâfından bi-gâyet hazer ü mücânebet (16)ve ber-mûcib-i buyuruldımız ile amel u hareket eyliyesiz deyu buyuruldu.

Fi 11 Rebî'ü'l-evvel. Li-sene 1200

(17)Kad vasale ileynâ. Fi 29 Rebî'ü'l-evvel sene 1200

[KAYIT-72]

Borç ve Alacak Anlaşmazlığına Dair Kayıt

(1)Sâdâd oğullarının zimmetlerinde El-hâc Mustafa Ağa'nın iki bin altı yüz guruş tahsîl için gelen emir kayd şud.

(2)Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîâm. Mevlanâ Amasya kâdısı zîde fazlühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amasya sancâğı mütesellimi []

zîde kadruhû (3)tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân El-hâc Mustafa zîde kadruhü südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bir tek Amasya (4)mütemekkinlerinden bağda Sâr veled-i Agob ve Ağbâ veled-i nihâbet ve Mesrûb veled-i Nihâbet nâm zimmîler zimmetlerinde cihet-i karzdan birbirleri kefâletiyile bin (5)yüz doksân senesinde bâ-temessük iki bin altı yüz guruş alacak hakkı olub mütâlebe eyledikde bi-vech şer'i edâda te'allül ve muhâlefet ve ibtâl-i (6)hak ve tahaddüre cesâret eylediklerine ve tarafından [] nâm kimesneyi tevkîl eyledigin inhâ ve mübâşir ma'rifetiyle mahallinde terâfu'-ı şer' ve ber-vech-i (7)temessük mezbûrun zimmetlerinde olan meblâğ-ı merkûm tamâmen tahsîl ve vekîl-i mezbûra teslîm birle ihkâk-ı hak ve eğer mahallinde edâda muhâlefet (8)iderler ise der-sa'âdetime ihzârları bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â itmekle sadrazam şam'dancısı yamâklarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (9)Mehmed zîde kadruhû mübâşeretiyle mahallinde şer'le mürâfa'a ve eğer sâbit olan hakkını edâda muhâlefet iderler ise der-i 'aliyyeme ihzârları (10)babında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûl buldukda bu bâbda (11)sâdır olan emrim üzere amel dahi siz ki Mevlanâ ve mütesellim-i mümâ-ileyhimâsız ma'rifetiniz ve şem'dâncımız yamağı mümâ-ileyh mübâşeretiyle mesfûrları mahallinde (12)meclîs-i şer'a ihzâr ve vekîl-i mezkûr ile terâfu'-ı şer'i ve mukaddemâ bir def'a şer'le görilüb fasl olunmayan husûslarına tamâm hak ve va'adi üzere (13)takayyüd idüb göresiz inhâ olunduğı üzere ise ol-bâbda muktezây-ı şer'i kadîmle amel idüb dahi vech-i meşrûh üzere ber-mûcib-i (14)temessük mersûmların zimmetlerinde şer'ân sâbit olunan meblağ-ı merkûm hükm idüb tamâmen tahsîl ve vekîl-i mezbûra teslîm birle ihkâk-ı hak (15)eyliyesiz. Şöyle ki sâbit olan hakkını edâda muhâlefet iderler ise der-sa'âdetime irsâl ve ihzâriyle infâz-ı emr-i mukayyetde ihtimâm u dikkat (16)ve isâl-i hak ve özri mûcib hâlâta bir habbe ve fer'inden hazer ü mücânebet eyliyesiz. Şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız.

(17)Tahrîren fi'l-evâsıt-ı şehri Saferü'l-hayr li-sene mi'eteyn ve elf.

(18)Kad vasale ileynâ. Fi 8 Rebi'ü'l-evvel sene 1200.

(19)Kostantiniyye el-mahrûse.

[KAYIT-73]

- (1)Narhâ-yı Hallâciyân Fi 29 Rebi'ü'l-evvel li-sene 1200
- (2)Çig Penbe/2 Kıymet/7guruş/2 para
- (3)İşlenmiş Penbe /2 Kıymet /8guruş/12 para
- (4)Nan-ı Aziz /100 dirhem /1 akçe
- (5)Cümle ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le bu minvâl üzere nizâm virilüb işbu mahalle kayd şud. Gâfil mübâşir.

[KAYIT-74]**Kassab Esnafının Sattığı Et ve Cinslerinin Fiyatlarının Belirlenmesi Kaydı****(Narh)**

- (1)Esnaf-ı kassâbât işbu cümle kayd şud.
- (2)Cümle â'yân-ı vilâyet ma'rifeti ve ma'rifeti şer'ile yaz ve kış 'ibâdullaha bulunmak üzere altı paraya (3)lahim ve üç paraya ciğer ve üç pâreye kelle ve üç paraya munbar ve on iki paraya kuyruk ve sığır lahmı (4)dört paraya işbu bin ikiyüz senesi rûz-ı hızırından sene tamamı rûz-ı kasımına vârıncaya kadar bir sene (5)minvâl-i muharrer üzere ta'ahhüd eyliyen esnaf-ı kassabât işbu mahalle kayd şud. Fi 13 Receb 1200.
- (6)Kasâb Halil oğlu Hâcî İbrahim Begiş bâşı sığır kasâbı dükkânı aşağı bazâr
- (7)Kasâb Mustafa dükkânı Sarı Ahmed oğlu dükkânı
- (8)Sofûlî oğlu Ömer ve şeriki Pedros dükkânı Bayram Efendi zâde dükkânı
- (9)Uzun oğlu Pedros şeriki Matûk
- (10)Taroser oğlu Mehemed ve şeriki Kör Horan oğlu Hâfız Kıryade oğlu dükkânı
- (11)Miterber oğlu Oheş ve şeriki Kel Agob oğlu Serkis dükkânı Abdullah Beg dükkânı
- (12)Firtân oğlu Karabet Hâcî Gözdeş oğlu dükkânı
- (13)Mihâ'il zımmi devletlü Ahmed Paşa efendimiz dükkânı
- (14)Devletlü Ahmed Paşa efendimiz sığır bâzârında dükkânına Kör İbrahim şeriki Simirin zımmi
- (15)Sebil ağzında Tekler oğlu Matûk ve şeriki Mehmed Beşe
- (16)Aşağı bâzârda Şeyh Efendi Kani Halıcı oğlu Hâfız Beşe ve şeriki Hâcî Osman

(17)Taroser zımmi sığır kasâbı Arpa bâzârında devletli Ahmed Paşa Efendimiz dükkânı

(18)Tabron oğlu Asvar Hâcî Hasan Hânı kurbında sığır kasâbı

(19)Abdulkadir sığır kasâbı Hâcî Abdulkadir oğlu dükkânı

(20)Ber minvâl-i muharrer bâlâda mezkûrî'l-ism esnâf-ı mezkûrân birbirlerine kefil oldukları (21)işbu mahalle kayd şud. Yaz ve kış lahm bulunmağa ve anbarında davar taksiminde ba'de'z-zebh karâr-ı (22)guruş ider ise kefil-i aharsız birbirlerine kefil oldukları kayd şud. Fi 13 Receb 1200

[KAYIT-75]

Mihcıların Sattığı Malzeme ve Gördüğü İşlerin Ücretlerinin Belirlenmesi Kaydı (Narh)

(1)Narhhâ-yı Mihcıyan (2)Kaba mih kıyye 1/meblağ 60 (3)Taban mih yüz/meblağ 60 (4)Üçer birlik mih yüz/meblağ 30 (5)İşbu mahalle kayd şud. Fi 29 Receb 1200

[KAYIT-76]

İpek Dokumacılığında Çalışanların Yaptıkları İş Karşılığında Aldıkları Ücretlere Dair Kayıt

(1)İşbu bin iki yüz senesi keşîdesi beher yevm pâk bermeden altışarından hırer otasından (2)dördünün beherinden ser a'lâsı etmeksiz onar pâreye etmekli sekizer pâreye tel vermeyen (3)yarma narhını narhından ziyâde Yîgîtbâşı ma'rifetiyle nizâm virilmesine ve beher batmandan ikişerinden (4)noksan getürmemeye cümle harir keşide iden ustalar ve Yîgîtbâşı Es-seyyid Hâfız Ali Ağa cümle müvâcehesinde (5)meclîs-i şer'de ta'ahhüd itdükleri kayd şud. Fi 2 Şevval 1200.

VARAK-47

[KAYIT-77]

Hazinenin Amasya Menzilhanesine Güvenle Ulaştırılmasına Dair Cebelü Askeri Ta'yini

(1)Ma'den emîni tarafından otuz beş (2)haml hazîne medine-i Amasya mahalli menzilhânesine (3)vusûl ve başına mikdâr-ı kifâye cebelû tâyîn ve savb-ı (4)me'mûriyete îsâl olunduğu kayd şud. Fi 1 Şevval 1200.

2. BÖLÜM

62' NOLU AMASYA ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1 Defterin Tanıtımı

62 Nolu Amasya Şer'iyye Sicil Defteri H. 1200 – 1201, M. 1785 – 1787 tarihlerini kapsamaktadır.

47 sayfadan oluşan defterin 2, 3 ve 44. sayfaları boştur.

2.2 Defterin Diplomatik Açıdan İncelenmesi

62 Nolu Amasya Şer'iyye Sicili Defterinin ilk bölümleri daha çok hüccet ve terekelerden oluşmakta iken sayfa 21'den itibaren daha çok ferman, berat ve buyrulduklar yer almaktadır. 62 Nolu Şer'iyye Sicili'nin belge türleri bakımından dökümü şöyledir: 21 adet ferman, 12 adet berât, 6 adet buyruldu, 2 adet salyane kaydı (tevzi defteri), 11 adet tereke kaydı, 3 adet mürâsele, 6 adet vusul kaydı ve yine 6 adet narh ile ilgili kayıt bulunmaktadır.

2.3 DEFTERDEKİ BELGE TÜRLERİ

2.3.1 Ferman

Divân-ı Hümâyûn veya Paşa Kapısı'ndaki divanlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve üzerinde tuğra bulunan padişah emirlerine verilen addır (Kütükoğlu, 1994:99). Sefer açılması, asker sevki, vergi vs. devlet işleri ile ilgili fermanlar doğrudan doğruya Divân-ı Hümâyûn'un kararı ve padişahın emri üzerine hazırlanıp ilgili kişilere gönderilirdi. Fermanların büyük bir kısmı ise beylerbeyi, sancakbeyi, kadı gibi görevlilerin mektup veya arzı veya halktan birinin arzuhali üzerine konunun divanda görüşülüp karara bağlanması sonucunda hazırlanırdı (Kütükoğlu, 1994:116). Yine İslam Hukuku'nun padişaha tanıdığı

yasama yetkisi ve icra kuvveti fermanların hazırlanmasında önemli bir sebepti (Akgündüz, 1988:39).

62 Nolu Amasya Şer'iyeye Sicili'nde kadılara, üç kadıya birlikte, mevâlî rütbesindeki kadı ile diğer kadılara birlikte, vezir rütbesindeki beylerbeyine, üç tuğlu üç vezire yazılan ferman örnekleri mevcuttur.

Sicilde yer alan fermanlarda “zîde fazlühû”, “zîde kadrühû”, “zîde mecdühû”, “zîde mecdühûmâ”, “zîdet fezâ'ilühûm”, “zîde fazlühum”, “edâma'llahû te'âlâ iclâlehum” gibi dua bölümlerinin olduğu görülmüştür.

“Emir/hüküm” denilen bölüm genelde iki kısımdan oluşur. Birinci kısım “*imdi vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında*” ibaresi ile başlar ve “*fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur*” ibaresi ile sona erer. Emrin ikinci kısmı ise, “buyurdum ki hüküm-i şerîfim / hüküm-i şerîfimle vardıkda” cümlesi ile başlar. Fermanların bazılarında “buyurdum ki” bulunmayıp, onun yerine “gerekdir ki” kullanılmıştır. “*Hüküm-i şerîf*” hiç kullanılmadan “*buyurdum ki*” den sonra “*vusûl buldukda*” şeklinde devam eden fermanlar da vardır (AŞS. 62, K-68).

Te'kit / tehdid rüknü “*Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe 'itimâd kılasız*” şeklindedir. Bazı fermanlarda “ihmâl ü müsâhale etmeyesiz, şöyle bilesiz”, “özü bahâne etmeyesiz, şöyle bilesiz” vs. ifadeler de yer almaktadır.

Fermanlarda son rükün “mahall-i tahrîr” denilen fermanın yazıldığı yerdir. Sol alt köşeye yazılır. Eğer ferman padişahın daimî ikametgâhında yazılmış ise “*Be-makam-ı Konstantiniyye el-mahrûse*” biçiminde yazılır.

Fermanlar çok çeşitli konuları ihtiva etmektedir.

62 Nolu defterdeki fermanların genel olarak konuları şöyledir:

-Mirî kârhâneler dışında ve nizama aykırı olarak enfiye (tütün) imal edenlerin, satanların engellenmesi, yurt dışından enfiyeye girişinin önlenmesi ile ilgili ferman (AŞS 62; K-18),

- Rus saldırısı ihtimaline karşı Özi kalesi ve çevresinin asker, mühimmat vs. açıdan kuvvetlendirilmesi, tedbir alınması, kayıtların titizlikle tutulması ile ilgili iki ferman (AŞS 62;K-36,K-37),
- Menzil nizamına uyulması hususunda gelen iki emir (AŞS 62;K-38,K-45),
- Tokat voyvodalık mukata'asının hesaplarının görülmesi (AŞS 62;K-39,K-40),
- İsmail kasabasına gönderilmek üzere asker tertibi ve silahdar ocağı mensubu askerlerin ocakta bulunmamaları halinde cezalandırılacakları ile ilgili emir (AŞS 62; K-42),
- Padişah korularından Lâdik korusuna serbestlik verilmiş iken Amasya sancağı görevlilerinin müdahalesi üzerine gelen bir emir (AŞS 62; K-48),
- Aşağı Sevadiye mahallesi sakinlerinin çeşmelerinin suyunu kesmesi üzerine Seyyid Mehmed adlı kişiden şikâyetleri üzerine gelen emir (AŞS 62; K-50),
- Bağ-bahçe satışından çıkan anlaşmazlık (AŞS 62; K-51),
- Amasya mizan-ı harir mukata'asında çıkan anlaşmazlık üzerine gönderilen ferman (AŞS 62; K-52),
- Hızır Paşa vakfına ait malikânelerin tanzimi (AŞS 62; K-53),
- Abdi Paşa'nın imdad-ı hazeriyye hissesinin tespiti ve ödenmesi ile ilgili emir (AŞS 62; K-54),
- Sivas valisi Mahmud Paşa'nın senelik on beş bin guruş imdâd-ı hazeriyyesinin taksim ve tahsili ile ilgili bir emir (AŞS 62; K-55),
- Alay beylerinden sancaklarında ne kadar zeamet ve tımar olduğu, bunların kimlerin tasarrufunda bulunduğu, sancaklardaki neferâtın ne kadar olduğunun bildirilmesi ile ilgili emir (AŞS 62;K-57),
- Cebelu bedellerinin tahsili için gelen emir (AŞS 62; K-59),
- Ayânlığın sorun olması üzerine, yeni ayanlık nizamı çıkarılması, ayân lafzının kaldırılarak, şehir kethüdalığının oluşturulması, bu kişinin seçimle belirlenmesi konuları ile ilgili bir emir (AŞS 62; K-61),
- İbrahim veledi Ahmed Çavuş'un Amasya alay begiliğinde istihdam edilmesi hususunda emir (AŞS 62; K-63),
- Vakıf mukata'alarının tahsili emri (AŞS 62; K-65),

-İsmail ve Özi kalesi için asker tertibi, Amasya, Merzifon ve Tokat kazalarından ihtiyaç zamanında hazır bulunması için piyade asker tertibi ile ilgili emir (AŞS 62; K-68),

-El-hac Mustafa Ağa'nın iki bin altı yüz guruş alacağını tahsili için gelen emir (AŞS 62; K-72).

2.3.2 Berât

Osmanlı diplomatiğinde berât, padişah tarafından bir göreve atama, maaş bağlanması, rütbe, unvan ve dirlik verilmesi, vergi muafiyeti veya herhangi bir başka ayrıcalık verilmesi, maden işletme, tuz çıkarma yetkisi verilmesi, para basımı ve tedavülü, gümrük ve kapanlar, sabun, hububat, mum, pirinç ve susam gibi zorunlu ihtiyaç maddelerinin inhisar ve iltizama verilmesi gibi düzenlemeleri gösteren ve padişahın tuğrasını taşıyan belgedir (Özbilgen, 2003:130).

Beratlar da padişaha ait belgeler olması dolayısıyla fermanlara benzer rükünleri ihtiva ederler. Ancak özellik ve içerikleri farklılık gösterir. Bunlar davet, tuğra, nişan formülü, unvan, elkab, nakil/iblağ, emir/hüküm, te'kid/tehdid, tarih ve mahall-i tahrir dir (Kütükoğlu, 1994:124).

62 Nolu defterdeki berâtlar genellikle bir görev tevcihi ile alakalıdır.

Bunların dökümü şu şekildedir:

Kadı nasbı berâtı (AŞS 62; K-4, K-5),

Kaymakam tayini berâtı (AŞS 62; K-8),

Muhzirbaşılık berâtı (AŞS 62; K-9),

Mütevelli berâtı (AŞS 62; K-21, K-41, K-64, K-69,K-70),

Cüz'hânlık berâtı (AŞS 62; K-43),

İltizam verilmesi ile ilgili (AŞS 62; K-46),

İmam görevlendirilmesi ile ilgili berat (AŞS 62; K-49),

Vazife ve maaş verilmesi ile ilgili berât (AŞS 62 ; K-56).

2.3.3 İmam ve Müftü Ta'yini

Osmanlı devletinde kadının yardımcısı olan imamların fonksiyonu büyük önem taşımaktadır. Kadının görevlerini mahallelerde yerine getirmek imamların göreviydi. İmam cami vakfından ücret alır, halkın dini vecibelerini yerine getirmeleri yanında mahallede asayiş, yangın, temizlik işleri için halkı organize eder, nüfus kayıtlarını tutardı (Ortaylı, 2007:286). Müftü ise kadının mahkeme işlerinde en büyük yardımcısı konumundaydı. Kadı tereddüt ettiği durumlarda müftüye başvuruyor, aldığı fetvaya göre daha rahat karar veriyordu.

İncelediğimiz defterdeki K-10 numaralı kayıta Amasya Müftüsü Evliya Halil Efendi'ye Hanefi mezhebinin en sahih fetvaları ve muteber fıkıh kitaplarına bağlı kalmak şartıyla fetva izni verildiği görülmektedir.

K-49 numaralı kayıta ise vakfa bağlı olan Bayram Bey Mescidi'ne belirli bir ücret karşılığında imam ta'yin edildiği defterde yer almaktadır. Berâtlar incelendiğinde görevlendirmelerin genellikle merkezden yapıldığı görülmektedir. Görevlerin layık olanlara verilmesi yönünde bir çaba görülmekte, atananlara işlerini yaparken güçlük çıkarılmaması ve halka eziyet edilmemesi emr olunmaktadır.

2.3.4 Buyuruldu

Osmanlı diplomatiğinde sadrazam, vezir, defterdar, kazasker, kaptan paşa, beylerbeyi gibi yüksek rütbeli görevlilerin, kendilerinden aşağı mevkilerde bulunan görevlilere gönderdikleri emirlere “buyuruldu” veya “buyruldu” denir (Kütükoğlu, 1994:197).

Buyuruldular genellikle padişaha ait belgelerde yer alan rükünler çerçevesinde yazılmıştır. Merkezden ve taşradan yazılan buyuruldular arasında da yazılış biçimi bakımından pek farklılık görülmez.

Buyuruldularda her görevli için farklı lakablar (elkab) kullanılmıştır (Gökbilgin, 1992:100).

Kadırlara “İzzet-me‘âb şerî‘ât-nisâb”(AŞS 62; K-6),

“şerî‘at-şi‘âr Amasya kadısı fazîletli efendi”(AŞS 62; K-71),

a'yân, zâbitân ve iş erlerine “mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân”(AŞS 62; K-66),

mütesellime “kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân”(AŞS 62; K-71),

kaymakama “kıdvetü’s-sâdâti’l-kirâm” (AŞS 62; K-8) gibi elkablar kullanılmıştır. Ayrıca buyuruldular da fermanlarda olduğu gibi birden fazla kişiye hitap edildiği görülmektedir.

Eyalet merkezinden sancak veya kazâlara gönderilen buyurulduların içeriği genel olarak sosyal, siyasî, ekonomik, askerî ve benzeri alanlardaki muhtelif konu ve meseleleri kapsar (Açıkel, 2001:19).

“62 Numaralı Amasya Şer’iyye Sicil Defteri”nde farklı yerlerden gönderilen buyurulduların konu başlıkları şöyledir:

Zünnûn-âbâd kazasına kaymakam tayini (AŞS 62; K-8),

Mâl-ı mirilerin toplanması (AŞS 62; K-44),

Kale yoklatması, teftişi(AŞS 62; K-66),

Amasya’ya müftü ta’yini (AŞS 62; K-10, K-62, K-67),

Sivas Valisi Abdullah Paşa’nın ikramiye ve zahire-ücretinin toplanması (AŞS 62; K-71).

2.3.5 Hüccet

Hüccet genel olarak “delil” anlamında kullanılmaktadır. Eskiden bir hükmü ihtivâ etsin veya etmesin hâkim tarafından hukûkî bir hâdiseye dair düzenlenen vesikaya bu ad verilirdi. Aynı zamanda, baş tarafında hâkimin imzâsı, sonunda da şâhitlerin imzaları bulunup, alış-verişe, nafakaya, vasiyete, vekâlete, ikrâra, borçlanmaya, kefâlete ve buna benzer şeyler için yazılan vesîkalara da hüccet denir (Bilmen, 1985:119).

Kadı mahkemece düzenlenen hüccet ve ilâmların aslını taraflara verir, bir suretini ise sicil defterine kaydederdi. Bir mahkemenin hüccet hazırlayıp taraflara vermesi, bir suretini de deftere kaydetmesi demek o konuda bazı istisnâ haller dışında hukukî çekişmenin olamayacağını, olsa bile hücceti elinde bulunduran taraf lehine karar vereceği anlamına gelirdi. Şer’i mahkemelerde verilen hüccet, ilgili olduğu konuda, karşı taraf aleyhine verilmiş bir karar gibidir.

Kadılarca şer’i mahkemelerde ele alınan her türlü hukukî mesele hüccetlerin konusunu oluşturur. Konularına göre hüccet çeşitleri şunlardır: Köle ve köle azadı, evlenme, mehir, karşılıklı rıza ile boşanma, boşama (talâk), nikâhın feshi, nafaka, miras, terbiye velâyeti, rehin, rehini kaldırma, borçla ilgili ihtilafli

konular, alım-satım mukaveleleri, icâre, kadının vâsi tayini, vekâlet, satım akdi, ikrar, havale, şahâdet, şirket, kısas, emanet, sulh, ibrâ, iflas, gasp hüccetleridir.

Görüldüğü gibi hüccetler çok çeşitli hususlarla ilgili olarak düzenlenir ve bir nevi noterlik belgeleri olarak kabul edilebilir. Hüccetlerin bir çeşidi de vakfiyelerdir.

Bu hüccetler şekil ve içerik bakımından diğer hüccetlerden ayrılır.

62 nolu defterde çeşitli konuları ihtiva eden hüccetler şu şekildedir:

- K-11 (mirasın takibi için vasi tayini),
- K-14 (mirasın takibi için vekil tayini),
- K-15 (mirasın çocuklar adına kullanımı),
- K-16, (miras paylaşımı),
- K-23 (miras paylaşımı) ve
- K-35 (vakıf hücceti) numaralı belgelerdir.

2.3.6 Salyâne Kayıtları

Salyâne Defterleri, ilk başlarda yıllık olarak hazırlanırken daha sonraları altı ayda bir olmak üzere yılda iki defa ve düzenleniyordu. Olağanüstü bazı gelişmeler olunca “aralık tevzi” denilen salyâne defterleri de hazırlanıyordu.

Salyâne defterlerinde yer alan masraf kalemleri şunlardır: Askeri harcamalar, merkez görevlilerinin giderleri, imdadiyeler, nühas ve çeşitli malların nakliye giderleri, harçlar ve tahsildariye ücretleri, menzilci ücretleri, borç ve faiz giderleri, eyâlet ve kaza görevlileri ücretleri, hazine nakli yapan görevlilerin masrafları, salyâne bakiyeleri, emr-i âlî getiren merkez görevlilerinin giderleri, îaneler (salyâne vergisi ödeyemeyen reayaya yapılan yardımlardır), elçi ve konsolos masrafları, âdet-i ağnam bedeli, altyapı masrafları, avarız bakiyeleri, mekkâreci (orduda nakliye görevi yapanlar) ücretleri, çeşitli belde masrafları (Açıklık ve Sağırılı, 2005:110-121).

Merkezde kontrol edilen ve onay verilerek iade edilen salyâne defterindeki kesinleşmiş toplam vergi, kaza merkezi ile bağlı kaza ve nahiyelere taksim edilmekteydi.

İncelediğimiz 62 Nolu Amasya Şer‘iyye Sicil Defteri’ndeki salyâne kayıtları şunlardır:

Mal-ı hazeriyye ve mîrî kalemîyyesi (AŞS 62; K-31) ile imdâd-ı hazeriyyelerin (AŞS 62; K-32) Amasya kaza merkezi ve bağı kazalara taksimini göstermektedir.

2.3.7 Mürâsele

Mürasele Arapça haberleşmek, mektuplaşmak demektir. Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı ve naiblere tayinleriyle selahiyetlerini mübeyyin olarak yazılan resmi emirler hakkında kullanılan bir tabirdir. Kadılar tarafından bir husus hakkında yazılan resmi kâğıtlara da mürasele denilirdi(Pakalın, 2004:621).

İncelediğimiz 62 Nolu sicilde 3 adet mürasele kaydı bulunmaktadır. Bunlardan AŞS 62; K-6 numaralı kayıt, Anadolu kazaskerinin kadı ta'yinidir. K-7 numaralı kayıt, Kısmet-i Askeriye toplama görevinin verilmesi ile ilgilidir.

K-44 numaralı mürasele ise, Amasya kadısı tarafından anlaşmazlık üzerine verilen bir belgedir.

2.3.8 Diğer Belgeler

Devlete ait çeşitli mal ve eşyalar bir yerden bir yere nakledilirken yol üzerlerinde bulunan kaza menzilhanelerine uğrar, herhangi bir sorun olup olmadığı tespit edilirdi. Bu durum defterlere kaydedilirdi.

62 Nolu Amasya Şer'iyye Sicil Defteri'nde 6 adet "vusul kaydı" diyebileceğimiz belge bulunmaktadır. Bunlar; AŞS 62; K-22, K-24, K-33, K-58, K-62, K-77'dir.

İncelediğimiz defterde narh kayıtları da bulunmaktadır. Narh, bir mala resmi makamlarca konulan azamî fiattır. Osmanlı Devleti halkın refahı düşüncesiyle narh müessesine büyük önem vermiştir. Narh tespiti, kadının huzurunda esnafın idarecileri ve muhtesip hazır buldukları halde yapılırdı. Fiat tespitinde halkın menfaati ön planda tutulmakla beraber, esnafa da mahsul ve mamülün cinsine göre yüzde on-onbeş, çok zahmetli işlerde ise yüzde yirmi oranında kâr bırakılmağa çalışılırdı (Kütükoğlu, 1999:562).

İncelediğimiz defterde 6 adet narh kaydı bulunmaktadır. Bunlar 62 AŞS; K-1, K-2, K-73, K-74, K-75, K-76 numaralı belgeler, mumcu, etmekci, hallac, kasap, mihci ve yarmacı esnafı ile yapılan narh kayıtlarıdır.

3- AMASYA KAZASININ İDARİ VE FİZİKİ YAPISI

3.1 İdari Yapı

3.1.1 Kadı

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Tanzimat dönemine kadar her türlü hukuki anlaşmazlıkların çözüldüğü yer, “meclis-i şer” de denilen şer’iyye mahkemeleri idi. Burada bir kadı ve mahkemenin bulunduğu yerin büyüklüğüne göre sayıları değişen çeşitli yardımcıları görev yaparlardı.

Hukuki bir terim olarak kadı, insanlar arasında meydana gelen çekişme ve davaları şer’i hükümlere göre çözümlenmek için yetkili makamlarca tayin edilen kişiyi ifade eder (Atar, 2001:66).

Kadılarının eğitimi için ilk medrese Sultan Osman zamanında kurulmuştur. Ancak devlet ve toplum sisteminde tedris, kaza ve ifta mesleklerinin ayrımı, derecelenmesi, kadıların alacağı harçlar ve rütbelenmenin asıl şeklini alması Fatih Sultan Mehmet devrinde olmuştur. İlk kadılar İznik, Bursa ve Edirne gibi merkezlere tayin edilmişlerdir (Ortaylı, 2001:70).

3.1.2 Kadıların görevleri

Kadılarının yaptıkları görevler arasında en önemlisi hiç şüphesiz bir hâkim olarak yaptıkları yargı görevidir. Bu görev, insanlar arasında meydana gelen hukukî ihtilafları sonuçlandırmak, hukuka aykırı davranışların cezasını hükme bağlamak şeklinde ifade edilebilir. Kadılarına bu görevlerinin yanı sıra birçok idarî ve beledî görevler yüklenmiştir. Osmanlı kadısı İslam devletleri içinde özgün bir yeri olan adliye ve mülkiye görevlisidir (Ortaylı, 2001:69).

Kadılar buldukları idari birimde yürütme ile ilgili birçok görevleri de yerine getiren ve devletin doğrudan doğruya kendisine muhatap olduğu idarecidirler. Osmanlı kadısı aynı zamanda narh koyan, çarşı-pazarı, satılan malları, bu mallarda bulunması gereken özellikleri ve fiyatları denetleyen, kısaca bugün büyük ölçüde belediyeler tarafından yapılan birçok görevi yerine getiren mahalli yöneticidir. Vakıfların kurulması ve senetlerinin tanzimi, vakıfların şartlarına uygun yönetilmesi kadıların görevlerindendi. Para ayarının bozulmaması için gerekli tedbirlerin alınması, vergilerin kanunnamelere uygun toplanmasının sağlanması, has ve tımarların teftişinin yapılması da kadıların görevleri arasında idi. Seferler sırasında geçilecek yol, köprü, çeşmelerin tamiri, erzak temini, gerekli okçu, kürekçi, beygir temini, bunların nakli için iskelelerde at gemilerinin hazırlanması, yol ve konaklama tesislerinin önceden kontrol edilmesi kadıların görevlerindendi. Ülkede zaman zaman çeşitli şehirlerde kahvehane ve meyhaneler kapatılır, bunları kapatmak ve yasağı gözetmek, asayişî temin etmekte kadının görevidir. Şehrin kalesinin muhafazasındaki kale dizdarları ve dizdarbaşlarının sorumluluğu ve bunların denetimi, şehir ve kalelerin muhafazası için olur olmaz yerlere ev ve dükkân yapılmaması, kalenin imar ve savunma nizamının gözetilmesinden de kadı sorumlu idi. Devşirme işleri de kadının kontrolü altında yapılıyordu. Köle azadı, vasiyetnamelerin düzenlenmesi, terekenin taksimi, alım-satım, vekâlet, rehin, nikâh sözleşmeleri gibi bugün bir kısmı noterler evlenme ve nüfus idareleri tarafından yapılan iş ve işlemler de kadının görevleri arasındaydı (Ortaylı, 2001:72 ve Aydın, 1999:397).

Bütün bu görevler Osmanlı Devleti'nde kadının ne kadar farklı kazaî, idarî, mülkî ve askerî görevler üstlendiklerini göstermektedir.

İncelemiş olduğumuz H. 1200 -1201 (M. 1785 -1787) yıllarına ait 62 Numaralı Şer'iyeye Sicili'nde yer alan salyane kayıtlarında Amasya sancağının kaza sayısı Amasya merkez kaza ile birlikte on birdir.

Bunlar; Veray, Gedegra, Zünnûnabad, Havza, Gümüşhacıköy, Zeytun, Gelengiras, Merzifonabad, Merzifon ve Lâdik kazalarıdır (AŞS 62, K-31, K-32).

3.2 Merkez (Nefs-i Amasya) ve Mahalleler

Mahalleler sancakların fiziki yapısını oluşturan önemli öğelerdendir. Çalışmamıza konu olan 62 Nolu Amasya Şer'îye Sicili'nde adı geçen mahalle sayısı yirmidir. Dönemin şartları ve nüfus hareketlerine göre mahalle sayısı artmakta veya azalmaktadır. Şer'îye sicillerinde günlük hayatla ilgili kayıt sayısının farklılık göstermesi, defterlerde geçen mahalle isimlerinin farklılık göstermesine neden olabilmektedir.

3.2.1 Amasya Kazasında 62 Numaralı Defterde Bulunan Mahalleler (1785-1787)

Aşağı Sevâdiye (AŞS 62, K-44, K-50)

Bâyezid Paşa (AŞS 62, K-50)

Dârü's-selam (AŞS 62, K-20)

Mehmed Paşa (AŞS 62, K-16)

Gümüşlü Zâde(AŞS 62, K-19)

Pervâne Bey(AŞS 62, K-23)

Hacı İlyâs (AŞS 62, K-35)

Sofi Paşa (AŞS 62, K-69)

Kalcı(AŞS 62, K-13)

Sûfiler(AŞS 62, K-49)

İslâm (AŞS 62, K-34)

Sultân Hatun (AŞS 62, K-26)

Kala-i Bâlâ(AŞS 62, K-11)

Şâmice(AŞS 62, K-25)

Karatay (AŞS 62 K-35)

Kurşunlu (AŞS 62 K-16, K-23, K-27)

Üçler(AŞS 62, K-12, K-17)

62 Nolu Amasya Şer'îye Sicili'nde ismi geçmeyen diğer mahalle isimleri Amasya Tarihi adlı eserde şu şekildedir (Hüseyin Hüsameddin, 1986:85-142).

3.2.2 Amasya Kazasında Bulunan Diğer Mahalleler

Acem Ali

Kayabaşı

Bozahâne

Kazancı

Câmi-i Enderun	Kılıçcı
Çırakçı	Kocacık
Köprübaşı	Çeribaşı
Kubâ	Kübcez
Çıkrık	Pirinçci
Dere	Recep
Devehâne	Sâbıkuddin
Eski Kethüdâ	Sâdeddin
Fethiye	Sarachâne
Gök Medrese	Saray
Hacı Hamza	Savakca
Hâtuniye	Şamlılar
Uzun Mustafa	Hekim Çelebi
Şehreküstü (Pir Sinan)	Helkis
Tatar	Hızır Paşa
Temennâ	Hoca Süleyman
Yâkub Paşa	Kamerüddin
Yâkutiye	Kara Senir
Ziyâre	

Amasya Tarihi adlı eserde mahallelerle ilgili geniş bilgi verilmektedir. Buradan anlaşıldığına göre mahalleler adlarını genellikle önde gelen şahsiyetlerin isimlerinden almıştır. Örneğin: Bâyezid Paşa, Hacı İlyas, Mehmed Paşa, Pervâne Bey, Sofi Paşa, Uzun Mustafa, Hızır Paşa vs.

Diğer bir kısım mahalleler ise buldukları mevki ile adlandırılmıştır: Kara Senir, Kayabaşı, Kocacık, Saray, Ziyare gibi.

Bazıları ise mahallelerde bulunan camii ve medrese adıyla anılmıştır: Cami-i Enderun, Gök Medrese gibi.

Kimi mahalleler ise bölgede yapılan ekonomik faaliyetlerden adını almıştır. Sarachâne, Pirinçci, Çırakçı. Bazıları da o mahallede oturanların memleketleri ile isimlendirilmiştir. Örneğin; Şamlılar, Tatar gibi.

3.3 Nahiyeler ve Köyler

İncelediğimiz sicilde Amasya'nın nahiyeleri ve bunların köyleri ile ilgili kayıt yoktur. Ancak diğer bazı belgelerde Akdağ, Geldigelen ve Ezine Bazarı nahiyelerinin isimleri ile bazı köy isimleri geçmektedir.

Nahiye ve köyler ile ilgili bilgiler daha önce yapılan farklı çalışmalardan alınmıştır. 61 ve 71 numaralı Amasya Şer'iyye sicillerinde yer alan kayıtlara göre, Amasya kazası 4 nahiye ve bunlara bağlı toplam 137 köyden oluşmaktadır. Şimdi adı geçen nahiyeleri ve bunlara bağlı köy adlarını sırayla değerlendirelim.

3.3.1 Ezine Pazarı Nahiyesi köyleri

Afşar	Kıbı
Ağılcun	Kızılca-i Kebir
Asi Abdalı	Kızılca-i Sağır
Balalan	Kızıoğlu Kız [Kızıoğlu Kapısı]
Bayat	Kürdler
Böke [Büke]	Mahmudlar [Mahmadlar]
Dadi	Moramı
Efte	Örtkuş
Ezine [Ezine Bazarı]	Pehlivan
Girab	Saray
Gökyük Abdalı	Sarı Alan
Görüş	Sarı Gazi
Halifeler	Sarı Tosun
Heneske [Herekse]	Saray özü ma' Danişmend
İlyas	Saz
İmük	Sevindir [Sevincir]
Kal'a	Şeyh Sa'di
Kanlı Pınar	Tatar
Kara Ali	Uygur
Kara İbrahim	Üvesay
Karataş	Vadi
Karsan [Karsın]	Vermiş

Kayı	Verseke
Keçili [Keçeli]	Yağcı Abdalı
Keşlik	Zığala

Ezine Bazarı Nahiyesi 50 köyden müteşekkil olup, en büyük nahiyedir. Nahiyeye bağlı Müslim ve gayr-i Müslim köyleri vardır. Bunu köy adlarından anlayabiliriz. Örneğin Mahmudlar, Moramu. Aynı adı taşıyan bazı köyler ise hane sayısına göre “büyük/küçük” (Kızılca-i Kebir / Kızılca-i Sağır) şeklinde ayrılmıştır.

3.3.2 Geldigelen Nahiyesi köyleri

Ahurcık	Kara Seki
Amanuk	Karlu
Atabey	Könü
Bablacık	Köyceğiz
Bağlıca	Kuvay [Kovay]
Boğa	Kürdler
Bulduklu	Moramil
Derbendciler	Musaköy
Eymir	Ortaköy
Geldigelen	Soma
Germe	Ulus
Gökyük	Yağmur
Göne	Yavru
Hakala	Yaylacık
Ilıca	Yürdenik
İlgazi	Zana
İmrü	

Geldigelen Nahiyesi’ne bağlı 33 köyün olduğunu kayıtlardan anlamaktayız. Bu köylerin adlarının bir bölümü Türkçe değildir. Bazı köylerde Rum ve Ermenilerin yaşamaları sebebiyle, köy adlarının bir kısmının Rumca veya Ermenice’den geldiği ileri sürülebilir.

3.3.3 Hakala Nahiyesi köyleri

Arslan	Hacı Bayram
Arucak	Kayacık
Bayırlı	Kazganlı
Cürlü [Çorlu]	Kuşcu
Değirmen Deresi	Kolay
Dere	Kulu
Deveci	Kurnaz
Erarslan	Küdelez
Eymir	Mirahor
Feyze	Öyük [Üyük]
Firuz	Saluca
Gani	Senezi
Gez Kanlı	Ulvi
Hakala	Uzun Oba
Harman Ağılı	Yüz Beği

Nahiyenin 30 köyü vardır. Köy adlarından bazılarının Türkçe olmadığı görülmektedir.

3.3.4 Akdağ Nahiyesi köyleri

Akviran	Merkeb Kışlacık
Boyalıca (Kavak Alanı)	Mürg
Çukur Viran	Sarayak [Saraycık]
Derebaş [Derebaş Alanı]	Sarular
Divanlı	Seyfe
Ebemi	Sofu [Soku]
Gündüs [Göndes]	Sofular [ma' Aktaş]
Kara Kise	Taşbaşı
Kara Seki [Kız Seki]	Tavare [Tura]
Katır Kışlacık	Yeklihan [Yıkılğan]
Kızıl Kışla[cık]	Yenice
Kuz Alanı [Koz Alanı]	Zana
Kürdler	

Nahiyenin köy sayısı 25'dür.

Nahiyelerde geçen köy isimlerinin birçoğunun günümüzde de kullanıldığını görmekteyiz. Örneğin; Uygur, Saluca, Erarslan, Saz, Kovay, Saraycık, Yağcı Abdal, Karataş, Kayacık, Kara İbrahim, Avşar, Bayat, Böke, Bulduklu, İlgazi, Halifeli, Dadıköy, Karsan, Keşlik, İlyas, Eymir, Mahmudlu, Arucak vs. isimli köyler, günümüzde aynı isimleri kullanmaktadır.

4- 62' NOLU DEFTERE GÖRE AMASYA' DA SOSYAL VE KÜLTÜREL HAYAT

4.1 AİLE

Aile toplumun en küçük birimini oluşturmaktadır. Bir toplumun sosyal, ekonomik, kültürel, yapısını tam olarak anlayabilmek için, o toplumun en küçük yapı taşı olan ailenin incelenmesi gerekmektedir. Şer'iyye sicillerindeki hüccet ve tereke ile ilgili kayıtlardan Osmanlı toplumunun aile yapısı, miras paylaşımı, akrabalık ilişkileri vs. hakkında bir takım bilgiler elde etmek mümkündür.

62 Nolu Amasya Şer'iyye Sicili'nde yer alan hüccet ve tereke kayıtlarına göre karı-koca ve çocuklardan oluşan bir Osmanlı ailesi genellikle 4-7 kişi arasında değişen bir nüfusa sahiptir. İslam hukukunun uygulandığı Osmanlı Devleti'nde çok eşlilik serbest olmasına rağmen incelediğimiz döneme ait 11 adet tereke ve miras paylaşımı ile ilgili hüccet kayıtlarında çok eşlilik olmadığı gibi, boşanma hadisesine de rastlanmamıştır. Dolayısıyla serbest olmasına rağmen çok eşliliğin uygulamada pek kullanılmadığı söylenebilir.

62 nolu Amasya Şer'iyye Sicili'nin bir yıllık (1785-1787) bir dönemi kapsadığı dikkate alınırca, bu dönemde boşanma olmaması Osmanlı aile yapısının sağlamlığını göstermesi açısından da önemlidir.

Ailede miras paylaşımı ile ilgili kayıtlardan, ölen kişinin çocukları, eşi, anne-babası ve kardeşine miras bırakıldığını görmekteyiz. Örneğin; Darü's-selam Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden İsmail bin Osman'ın varisleri eşi Hanife, oğulları Hüseyin ve Abdurrahman, kızları Aişe ve Eminedir (AŞS 62, K-20).

Gümüşlü-zade Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden şerife binti Mehmed'in varisleri; babası Mehmed, annesi Zahide, oğlu Mehmed, kızları Nefise ve Rabia, eşi Ahmed'dir (AşS 62, K-19).

Çorum'da misafireten sakin iken vefat eden Kasım bin Mehmed'in mirasından eşi İsmihan, kızı Rahime ve kardeşi Es-seyyid Ömer hisse almışlardır (AşS 62, K-29).

Kurşunlu Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden şerife binti İbrahim'in eşiinden başka varisi yoktur. Toplam 197 guruş olan terekesinden 60 guruşu eşi Duhancıoğlu Hacı Ahmed'e verilmiş, geriye kalandan masraflar çıkarılarak, kalan 48,5 guruş Beytülmal'e gönderilmiştir (AşS 62, K-27).

Ölen kişinin evlatlarından küçük olanlar varsa, reşit olana kadar onlara babaları ya da annelerinden kalan malları kollayıp gözetmek için aileden ya da mahalleden uygun birisi vasi tayin edilirdi (Beşirli, 2005:313). Örneğin,

Bayırlı karyesi sakinlerinden iken vefat eden Hüseyin bin Ali'nin terekesi oğulları Hüseyin ve Ali ile kızı Emine küçük olduklarından anneleri Fatıma binti Ahmed vasiye tayin edilmiştir. Çocukların her birine yedişer akçe nafaka takdir edilerek, gerektiğinde parayı harcama yetkisi vasiye Fatıma binti Ahmed'e verilmiştir (AşS 62, K-15).

Aile hukukunda varislerin haklarının korunmasına son derece önem verilmiştir. Kişiler kendilerine vasi tayin ederek ölümlerinden sonra alacaklarının tahsilini ve terekelerinin varislerine ulaştırılmasını istemişlerdir.

Üçler Mahallesi sakinlerinden Tünek oğlu Mehmed bin Himmed'in vefatı üzerine emmizadesi Seyyid Hüseyin bin Mustafa mahkemeye başvurarak kendisini Mehmed bin Himmed'in hayatta iken vasi tayin ettiğini bildirmiştir. Mehmed bin Himmed'in terekesini Asıtane-i Aliyye'de altıncı bölük kışlasında sakin oğlu Ali'ye ulaştırılmasını istediğini beyan etmiştir. Ayrıca Mehmed bin Himmed'in Hasan adlı birisinden 200 guruş alacağı olduğunu, Hasan'ın bunu vermek istemediğini, bunun da alınarak kendisine verilmesini istemiştir. Mahkeme durumu araştırarak Hüseyin bin Mustafa'nın vasiliğini kabul etmiş, ayrıca 200 guruş alınarak kendisine teslim edilmiştir (AşS 62, K-12).

Yine Çorum'da vefat eden Kasım bin Mehmed'in varisi olmadığı gerekçesiyle terekesi Beytülmal'e devredilecekken kardeşi Es-seyyid Ömer mahkemeye

müracaat ederek kendisinin vasi olduğunu belirtmiştir. Kasım bin Mehmed'in terekesi eşi İsmihan, kızı Rahime ve kardeşi Es-seyyid Ömer arasında paylaştırılmıştır (AŞS 62, K-29).

4.1.1 Kullanılan İsim ve Lakaplar

Defterde kullanılan isim ve lakaplarda Müslüman erkeklerin isimlerinin başına genelde “El-Hâc” ve “Es-Seyyid” sıfatları getirildiği görülmektedir. Bu durum kayıtlarda “Amasya mutasarrıfı Es-seyyîd Mehmed Şâkir inâyet-i...” ve “...mükerremet-i cihândârî Mevlana El-hâc Receb dâilerine ber-tevcih-i esbâk...” şeklinde görülmektedir (AŞS 62, K-5). İsimler genellikle “Es-seyyid Mehmed bin Himmet” şeklinde baba ismi ile beraber yazılmıştır.

Müslümanlarda en fazla kullanılan erkek isimler şunlardır: Mehmed, Mustafa, Ahmed, Ali, Hüseyin, Abdullah, Ömer, Osman, İbrahim, Hasan vs. Kayıtlarda Müslümanlara ait 58 farklı isim tespit edilmiştir.

En fazla kullanılan kadın isimleri ise Emine, Ayşe, Fatıma, Havva, Şerife'dir. Belgelerde Hadice, Rabia, Zeynep, Alime, Nefise, Nergis, Gülbahar, İsmihan, Rahime vs. şeklinde kadın isimleri de geçmektedir.

Gayrimüslimlerde ise, Agob, Ağya, Asvar, Bogos, Ohannes, Kevork, Karabet, Kirkabur, Matuk, Mesrob, Nazar, Nihabet, Pedros, Serkiz, Simon vs. isimler kullanılmıştır.

Kullanılan lakapların büyük bir bölümü şahsın veya babasının yaptığı iş, memleketi vs. ile ilgilidir. Kayıtlarda “Duhancı, Berber, Attar, Kazzâz, İmam, Hafız, Helvacı, Sarı İplikçi, Çörekçi, Tamgacı, Bostani, Canikli, Tatar, Monla, Derviş, Hacı” gibi lakapların şahıs isimlerinin başına getirilerek kullanıldığını görmekteyiz.

Yine şahıs adlarının başına “Beciban-zâde, Kayabaş-zâde, Emir İmam-zâde, Emir Hacı-zâde, Kaşıkoğlu” gibi lakaplar getirildiği de görülmektedir.

Kayıtlarda “Canikli Es-seyyid Hasan Efendi, Beciban-zâde Abdullah Efendi, Kayabaş-zâde Ömer Ağa, El-hac Mehmed Ağa” gibi isimlerde görüldüğü üzere

ta'zim ünvanı olan “Efendi ve Ağa” ifadeleri isimlerin sonunda sıkça kullanılmaktadır (AŞS 62, K-16, K-25).

4.1.2 Tereke Kayıtları

Tereke, vefat edenin geride bıraktığı her türlü mal, vasiyet, borç-alacak ve hibe gibi tasarruflarını kapsamaktadır. Tereke kayıtları bizlere dönemin sosyal yaşantısı hakkında bilgiler vermektedir. Kadıların önemli görevlerinden biri de; ölen kimsenin geride bıraktıklarını (tereke) şer'î hükümler çerçevesinde varislerine paylaşmak, mirasçısı yoksa beytülmal (hazine) adına bu mallara el koymaktı. Kadılar yanlarında görevli kassamlar vasıtası ile kendilerine gelen terekeyi ayrıntılı bir şekilde tespit ettirir, ehl-i hibre denilen bilirkişiler marifetiyle her bir eşyanın fiyatı belirlenirdi (Bizbirlik, 2002:731). Bundan sonra eşyaların kıymeti toplanır, bu toplamdan resm-i kısmet, eminiyye, hüddâmiyye, kalemiyye vs. vergiler düşüldükten sonra kalan kısım varisler arasında paylaşılırdı (AŞS 62; K-11).

Tereke defterleri; vefât eden şahsın sosyal konumuna, medeni haline ve aile yapılarına ait bilgiler yanında, hayattaki tasarruflarındaki her türlü giyim ve kullanım eşyaları ile diğer malların (menkul-gayri menkul) dökümünü içerir. Bu bilgiler kaydedilirken, ölenin mallarının tahmini veya satışları sonunda gerçekleşen fiyatları da verilmektedir. Bu durum devletin yayıldığı geniş coğrafyada resmi narh ile reel fiyatların farkı ve zümreler arasındaki servet dağılımını izleyebilmek açısından önemlidir.

Defterlerde mallar kaydedilirken, nerelerde üretildiklerine dair ülke, şehir veya kasaba isimlerinin de yazılması, Osmanlı iç ve dış ticareti hakkında bir fikir verdiği gibi ülke içi üretim merkezlerinin tespiti açısından da önemlidir (Bizbirlik, 2002:731).

Tereke kayıtlarında ölen şahsın geriye bıraktığı menkul ve gayri menkul mal varlıkları ve bunların hududlarıyla beraber tek tek sayıldığı görülmektedir.

Tereke kayıtlarına vefât eden şahsın vefât ettiği yer, daha sonra şahsın adı, vefât edenin mirasçuları olan karısı ve karısının babasının adları, evlatları, kız ve erkek kardeşleri ve diğer mirasçılarının adları yazılmıştır.

4.1.2.1 Vasi Ta'yini

Vefat eden kişinin mirası eşi ve çocuklarına kalırdı. Eğer ölen kişinin küçük çocukları varsa, büyüyene kadar kendilerine kalan mirası gözetmek için aileden veya mahalleden uygun birisi vasi olarak atanırdı (Beşirli, 2005:313).

Vasi ölen şahsın çocuklarına bakmak ve onlar akıl baliğ olana kadar terekelerini tasarruf etmekle mükellef kimsedir. Vasi tayininde öncelikle anne ve baba olmak üzere en yakın akrabaların seçimine dikkat edilmiştir.

Örneğin, incelediğimiz defterde üçler mahallesinde ikâmet ederken vefat eden Seyyid Mehmed bin Himmet, oğlu yanında bulunmadığı için ammizadesi Seyyid Hüseyin bin Mustafa'yı kalan mirasının oğluna ulaştırılması için vasi tayin etmiştir (AŞS 62; K-12).

Şahıs yaşadığı şehrin dışında vefat etmişse veya yaşadığı şehrin dışında mal varlığına sahipse mirasçuları vekil atayarak hisselerine düşen mirası almışlardır. Üsküdar'da vefat eden Osman Kethüda'nın kızı Havva, Mehmed bin Mustafa'yı vekil ve na'ib tayin ederek hissesine düşen mirası talep etmiştir (AŞS 62; K-14). Yine ticaret amacıyla Çorum'da bulunan El-hac Kasım bin Mehmed'in burada vefatı üzerine kendisinin hayatta iken vasi tayin ettiği Es-seyyid Ömer aracılığı ile terekesi varislerine taksim edilmiştir (AŞS 62; K-29).

Tereke ve tereke üzerinde bazı haklar vardır. Vefat eden şahsın mal varlığı ile mülkiyet ilişkisi bitmekle beraber, kefin ve defin zorunlu ihtiyaçlar devam eder. Yine borç, vasiyet, rehin, mirasın paylaşımı gibi işler devam eder. İslâm hukukuna göre; vefat eden veya kayıp olması sonucu ölmüş kabul edilen şahsın terekesi ile ilgili şu işlemler yapılırdı. İlk olarak techîz ve tekfîn masrafları ayrılır, daha sonra alacakları tahsil edilir ve borçları ödenirdi. Sonra vasiyetleri yerine getirilir, geriye kalan tereke ise mirasçılar arasında paylaşılırdı.

62 Nolu Şer'iyye sicilinde 11 adet tereke bulunmaktadır. Bunlar; K-11, K-13, K-17, K-19, K-20, K-26, K-27, K-28, K-29, K-30 ve K-34 numaralı kayıtlardır.

4.1.2.2 Techîz ve Tekfîn Masrafları

Vefat eden şahsın terekesinden ilk olarak techîz ve tekfîn masrafları (kefen ve defin) harcamaları çıkarılır. Eğer vefat edenin borçları terekesinden fazla ise techîz ve tekfîn ile ilgili harcama mümkün olduğunca düşük tutulurdu. Hiç terekesi olmadan ölen bir kişinin techîz ve tekfîn masrafı nafakası üzerinde olan şahsa düşer. Böyle birisi bulunmaz veya bulunur ama fakir olursa masraf Beytülmal'den karşılanırdı.

Örneğin Üçler Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Seyyid Mehmed bin Himmed'in cenaze ve defin masrafları için terekesinden vasiyeti üzerine 40 kuruş (AŞS 62; K-17),

Dârü's-selam Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden İsmail bin Osman'ın cenaze ve defin masrafları için 50 kuruş ayrılmıştır (AŞS 62; K-20).

Sultan Hatun Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden ve varisi olmadığı için mirası Beytü'l-Mal'a kalan Es-seyyid Monla Hüseyin bin Abdullah için 14 kuruş, Es-seyyid Abdurrahman bin Mustafa için vasiyeti üzerine 30 kuruş (AŞS 62; K-30) cenaze ve defin harcaması yapılmıştır (AŞS 62, K-26).

Görüldüğü üzere techiz ve tekfîn masrafları sabit masraflar olmayıp, vefat eden kişinin vasiyeti, maddi durumu gibi sebeplerden dolayı farklılık göstermektedir.

4.1.2.3 Terekenin Varisler Arasında Taksimi

Vefat eden şahsın terekesi kassamın huzurunda tek tek ayrıntılı bir şekilde bu deftere yazıldıktan sonra bilirkişi marifetiyle her birinin kıymeti belirlenip altlarına yazılırdı. Daha sonra zevcin veya zevcenin ve diğer varislerin hisselerine isabet eden miktar tespit olunup, ilgili masraflar (techiz ve tekfîn, resm-i kısmet, kâtibiyye, çuhadâriyye, eminiyye ve hüddâmiyye, ihzâriyye, kaydiyye ve kalemiyye) tereke toplamından düşüldükten sonra geriye kalan miktar şer'î hukuka göre varislere paylaştırılırdı (Uzunçarşılı, 1988:124).

Eğer ölen kişinin varisi yoksa malları kıymetleriyle teftiş olunur ve Beytü'l-Mal'e devredilirdi. Mallar sük-ı sultanide toplanır, açık artırma ile satılarak değeri belirlenirdi. Bu durum belgelerde "...sâkin iken bundan akdem fevt olan Es-seyyid Monla Hüseyin bin Abdullah nâm müteveffânın vâris-i ma'rûfı olmayub terekisi cânib-i beytü'l-mâla âid ü râci' olmağla..." şeklinde ifade edilmiştir (AŞS 62; K-26, K-27, K-28, K-34).

Ölen kadın ise ve mirasçı olarak sadece kocası varsa terekeden $\frac{1}{2}$ hissesini alır, geri kalan ise Beytü'l-Mâl'a kalırdı. Kayıtlarda "...bundan akdem fevt olan Şerife binti İbrahim nâm müteveffiyenin verâset-i zevci Duhancı oğlu Hacı Ahmed'den gayrı vâris-i ma'rûfı olmayub nisf-ı terekisi cânib-i beytü'l-mâla âid ü râci' olmağla..." şeklinde ifade edilmiştir (AŞS 62; K-27).

Eğer ölen koca olup da, mirasçı olarak sadece karısı kalmışsa $\frac{1}{4}$ hissesini alırdı. Kalan $\frac{3}{4}$ ise Beytü'l-Mâl'a giderdi. Beytü'l-Mâl'in böyle terekelere el koyması verâset yolu ile değil, bu terekelerin sahipsiz ve zayi mal kabul edilmesi ile ilgilidir. Bu nedenle varisleri, vasiyetleri olmayan zimmîlerin miras hükmündeki malları da Beytü'l-Mâl'a devredilirdi.

Terekenin taksiminde en fazla hisse tereke sahibinin erkek çocuklarına bırakılırken, kız çocuğuna erkek çocuğa verilenin yarısı, tereke sahibinin eşine ise kızlardan daha az hisse verildiği görülmektedir.

Örneğin Kala-i Bâlâ mahallesinde vefat eden Mehmed bin Hüseyin'in terekесinden zorunlu harcamalar düşüldükten sonra geriye kalan 353,5 kuruşluk mal varlığı eşi Fatıma, oğulları Abdullah ve Mustafa ile kızları Aişe ve Zeynep arasında taksim edilmiştir. Yapılan bu taksimattan tereke sahibinin eşi Fatıma 66,1/3 kuruş 6 para meblağ alırken, oğulları 3156'şar kuruş 4'er para, kızları ise 78'er kuruş 2'şer para hisse almışlardır (AŞS 62; K-11).

Vefat bir şahsın başka bir şahısta alacağı kalmış ise mirasçıları veya vasisi bunu mahkemeden talep eder. Üçler mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Seyyid Mehmed bin Himmet, Seyyid Hüseyin bin Mustafa'yı vasi atamış, ölümünden

sonra Hasan adlı bir kişiden alacağı olan 200 kuruşu istemiş, durum mahkemeye intikal ederek burada çözümlenmiştir (AŞS 62; K-12).

4.1.2.4 Terekeden Yapılan Zorunlu Harcamalar

Kassamlar, ölen kişinin mal varlığının listesini fiyatlarıyla birlikte belirledikten sonra zorunlu harcamaların da tespitini yapmaktadır. Öncelikle “techîz ve tekfîn” olarak adlandırılan ve ölen kişinin defnedilmesi için gerekli harcama tutarı belirlenmektedir. Bunlar vefat eden kişinin vasiyetiyle belirlendiği gibi ölen kişinin maddi gücüne bağlı olarak değişmektedir.

62 Nolu Amasya Şer‘iyye Sicili Defteri’nde techîz ve tekfîn masrafının 14 kuruş (AŞS 62, K-26) ile 53 kuruş (AŞS K-30) arasında değiştiği görülmektedir. Bu harcama genellikle 40 kuruş olarak yapılmıştır.

Bazı tereke kayıtlarında ise techîz ve tekfîn masrafı hiç gösterilmemiştir (AŞS 62, K-11).

Tereke sahibi borçlu olarak vefât etmiş ise, bu borçları terekenin varisler arasında taksiminden önce tereke toplamından çıkarılırdı. Vefat eden kişinin eşlerine mihr borcu varsa bu da terekeden düşülürdü. Tereke sahibinin hayatta iken yaptığı vasiyetler, tereke toplamının $\frac{1}{3}$ ‘ünü geçmeyecek şekilde yerine getirilir. Terekenin hazırlanmasında görev yapan resmî görevlilere, görevleri karşılığında bazı ücretler ödenir, zorunlu harcamalar olarak terekeden düşülürdü. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz: Resm-i kısmet (tereke taksiminde kadıların aldığı ücrettir), kâtibiyye (yazıcı ücreti), ihzâriyye (mahkemeye çağırma masrafı), kaydiyye (kayıt karşılığı alınan ücret), kalemiyye (yazı yazılması karşılığı alınır), hüddâmiyye (hademe ücreti), çuhadâriyye (hizmetçi ücreti). Devletin tereke paylaşımı dolayısı ile koyduğu vergiler de tereke toplamına göre alınırdı. Terekenin satılarak alınan paranın mirasçılara taksimi gerekiyorsa, satımda görev ifa eden dellallara, muhamminlere (mallara bedel takdir edenler) terekeden ödeme yapılırdı.

İncelediğimiz defterde resm-i kısmetin, rakamlar çok net olmasa da % 2,5 oranında tahsil edildiği anlaşılmaktadır. Örneğin, Kal‘a-i Bâlâ Mahallesinde ikamet ederken vefat etmiş olan Mehmed bin Hüseyin’in terekesinde mal

varlığının toplamı 557,5 guruş olup, bundan resm-i kısmet olarak 13 kuruş tahsil edilmiştir (AŞS 62, K-11).

Yine Üçler Mahallesinde vefat eden Seyyid Mehmed bin Himmet'in terekesinde mal varlığı 1048 kuruş olarak tesbit edilmiş ve resm-i kısmet olarak da 26,5 kuruş alınmıştır (AŞS 62, K-17).

Eminiyye, hüddâmiyye, kalemiyye ve çuhadâriye de terekelerden yapılan zorunlu harcamalardandı. Defterdeki tereke kayıtlarında bu ücretlerin genellikle aynı miktarda alındığını görmekteyiz (AŞS 62, K-11, K-13, K-17, K-20, K-29, K-30). Ancak bir belgede çuhadariyye ücreti farklı alınmıştır (AŞS 62, K-19).

Bu ücretlerin yaklaşık binde 2,5 oranında olduğunu söyleyebiliriz. Bu ücretler vefat eden şahsın mal varlığına göre değişmesine karşın, 1,5 kuruşun altında hiç ücret alınmamıştır. Bazı kayıtlarda ise bu harcamalar “Resm-i kısmet ve hüddâmiyye, eminiyye ve çuhadâriyye ve mahzâriyye, ihzâriyye, kalemiyye” şeklinde birleştirilerek ücretlendirilmiştir (AŞS 62, K-26).

Örneğin, AŞS 62; K-26 numaralı kayıta 92,5 kuruş malvarlığından 18 kuruş, AŞS 62; K-27 numaralı kayıta ise, 197 kuruş olan malvarlığından 11,5 kuruş ücret birleşik alınmıştır.

Yine bazı kayıtlarda dellaliyye ve hammaliyye ücretlerinin alındığı da görülmektedir. Vefat eden Şerife binti İbrahim'in terekesinden 1 kuruş dellaliyye ve hammaliyye ücreti ayrılmıştır (AŞS 62; K-27).

4.1.2.5 Mirasa Konu Olan Mallar

Tereke defterlerinde mirasa konu olan mallar kassamlar tarafından tek tek tespit edilmekte, yanlarına miktarları belirtilmekte ve bilirkişiler yardımıyla kıymetleri belirlenerek altlarına yazılmaktaydı. Mirasa konu olan malların kayıt edilmesinde belirli bir sıra takip edilmemiştir. Giyim eşyaları, ev eşyaları, gıda maddeleri, hayvanlar, başkalarının zimmetlerinde olan paralar karışık olarak yazılmıştır. Mallar kaydedildikten sonra “cem'an yekûn” yazılır, bir çizgi çekilerek altına toplam tutar rakamla yazılırdı.

Örnek olması bakımından 62 Nolu Amasya Şer'iyye Sicil Defteri'nde bulunan şu tereke kayıtlarına bakılabilir: K-17, K-19, K-20, K-29, K-30, K-34.

4.2 AMASYA'DA EVLERDE KULLANILAN EŞYALAR

İnsanların giyimi ve kullandığı eşyalar, eşyaların türü, değeri, toplumun kültürel yapısı ve ekonomik hayatıyla yakından ilgilidir.

İncelemiş olduğumuz 62'nolu defterdeki tereke kayıtlarına baktığımızda aşağıdaki ev eşyalarının kullanıldığını görürüz:

Ağaç kutu	Erdel anberi
Minder	Ağaç tesbih
Fener	Mitil sîm
Akçe kesesi	Frenk çakısı
Mikrâs	Altun veznesi
Gerede çakısı	Mineli ayna
Anbar	Güllâbdan
Mitil	Ayna
Harar	Mühr
Babcı tığı	Harar çuval
Nalbant satrancı	Balta
Hamam takımı	Sandık
Bel	Heğbe
Sarı mühr	Bez
Hırdavat	Sarı sîm
Beyaz ayna	İğne
Sepet sandık	Bıçkı
Kalay düdük	Sırça mühr
Boğça	Kargaburnu
Sim	Bosna taşı
Kastamonu ibriği	Şem'a (mum)
Burgu	Kazma
Şem'-i revgan	Büyük çakı
Keçe	Şimşir tarak
Ceber ayna	Kehribâr
Testere	Çakı

Kehribar ağızlık	Tığ
Çakmak	Kilim
Tığ sapı	Çakmak taşı
Kendir ip	Tesbih gerdânesi
Çarşab (çarşaf)	Kendir urgan
Tor kîse	Çekmece
Kendir yulâr	Ustura
Çeküç	Kemuk imame
Ufak çakmak	Çuha neşr
Kese	Yasdık
Çuha heğbe	Keten heğbe
Yorgan	Çuvaldız
Keten yorgan mitili	Yasemin yağı kutusu
Dolab	Köhne yorgan
Yaldız billur	Döşek
Kutu	Yaldız tas
Duhan çitlağı	Lüle
Yeşil boncuk	Elmas billûr traş
Mektub mumu	Zencîl kîse
Enfiye kutusu	Mengene

(AŞS 62, K-11,K-17, K-19, K-20, K-28, K-29, K-30)

Kayıtlarda yorgan, yasdık, minder, döşek, kilim türü yaygı eşyalarının çokluğu dikkat çekmektedir.

Yine aydınlatma amacıyla şam'dan, mum, fener ve şem'-i revgân kullanılmaktadır.

Kastamonu ibriği, Gerede çakısı, Frenk çakısı gibi bazı eşyalardan ecnebi eşya kullanımı dikkat çekmektedir. Bu durum adı geçen yerlerde bu eşyaların üretiminin daha bol veya kaliteli olduğunu ve bu yerlerle ticaret yapıldığını akla getirmektedir.

4.2.1. Amasya Kazasında Giyim Kuşam İçin Kullanılan Eşyalar

İncelemiş olduğumuz defterdeki giyecek isimleri aşağıda gösterilmiştir.

Aba	Ferace
Peçe	Alaca entari
Gömlek	Sarı kuşak
Alaca şalvar	Hitan kaftan
Sarık	Beyaz cübbe
Kara	Sîm kuşâk
Beyaz entari	Kuşâk
Sincab kürk	Biniş
Keten gömlek	Şâl
Börk	Kadife
Şal cübbe	Bürük
Keten entari	Şanvâr
Çiçekli entari	Keten şalvar
Takye	Çuha dolama
Kürk	Uçkur
Çuha şalvar	Melez gömlek
Urba	Don
Müsta‘mel entari	Yemeni

(AŞS 62, K-11, K-17, K-19, K-20, K-28, K-29, K-30)

Amasya’da kullanılan kıyafetlerde hammadde olarak bez, deri, keten ve pamuktan imal edilmişlerdir. Kıyafetlerde beyaz ve alaca renklerin ağırlıklı olarak kullanıldığını görmekteyiz.

4.2.2 Amasya Kazasında Mutfak Eşyaları

İncelemiş olduğumuz defterde adı geçen mutfak eşyalarının isimleri aşağıda verilmiştir.

Bardak	Evan
Sac	Bıçak
Avani-i nühasiye	Tabak
Billur	İbrik

Yol tası	Billur bardak
Kastamonu ibriği	Yaldız tas
Billur tas	Kaşıık
Bosna tası	Kır tası ma‘ takım

(AŞS 62, K-17, K-20, K-26, K-29, K-30)

Mutfak eşyalarında ağırlıklı ham madde toprak, demir, bakır ve gümüşdür. Bosna tası, Gerede tası, Kastamonu ibriği gibi mutfak eşyaları dikkat çekmektedir. Bu eşyaların o bölgelerden geldiği anlaşılmaktadır.

4.2.3 Gıda Maddeleri

62 Nolu Amasya Şer‘iyye Sicili’nde yer alan tereke kayıtlarında gıda maddeleri oldukça azdır. Kayıtlarda *hınta (buğday)*, *burçak*, *şar (arpa)*, *pekmez*, *karanfil* gibi bazı gıda maddelerinin isimleri geçmektedir.

4.2.4 Amasya Kazasında Kullanılan Ziyet Eşyaları

İncelemiş olduğumuz defterde geçen ziyet eşyalarının dökümü şöyledir:

Küpe	Bilezik
Lüle	Yüzük
Boncuk, yüzük	

(AŞS 62, K-29, K-30)

4.2.5 Amasya Kazasında Kullanılan Makyaj Malzemeleri

Abanoz tarak	Mineli ayna
Büyük kemik tarak	Sakal tarağı
Fildişi tarak	Şimşir tarak
Göz boncuğu	Tarak
Kâğıtlı âyine	Küçük tarak
Sürmedan	

(AŞS 62, K-29, K-30)

Amasya kazasında kullanılan ziyet eşyaları içerisinde küpe, yüzük ve bilezik (altun kol bağı) çoğunluktadır. Süs eşyalarında hammadde olarak altın ve gümüş kullanılmaktadır. Ayrıca süs eşyalarının ticareti yapılan mallar arasında olması,

halkın ekonomik düzeyinin belirli bir seviyede olduğunu veya toplumda zengin kimselerin olduğuna işaret etmektedir.

4.2.6 Kumaşlar

Defterde adı geçen kumaşlar ve hammaddeleri *Alaca, Bez, Keten, Parça ve Penbe*'dir Amasya'da penbe (pamuk) üretimi yapılmadığına göre kumaşların ve hammaddelerin bir bölümünün başka şehirlerden satın alındığı söylenebilir. Kumaşların hammadesi olarak daha çok pamuk ve keten kullanılmıştır.

4.2.7 Amasya'da Silah ve Silah Takımları

Amasya kazasında kullanılan silah ve silah takımları aşağıda gösterilmiştir.

Bıçak	Tüfenk
Frenk çakısı	Tüfenk bileziği
Kurşun kalıbı	Tüfenk çakmağı
Kılıç	
(AŞS 62, K-20, K-29 K-30)	

Amasya'da kullanılan silahlara baktığımızda; kılıç, bıçak, gibi klasik silahlar yanında, ateşli silahlardan tüfeğin de kullanıldığını görürüz.

4.2.8 Diğer Eşyalar

62 Nolu Amasya Şer'iyeye Sicili'nde at hama'ili, nalbant satrancı gibi bazı koşum takımlarına rastlanmıştır.

Terekelerde çok az olmakla birlikte nakit para kayıtları da görülmektedir. Sultan Hatun Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Es-seyyid Molla Hüseyin bin Abdullah'ın terekesinde "Nakîd akçe der kîse" ifadesi ile 5 (beş) guruş (AŞS 62, K-26), Abdurrahman bin Mustafa'nın terekesinde ise "Nakîd para der kise" ifadesi ile 2 (iki) guruş (AŞS 62, K-30) tutarında para kaydı bulunmaktadır.

Sicilde yer alan 11 adet tereke kaydından sadece iki tanesinde nakid para kaydı yer almıştır.

4.3- MÜSLİM-GAYRİ MÜSLİM İLİŞKİLERİ

İslam gerek milletlerarası gerek toplumsal alanda karşılıklı iyi ilişkileri esas alır. Çeşitli din, dil ve ırka sahip insanları bünyesinde barındıran Osmanlı Devleti hakimiyeti altında yaşayan gayr-i müslimlere daima hoşgörü ile yaklaşarak adil idare göstermiş, eşitlik ve hürriyet ilkesinden ayrılmamıştır. Bunun sonucunda dini, etnik ve kültürel farklılıklara açık bir toplum oluşmuştur. Müslümanlara karşı düşmanca bir tavır içine girilmedikçe gayri müslimlerle ilişkilerde barış esas alınmıştır.

Gayri müslimler Müslümanlar gibi can ve mal güvenliğine, inanç ve ibadet özgürlüğüne sahip olmuşlar, dini eğitim ve öğretim, ayin ve ibadetlerde tam bir serbestlik elde etmişlerdir. İkamet ve seyahat konusunda da Müslümanlarla aynı haklara sahip olan gayri müslimler, iş ve ticaret hayatının da her alanında serbestçe faaliyet göstermişlerdir.

Kayıtlarda geçen "...Aşağı Sevadiye Mahallesi sakinlerinden Es-seyyîd Mehmed bin İbrahim ve mahalle-i mezbûre mütemekkinlerinden tâ'ife-i zimmiyândan Toplar Araş Keşiş oğlu Kevork..." şeklindeki ifadelerden bazı mahallelerde Müslüman ve gayr-i Müslim halkın birlikte yaşamakta olduğunu anlıyoruz (AŞŞ 62, K-44)

Kayıtlardan anlaşıldığına göre Müslümanlarla gayri Müslimler şehirde aynı mahallelerde oturuyor (AŞŞ 62, K-44) ve birbirleriyle sosyal ve ekonomik ilişkilerde bulunuyorlar, kasaplık, çörekçilik gibi işlerle uğraşıyorlardı.

Çorum'da misafireten bulunuyorken vefat eden El-hac Kasım bin Mehmed'in terekesinde Bayuk, Sarı Ohannes, Karabet, Kiyork, Nazar ve Bogos gibi zimmilerin zimmetlerinde alacak kayıtları görülmektedir. Buradan Müslüman halkın gayr-i müslimlerle borç alışverişinde bulunduğu anlaşılmaktadır (AŞŞ 62, K-29).

Kayıtta görüldüğü üzere halk sosyal ve ekonomik ilişkilerinde kendi arasında her hangi bir ayırım yapmamış, birlikte dostluk ve barış içinde yaşamıştır.

Yine AŞŞ 62, K-73 nolu belgede kasap esnafı ile ilgili bir kayıttan şehrin ticari hayatında Müslüman esnafla birlikte yer aldıkları görülmektedir.

İslamın gayr-ı müslimlere tanıdığı inanç özgürlüğünün bir gereği olarak aile, şahıs, miras ve borçlar hukuku gibi inançla yakından ilgili konularda kendilerine adli ve hukuki özerklik tanınmıştır. Bu doğrultuda gayr-ı müslimler aralarındaki hukuki ihtilafları kendi mahkemelerine götürme hakkına sahip oldukları gibi İslam mahkemelerinde de dava açabilirlerdi. Bu durumda mahkemeye gelen dava İslam hukuku çerçevesinde görülürdü.

Aşağı Sevadiye Mahallesinden Es-seyyîd Mehmed bin İbrahim ve tâ'ife-i zımmiyândan Toplar Araş Keşiş oğlu Kevork ve Zankoc oğlu Kevork ve Ceber oğlu Simon ve bazı kimseler mahkemeye müracaat ederek Rıdvanzade Osman Ağa'dan mahallelerindeki çeşmenin suyunu kesmesi nedeniyle şikâyetçi olmuşlar, mahkemenin incelemeleri sonucunda haklılıkları görülerek, kendilerine bir belge verilmiştir (AŞS 62, K-44).

Bu belge hem gayri Müslimlerin İslam mahkemelerine müracaatlarını hem de Müslümanlarla gayr-ı müslimler arasındaki dayanışmayı göstermesi bakımından önemlidir.

4.4 VAKIFLAR

Vakıf, kişilerin kendilerine ait menkul ve gayri menkul mallarını veya nakit paralarını toplum yararına bağışlamaları olarak tanımlanabilir. Vakıf İslam ülkelerinin sosyal ve iktisadi hayatında önemli rol oynayan dini-ictimai bir müessesedir.

Vakıf fedakârlık esasına dayanan bir yardımlaşma şeklidir ve dünyevi her hangi bir menfaat söz konusu değildir. İslam vakıflarında amaç sevaptır. Vakfın Allah rızası için yapılması ve hizmetin sevap ve ibadet nitelikli olması gerekir. Sadece Allah rızası ve insanlara, daha doğrusu bütün canlılara yararlı olmak gayesiyle, bir insanın kendisine ait bir mülkü, devamlı olarak hayırlı bir hizmete tahsis etmesi demek olan vakıf müessesesi bu manada İslamiyet'le başlamış ve Müslüman Türklerle en parlak devrini yaşamıştır (Akgündüz, 1988:2).

Osmanlı döneminde toplumdaki sosyal dengenin büyük ölçüde vakıflar tarafından sağlandığı bilinmektedir. Özellikle toplumsal açıdan vakıflar asırlar boyunca sosyal barış ve adaletin sağlanmasında birinci derecede rol oynamıştır. Osmanlı Devletinde topluma hizmet götüren dini ve sosyal kurumların çoğunluğunun vakıflar tarafından yönetildiği görülmektedir. Medrese, cami, hastahane, zaviye, kervansaray vb. sosyal tesisler genelde vakıflar tarafından yaptırılmıştır.

Vakıflar toplumdaki önemli sosyal kuruluşlardan olduğu için şer'iyeye sicillerinde onlarla ilgili kayıtlara oldukça sık rastlanmaktadır.

Vakfı kuran kişi genellikle ölene değin vakfın mütevellisi olur, öldükten sonra vakıf senedinde belirtilen şahıs veya şahıslar görevi devam ettirirdi (AŞS 62, K-25). Vakıfların üstlendiği hizmetleri şöyle sınıflandırabiliriz: Ekonomik-ticarî faaliyetler, sosyal amaçlı faaliyetler, dinî hizmetler, eğitim ve kültür faaliyetleri, bayındırlık ve belediye hizmetleri (Açikel, 2005:2-6).

62 Nolu Şer'iyeye Sicilinde vakıflarla alakalı altı adet kayıt mevcuttur. Berat ve hüccet şeklindeki bu kayıtlarda geçen vakıf isimleri şunlardır:

Sultan Bayezid-i Veli Vakfı, (AŞS 62, K-16)

Abdullah Paşa Vakfı, (AŞS 62, K-21)

Ahmed Bey Vakfı, (AŞS 62, K-43)

Gülbahar Hatun Vakfı, (AŞS 62, K-43)

Düşgördü Vakfı, (AŞS 62, K-43)

Hızır Paşa Vakfı, (AŞS 62, K-41, K-43)

Mehmed Paşa Vakfı (AŞS 62, K-64).

Birinci kayıt el-Hac Mehmed Ağa'nın vakfiyesidir. Şamice Mahallesi sakinlerinden El-hac Mehmed Ağa bir bağ, bir dutluk bağı ve attarlar çarşısında bulunan iki adet attar dükkânını vakf etmiştir. "...şöyle şart eyledik ki bağât-ı mezkûrâtın ve dekâkîn-i mezbûrâtın tevliyet-i galât ü icârâtını hâyâtda oldukça kendim tasarruf idüb ba'de vefâtihi Çelebi Kebîr oğlu Mehmed ve Osman ve sulbîye kızları Hadice ve Name ve Hanife mutasarrıf olalar. Mezbûr Osman mütevellî olub hums-i mahsûlin ba'de'l-ihrac bâki galleden dahi üç batman helvây-ı asel tabh idüb muharremü'l-harâm guresinde medine-i mezbûrede vaki'

Hilafet Gazi medresesinde sâkin olan talebelere bu müteveli ile tevzi' ve taksîm ve fukarây-ı müslimîne taksîm ideler bâki gâllâtı ve icarâtını beynlerinde zükûr ve inâs ale't-tesviyye tevzi' ve taksîm ideler. Evlâdlarımdan biri vefât eylediğinde hayatda olan evlâdlarım irs-i taksîm gibi mükâseme ideler oğullarım ve kızlarım ba'de'l-vefât evlâd-ı zükûrdan erşed-i ekberi müteveli olup ke'l-evvel evlad-ı evlâd-ı evlâdlarının evlâdları mutasarrif olalar" şeklinde şartlarını belirttiği görülür(AŞS 62, K-25).

Diğer bir belge Halime binti Yahya adlı kadının iki bağını vakf etmesiyle ilgilidir. Ancak belge eksik olduğu için hangi şartlarla vakf ettiği anlaşılamamıştır (AŞS 62, K-35).

Bir başka belge ise, Sultan Bayezid Camii'nde Cuma ve Salı günleri haricinde her gün hadis dersi okunması için Tamgacı Ahmed Ağa'nın bağını vakf ettiği, vakıf mütevellisi Kübe Zâde Osman'ın vefatı üzerine yerine oğlu Mehmed bin Osman'ın müteveli nasb edilmesiyle ilgili kayıtdır.(AŞS 62, K-41).

Ahmed Bey evladından Es-seyyid Ahmed mahkemeye başvurarak, Boyalı karyesinin yarısının vakfiyede ve Defter-i Hakani'de yazılı olduğu şekilde eskiden beri Ahmed Bey vakfına ait olduğunu belirtmektedir. Ancak İsmal adında bir yabancı beratı bozdurup, oğulları Ahmed ve Mehmed adına yazdırdığını bildirerek şikâyetçi olmuştur. Mahkeme gerekli araştırmaları vakfiyeye ve defter-i hakaniye bakarak yapmış, vakf malikânenin dörtte bir hissesinin Gülbahar Hatun vakfına, dörtte bir hissesinin Düş Gördi vakfına ve yarısının da Ahmed Bey vakfına ait olduğunu, Enderun Camii'nde cüz-han olanlara şart koşulduğunu tespit etmiştir. Ahmed Bey vakfında cüz-han ve müteveli olan Ahmed ve Mehmed bu görevlerden alınarak yerlerine Ahmed bin Mehmed, Abdullah bin Ali, Ahmed bin Ömer ve Ali bin Mehmed'in görevlendirilmeleri sağlanmıştır (AŞS 62, K-43).

Hızır Paşa evkafından olan Karahisar-ı Şarki sancağının İskefser nahiyesine bağlı bazı köylerinin üçte bir hissesi vakfın fukarasına ait olduğu halde Salih kadı adında birisi vakfın fukarasına verilen hisseyi üzerine kayıt ettirmiştir. Durum mahkemeye intikal etmiş, yapılan araştırmalar sonucu üçte bir hissenin vakfın

fukarasına, üçte bir hissenin mütevellî yoluyla oğullarına, üçte bir hissenin de tımar ve zeamet olmasına karar alınmış ve sicile kaydedilmiştir (AŞS 62, K-53).

Bir diğer belge Mehmed Paşa vakfı mutasarrıfı evlad-ı vakfdan Seyyid Mustafa'nın çocuğu olmadığı halde vefatı ile yerinin boş kalması üzerine yerine Mustafa bin Mahmud'un mutasarrıf atanmasıyla ilgili kayıttır (AŞS 62, K-64).

Son kayıt ise Haremeyn-i Muhteremeyn evkafı mukata'asının kalanlarıyla bazı evkaf mütevellîleri zimmetlerinde toplanan meblağların tahsili için gönderilen bir fermandır (AŞS 62, K-65).

4.5 DİN VE EĞİTİM KURUMLARI

Osmanlı şehirlerinin oluşmasında ve toplumun gelişmesinde önemli bir rolü olan camiler, İslâm'ın ilk asırlarından itibaren ibadet yeri, ilim müessesesi, kazâ dairesi, ordu karargâhı olarak birçok fonksiyona sahiptiler. Aynı zamanda mahallenin idare merkezi ve imamların karargâhıydılar (Kazıcı, 2003:303).

62 nolu sicil defterindeki kayıtlarda ismi geçen cami ve medreseler şunlardır:

Sultan Bâyezid Han Camii (AŞS 62, K-41)

Bayram Bey Mescidi (AŞS 62, K-49)

Enderun Camii (AŞS 62, K-43)

Hilâfet Gazi Medresesi (AŞS 62, K-25)

Mehmed Paşa Camii (AŞS 62, K-16)

Merzifon'da Hacı Ramazan Medresesi (AŞS 62, K-28)

İncelediğimiz defterde yer alan terekelerde eğitim-öğretimle ilgili *mushaf*, *Kur'an-ı Kerim*, *kitap*, *evrak-ı perişan*, *kalem traş* ve *kuru mürekkep* gibi malzemeler olduğu tespit edilmiştir. Hadis dersi okutulması şartıyla bağ vakfedilmesi (AŞS 62, K-41) gibi kayıtlar ise eğitime ve öğretime önem verildiğine işaret etmektedir.

5- EKONOMİK HAYAT

5.1 Sanayi ve Ticaret

İncelediğimiz döneme ait hüccet ve tereke kayıtlarında birçok yerde “dutluk bağ” ve “dutluk ve böcekhaneli bağ” gibi terimler geçmektedir (AŞS, K-11, K-13, K-20, K-23). Bu da mizan-ı harirde tartılan ipeğin tamamı olmasa da bir bölümünün Amasya’da üretildiğini göstermektedir.

Yine burada bir *mîzân-ı harîr (ipek tartı yeri)* bulunması Amasya’nın ipek ve ipekli üretimi açısından önemli bir merkez olduğunu göstermektedir.

İncelediğimiz döneme ait kayıtlarda *mîzân-ı harîr*den bahseden iki belge vardır. Bunlardan birincisinde Abdullah Reşid, Arif, Hasan, İsmail ve Mustafa adlı kişiler üzerlerinde olan Amasya *mîzân-ı harîr mukata‘asını* 1198, 1199 ve 1200 seneleri için El-hac İbrahim adlı kişiye iltizam etmişlerdir. Ancak 1200 senesi için ödeme yapılmamış, bunun üzerine 1200 senesi için bir başkasına iltizam edilince anlaşmazlık çıkmış ve durum mahkemeye intikal etmiştir (AŞS 62, K-52).

İkincisi ise Ezine sakinlerinden Âmine binti Ahmed adlı kadının üçüz doğum yapması, eşinin fakir bir halde vefat etmesi üzerine Amasya *mîzân-ı harîr mukata‘asından* yetimlere günlük ikişer akçeden altı akçe tevcih edilmesi ile ilgili bir kayıttır (AŞS, K-56).

Amasya’da üretimi ve ticareti yapılan ürünlerden biri de tütündür. Enfiye devletin önemli gelir kaynaklarından. İncelediğimiz döneme ait kayıtlarda konu ile ilgili belge özetle şöyledir:

Amasya ve havalisinde mirî enfiyesi satılmakta iken birkaç seneden beri mültezimler kendilerine verilen evâmir-i aliyyenin uygulanmasına çalışmadıklarından Amasya enfiyeciliğe kıymet vermemiştir.

İki yüz vukıyye enfiyenin her vukıyyesi üçer buçuk guruştan yedi yüz guruş olarak peşin olarak gönderilmek üzere 1199 senesi için Amasya a’yânı Mehmed Emin’in uhdesine ihâle ve tefvîz edilmiştir. İltizam bedeli olan meblağın Dersa’âdet’e gönderilmesi, bundan sonra da geçerli olması için mahallinde sicile kaydedilmesi istenmiştir.

Şartlara aykırı hareket eden enfiye kârhanelerin ve sahiplerinin ellerinde bulunan enfiyeye devlet adına el konulması istenmektedir.

Bir beldeden bir beldeye enfiye nakleden kimseye güzergâhlarda engel olunması, bu işle görevli kimselerden olan derbendçiler, a'yân ve zâbitân gereği gibi uyarılarak, kazadan kazaya ve İstanbul'a taşra enfiyesi nakline müsaade etmemeleri, Akdeniz, Rumeli sahilleri ve Arnavutluk'tan İstanbul'a gelen enfiyeye kürekçilerin izin vermemesi yeni nizamın şartlarındandır. Gereği üzere amel ve hareket edilmesi emr olunur (AŞS 62, K-18)

Kayıtda yer alan bilgilerden de anlaşılacağı üzere enfiyecilik devletin önemli gelir kaynaklarındandır. Devlet tütün üzerinde bir tekel oluşturmuştur ve fiyatları kendisi belirlemektedir.

İncelediğimiz defterdeki kayıtlarda Amasya'da alınıp satılan ticaret malları ve fiyatları hakkında aşağıdaki bilgiler mevcuttur:

Ticaret Malının Cinsi	Adedi	Tutarı (guruş)
Tarâk	800	90
Billûr	16 deste	12
Yaldız tas	3	2.5
Kendir yular	5	0.5
Kendir ip	20 batman	30
Altun veznesi	1	3
Aba	1	2.5
Sâç	32	70
Ağaç tesbih	22	2
Lüle	150	4
Güllâbdan	7	2
Ağaç kutu	100	2
Keçe	2	1.5
Na'lband satrancı	3	4.5
Kaşuk	12 deste	1
Gömlek, don ve frengi	1	0.5
Kastamonu ibriği	1	2.5

İğne ma'a tığ	1000	9
Gerede çakısı ve kutu	135	3.5
Siyah imame ve tığ çalı	500 ve 25	7
Kemük sağır tarak	200	30
Yol tası	10	1
Kâğıtlı âyine	1 deste	1
Yüzük	250	4
Ustura	22 deste	2
Kalem traş	7	0.5
Siyah kemük imâme		10
Fil dişi tarak		1
Büyük çakı		0.5
Hilal ve enfiye kutusu		3
Mikrâs ve çakmak ve bilâsük		1.5
Akçe kîsesi		1.5
Ceb aynası ve bıçak		2
Kehribâr eteği	14	2.5
Kuru mürekkeb	300 dirhem	5
Boncuk	3 deste	2
Sultan Bâyezid altunu ve kutu		10
Göz boncuğu	3 deste	3
Abânoz tarâk, göz boncuğu	2 deste	2
Yemeni değirmi ve küpe	2 ve (1 çift)	5
Küpe, ma'a küpe ve gerdâne		2.5
Tas	5	4.5
Çakı	42 deste	4.5
Hegbe		3
Çuvaldız deste	4	4
Burgı ve bıçak	4 ve 2	0.5
Tor kîse	1	0.5
Büyük kemük tarâk	40	4

Sakal tarağı ağaç siyah	3	0.5
Karanfil	25 dirhem	1
Sarı kuşâk	4	1
Küpe	4	1
Yeşil boncuk, tarâk	2 ve 3	1
Kehribâr ağızlık	1	6
Frenk çakısı kebîr	13	1.5
Kuşâk	9	0.5
Kalay düdük ve kutu		0.5
Yüksük ve çuvaldız		0.5
Sırça mühür		2.5
Sarı ve beyaz sîm		1.5
Kurşun kalıbı, çuvaldız		0.5
Çakmak	450	10
Enfiye kutusu	2 deste	5
Bıçkı	21	3
Gerdâne ve toka		4
Sîm	300 dirhem	4.5
Mikrâs	4 deste	2.5
Çeküç ve çakmak	93	4

(AŞS 62, K-30)

5.1.1 Amasya Kazasında Esnaf ve Zanaatkârlar

İncelediğimiz döneme ait hüccet, tereke ve narh kayıtları ile şahıs adlarında lakab olarak kullanılan çeşitli iş kollarına ait şu meslekler tespit edilmiştir.

Attâr	Kassâb
Berber	Kazzâz
Çörekci	Kolcı
Duhâncı	Mıhçı
Enfiyeci	Mumcu
Etmekci(ekmekçi)	Sabuncu
Hallâc	Sarrâc

Helvacı
İplikci

Semerci
Tamgacı(damgacı)

Kayıtlarda Attarlar Çarşısı, İki Kapulu Taşhan gibi şehrin ticaret hayatına ait yerlerin isimleri de geçmektedir.

Dönemin ticari hayatı açısından önemli bir konuda narhlardır. Osmanlı Devleti'nde çarşı-pazarda satılan malların fiyatları resmi görevliler tarafından belirleniyordu.

Çalışmamıza konu olan dönemde etmekci, hallâc, kassâb ve mihci esnafı ile ilgili narh kayıtları vardır.

Ekmekci esnafı ile ilgili kayıtda buğday fiyatları a'lâ (en iyisi) beş buçuk, evsat (orta) dört buçuk ve ednâ (en düşüğü) üç buçuk kuruş olarak belirlenmiştir. Etmekci esnafı halka yaz kış kıyyesi altı paraya ekmek bulundurmayı taahhüd etmiştir.(AŞS 62, K-2)

Ekmekci esnafı ile ilgili isim kayıtlarında gayri Müslim isimlerinin de bulunması en azından bu iş kolunda Müslim ve gayr-i Müslimin birlikte çalıştığını göstermektedir (AŞS 62, K-2).

Hallac esnafı ile ilgili bir narh kaydında çiğ (işlenmemiş) pamuğun fiyatı yedi kuruş 2 para, işlenmiş pamuğun fiyatı ise sekiz kuruş on iki para olarak belirlenmiştir. Bu belgede pamuk narhı ile birlikte ekmek fiyatı da yüz dirhem bir akçe olarak verilmiştir (AŞS 62, K-73).

5.1.2 Amasya Kazasında Et Fiyatları

Kasaplarla ilgili bir narh kaydında ise şu bilgiler verilmiştir.

Et /6 para

Munbar(mumbar) /3 para

Ciğer /3 para

Kuyruk /12 para

Kelle /3 para

Sığır eti /4 para

(AŞS 62, K-74)

Kasaplar bin iki yüz senesi Mayıs ayından Kasım ayına kadar bu fiyatlardan et bulundurmayı ve satmayı taahhüd etmişlerdir. Yine kasaplar arasında da Müslim gayri Müslim ayrımı yapılmamıştır (AŞS, K-74).

Bir diğer kayıtda Mıhçı esnafı ile ilgilidir. Kaba mıh, taban mıhı, üçer birlik mıh fiyatları belirlenmiştir(AŞS, K-75).

Bir diğer kayıt yarma narhı ile ilgilidir. Yarma'nın fiyatı etmekli on, etmeksiz sekiz para olarak belirlenmiştir. Yarma fiyatlarını Yiğitbaşı'nın belirlemesi, tartısına dikkat edilmesi istenmiştir (AŞS 62, K-76).

Abdulaziz, Seyyid Ali ve Seyyid Abdurrahman adlı üç mumcu aralarında ellerindeki eski ve yeni mum yağını ortak işleyecekleri, aykırı hareket eden olursa mahkemeye ihbar edecekleri konusunda bir mukavele yapmışlar ve bunu mahkemede tasdik ettirmişlerdir (AŞS 62, K-1).

Amasya menzilhanesi bölge ticareti açısından oldukça önemlidir. Çeşitli kervanların menzilhaneye ulaşmaları ile ilgili kayıtlardan bu husus açıkça anlaşılmaktadır. Özellikle ticaret güvenliğinin sağlanması için menzilhanelere cebelü askeri ta'yin edilmesi, yönetimin ticareti desteklediğini, ve gerekli tedbirlerin alınmasında hassasiyet gösterdiğine işaret etmektedir(AŞS 62, K-22, K-33, K-58, K-62, K-77).

İncelediğimiz dönemde farklı ağırlık ölçüleri kullanılmıştır. Bunlar *kile*, *batman*, *kıyye*, *vukıyye*, *dirhem*, *haml* veya *yük* gibi ölçü birimleridir.

5.2 Tarım ve Hayvancılık

İncelediğimiz defterde yer alan kayıtlarda sıkça “*bağ*”, “*dutluk bağ*”, “*üzümlük bağ*”, “*bağçe*” gibi kayıtların yer alması Amasya’da bağ-bahçecilik faaliyetlerinin yaygın olduğunu göstermektedir. Kayıtlarda *buğday*, *arpa*, *üzüm*, *dut*, *tütün* gibi ürünlere rastlanmıştır.

5.2.1 Amasya Kazasında Yetiştirilen Hayvanlar

Üzerinde çalıştığımız tereke kayıtlarından Amasya'da yetiştirilen hayvanların neler olduğu konusunda fikir sahibi olabilmekteyiz. Bu hayvanlar şunlardır:

At

Bargir(beygir) Karasığır ineği

Davar Katır

Enik (köpek) Kısırak

Karasığır Merkeç

Amasya yöresinde büyükbaş hayvancılığın yaygın olduğu söylenebilir. Bazı hayvanların yük taşıma, binek ve orduda kullanıldığı görülmektedir.

Tereke kayıtlarında *balın(asel)*, yer alması, Amasya'da arıcılık yapıldığını göstermektedir.

5.3 VERGİLER

62 Numaralı Amasya Şer'iyye Sicil defterinde geçen vergi ile ilgili kayıtlar şunlardır:

Defterde havâss-ı hümâyûna ait Lâdik korusuna serbestlik verilmiş olmasına rağmen ve mir-mirân, mirliva, mütesellim, voyvoda, a'yân ve sa'ir ehl-i örf taifesinin hiçbir şekilde müdahalesi gerekmezken Amasya mutasarrıfı, ayân ve mültezim gibi bazı kimselerin karışması üzerine bir ferman gönderilmiştir.

Bu kayıta Lâdik kuru ağası ve koruda çalışan köylülerin akçeli ve akçesiz bir takım vergilerle bazı yükümlülüklerden muaf tutuldukları belirtilmektedir (AŞS 62, K-48).

Defterde Amasya sancağı mutasarrıfı için senelik üç taksit olarak belirlenen imdâd-ı hazeriyenin on bir kazaya taksimini gösteren kayda rastlanmaktadır (AŞS 62, K-31). İmdâd-ı hazeriyeye genellikle iki taksit olarak tahsil edilirken mutasarrıf için üç taksit olarak tertip edilmiştir.

İncelediğimiz defterde Sivas valisi Abdullah Paşa için toplanan imdâd-ı hazeriyeden Amasya'nın hissesine düşen bin seksen üç buçuk guruş imdâd-ı

hazeriye, vergisinin kazalardan tahsili ile görevli mübaşire ödenecek hizmet-i mübaşiriye, harc-ı bâb, harc-ı buyuruldu gibi harcamaların da eklenerek her kaza için dağılımını gösteren tevzi' defteri kaydı yer almaktadır (AŞS 62, K-32).

5.3.1 İmdâd-ı Hazeriye

Savaş olmadığı zamanlarda bütçe açığını kapatmak için toplanan bir vergi idi. Zamanla bu amacından uzaklaşmış, vali ve mutasarrıfların senelik masraflarını karşılamak için halktan alınan örfî bir vergi haline gelmiştir.

Bu vergi incelediğimiz sicilde hazeriye veya imdad-ı hazeriye şeklinde geçmektedir. Amasya mutasarrıfları için senede üç taksit olarak Amasya'da bulunan on bir kazaya üç bin guruş hazeriye ve altı yüz elli beş guruş miri kalemiyyesi tevzi' edilmiştir (AŞS 62, K-31).

5 Receb 1200 tarihli kayıta Sivas valisi Abdullah Paşa hazretlerine senelik iki taksit olarak ödenen imdâd-ı hazeriyenin mahkeme tarafından Sivas'a bağlı sancaklara tevzi' edildiği ve Amasya sancağına bin seksen üç buçuk gurûş kırk sekiz buçuk akçe isabet ettiği belirtilmiştir. Amasya mahkemesi tarafından hazeriyenin kazalardan tahsili için tayin edilen mübaşire, hizmet-i mübaşiriye gibi ödenekler eklenerek kazalara dağıtımı yapılmıştır (AŞS 62, K-32).

İmdad-ı hazeriye ile ilgili bir fermanda, Sivas valiliği görevinin Abdi Paşa üzerinde otuz beş gün kaldığı ifade edilmektedir. Sivas eyaletine tabi sancak ve kazalardan vali için senelik iki taksit olarak tertip edilen on beş bin guruş imdad-ı hazeriyeden 1200 senesine mahsuben Abdi Paşa'nın, otuz beş gün için hissesine düşen miktar bin dört yüz seksen iki guruş, yüz akçe olarak hesaplanmıştır. Abdi Paşa'nın hissesine düşen miktar kendinden sonra göreve gelen Mahmud Paşa'nın zimmetine geçti ise ondan, ahalinin üzerinde kaldı ise ahalden tahsil edilmesi istenmekte ve tahsilat işini yapacak kimseler uyarılmaktadır (AŞS 62, K-54).

Bir diğer kayıt ise; Sivas valisi Mahmut Paşa için yıllık on beş bin guruş imdad-ı hazeriyenin iki taksit olarak ilgili kazalara taksimi ve tahsili ile ilgili olandır. Taksim ve tahsilâtta dikkatli olunması, verginin vaktinde toplanması, belirtilen

miktardan fazla alınmaması, halka zulüm yapılmaması, bu işle ilgili mübaşir ücretinin alınmasında suistimale meydan verilmemesi tenbih olunmaktadır (AŞS 62, K-55).

5.3.2 İmdâd-ı Menzil

Asker, subay ve memurların bir bölgede bulunmaları sırasında ihtiyaçlarının karşılanması için alınan vergilerdir. Bu verginin mükellefi hane reisleridir. Miktarı belli olmayan vergi genel dağıtımdan hane ve kişilere düşen pay kadar alınırdı.

Nefs-i Lâdik ve sair köylerinin avâriz bedelleri olarak yüz otuz bin akçe değer biçildiği, bunun “c’b-i hümâyûn ve imdâd-ı menzil ve irsâliye” olarak Hazine-i Amire’ye gönderilmesinin istendiği görülmektedir (AŞS 62, K-48).

5.3.2 Cebelu Bedeliyesi

Tımar ve zeamet türünde dirliklerden cebelu askeri yerine onun giderlerine eşit miktarda alınan bir paradır. Bu uygulama zamanla bir vergi halini almıştır. “Cebelu bedeliyesi” sefere gitmeyen tımar ve zeamet sahiplerinin ödedikleri bir vergidir.

İncelememize konu olan defterde 3 Ramazan 1200 tarihli bir kayıt, Sivas, Divriği, Arapgir, Çorum, Amasya, Canik, Çemişgezek ve Bozok kadı ve naibleri ile alay beyi, çeribaşı ve adı geçen kazaların cebelu tahsildarlarına yazılarak cebelu bedeliyesi ödemekle yükümlü kimseler belirtilmiştir.

1200 senesine mahsuben cebelu bedeliyesinin tahsili görevi sipah kalemi memurlarından Mustafa Said’e verilmiştir. Hazine-i Amire’de bulunan Baş Muhasebe Defterleri’ne bakılarak belirtilen kazaların kaç neferi olduğu ve buna karşılık gelen cebelu bedeliyesi tespit edilmiştir. Bu durum belgede, cebelu bedellerinin ilgili kanunlar çerçevesinde eksiksiz olarak toplanmasına dikkat edilmesi tenbih edilmektedir. Bundan sonra hiçbir bahane kabul etmeksizin cebelü

bedellerinin eksiksiz tahsil edilmesi, emre aykırı hareketten kaçınılması gerektiği ifade edilmiştir (AşS 62, K-59).

6. BİBLİYOGRAFYA

Abdi-Zâde Hüseyin Hüsameddin (1986), **Amasya Tarihi**, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara.

Açıkel, Ali (2001), “*Tokat Şer’iye Sicillerine Göre Beylerbeyi Buyurulduları*” **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi**, C. 5, İstanbul.

Akgündüz, Ahmet (1988), **Şer’iye Sicilleri, Mahiyeti, Toplu Katalogu ve Seçme Hükümler**, TDA Vakfı Yayınları, İstanbul.

Akgündüz, Ahmet (1988) **İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi**, Türk Kurumu Yayınevi, Ankara.

Akpınar, Turgut (1991), “*Amasya Tarihi*” **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, İstanbul.

Atar, Fahrettin (2001), “*Kadı*”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C.24, İstanbul.

Atalar, Münir (1980), “*Şer’iye Sicillerine Dair Kısa Bir Tarihçe*”, **AÜİF İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi**, C. 4, Ankara.

Aydın, Mehmet Akif (1999), *Osmanlıda Hukuk*, **Osmanlı Devleti Tarihi**, C. 2, Feza Gazetecilik A.Ş. İstanbul.

Aydüz, Davud (2005) **Tarih Boyunca Dinlerarası Diyalog**, Işık Yayınları, İzmir.

Bayer, Seniha Saadet, (1999) **61 Numaralı Amasya Şer’iyye Sicili**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

Bayındır, Abdülaziz (1986), **İslam Muhakeme Hukuku Osmanlı Devri Uygulaması**, İstanbul.

Beşirli, Mehmet (2005) **Orta Karadeniz Kentleri Tarihi I Tokat (1771-1885)**, GOP Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 16 Tokat.

Bilmen, Ömer Nasuhi, (1985), **Hukûk-ı İslâmiyye ve Istılâhât-ı Fıkhiyye Kamusu**, Bilmen Yayınevi, İstanbul, C. VIII.

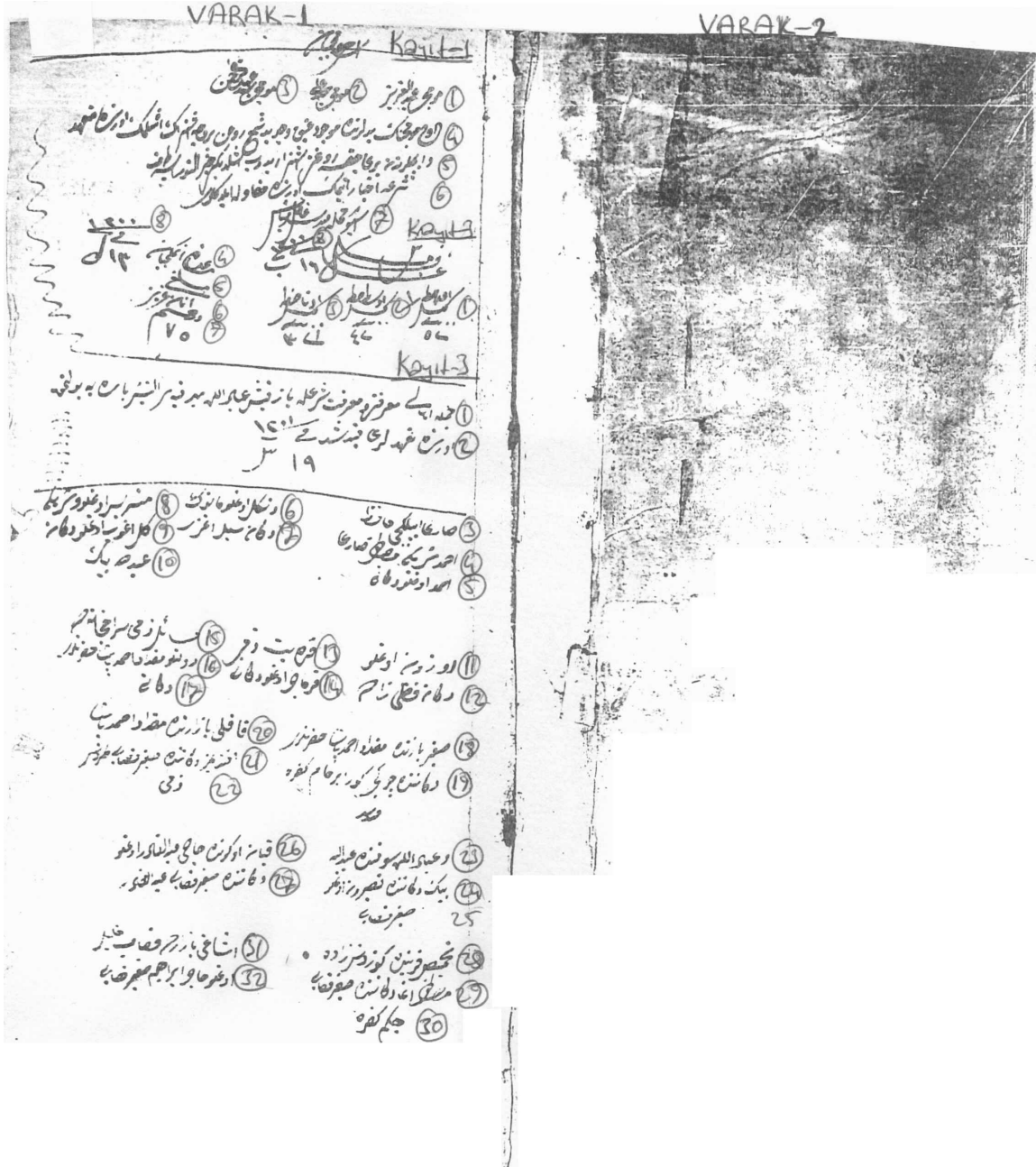
Bizirlik, Alpay (2002), “*Osmanlı Devleti’nde Ticaret ve Üretime Dair Değerlendirilebilir Bir Kaynak: Tereke Defterleri ve Edirne Tereke Defterleri üzerine Bir Deneme*”, **Türkler**, C. 10, Yeni Türkiye Yayınları.

Çadircı, Musa (1997) **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**, T.T.K., Ankara.

- Demirtaş, H. (2007) **12 Numaralı Tokat Şer’iyye Sicil Defteri’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat.
- Develioğlu, Ferit, (1993) **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, 11. Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara.
- Doğan, D. Mehmet(2003), **Büyük Türkçe Sözlük**, Ankara.
- Emecen, Feridun (1993) “*Cebeli*”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. VII, İstanbul.
- Eraslan, Burhan, **Amasya Tarihi**, Ankara Üniversitesi D.T.C.F., Ankara 1992.
- Erdoğan, İsmail(1996), **XX. Yüzyıl Amasya Tarihi ve İnanç Coğrafyası**, Fırat Ü.S.B.E., (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Evliya Çelebi, (1986) **Seyhatname**, Sadeliştiren: Tefvik Temelkuran, Necati Aktaş, Baskıya Hazırlayan: Mümin Çevik, Üçdal Neşriyat, İstanbul, C.III.
- Faroqhi, Suraiya. (2004) **Osmanlı’da Kentler ve Kentliler**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 4. Baskı, İstanbul.
- Güneş, Hüseyin (2001), **Lâle Devrinde Amasya (XVIII. Yüzyılın İkinci Çeyreği)**, O.M.Ü.S.B.E., Samsun 2001. (Basılmamış Doktora Tezi).
- Gökbilgin, M. T. (1992) **Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi**, Enderun Kitapevi, İstanbul.
- Gülten, Okan (1957) **Amasya Şehrinin Tarihi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul.
- Halaçoğlu, Yusuf (1991), **Osmanlı Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, Ankara.
- İlgürel, Mücteba (1975) *Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru*, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi**, Sayı 28, İstanbul.
- İnalcık, Halil (1993) **Osmanlı İmparatorluğu, Toplum ve Ekonomi Üzerinde Arşiv Çalışmaları İncelemeleri**, İstanbul.
- İskender, Pala (2005),: “*Bir Yerel Tarih Araştırması 17. Yüzyıl Şer’iyye Siciline Göre Kastamonu*”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, Cilt 13.
- Kazıcı, Ziya (2003),**İslam Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi**, Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları No:191 İstanbul.
- Kiper, İlhan(1956), **Amasya’da Ekonomik Hayat**, Ankara.

- Kütükoğlu, Mübahat (1999), “*Osmanlı İktisadi Yapısı*” **Osmanlı Devleti Tarihi**, Editör Ekmeleddin İhsanoğlu, Feza Gazetecilik A.Ş., C. II,
- Kütükoğlu, Mübahat (1994), **Osmanlı Belgelerinin Dili**, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul,
- Moğol, Hasan (1997), **Şer’iyye Sicilleri Sözlüğü**, 2. Baskı, Mehter Yayınları, Ankara.
- Ortaylı, İlber (2007), **Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**, Cedit Neşriyat, Ankara.
- (2001), “*Kadı*”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. 24, İstanbul.
- Pakalın, Mehmet Zeki (2004), **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi, İstanbul.
- Sami, Şemseddin (2002), **Kamus-ı Türkî**, 12. Baskı, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- Sarıcaoğlu, Fikret (1994), “*Üç Amasya Tarihçisi ve Eserleri*”, **Tarih Enstitüsü Dergisi**, Sayı:14, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.
- Sıtkı Uluerler, (1999), **71 Numaralı Amasya Şer’iyye Sicili**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- Şahin, İhsan – Emecen, Feridun (1991) “*Amasya*” **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, C. III.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1988), **Osmanlı Devleti’nde İlmiye Teşkilatı**, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Yolcu, Selim (2001), **Amasya’nın 2191 Numaralı Şer’iyye Sicili (1054/1059-1645/1650)** G.O.P.Ü.S.B.E., (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi).

7.EK: 62 NO.'LU AMASYA ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN ÖZGÜN METNİ

VARAK-7

VARAK-6

1 مجلس شورای عالی
 2 اولیای محترم
 3 ...
 4 ...
 5 ...
 6 ...
 7 ...
 8 ...
 9 ...
 10 ...
 11 ...
 12 ...
 13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...
 25 ...
 26 ...
 27 ...
 28 ...
 29 ...

1 رسم نخت (10) ...
 2 ...
 3 ...
 4 ...
 5 ...
 6 ...
 7 ...
 8 ...
 9 ...
 10 ...
 11 ...
 12 ...
 13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...
 25 ...
 26 ...
 27 ...
 28 ...
 29 ...

1 ...
 2 ...
 3 ...
 4 ...
 5 ...
 6 ...
 7 ...
 8 ...
 9 ...
 10 ...
 11 ...
 12 ...
 13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...
 25 ...
 26 ...
 27 ...
 28 ...
 29 ...

Key-11

1 ...
 2 ...
 3 ...
 4 ...
 5 ...
 6 ...
 7 ...
 8 ...
 9 ...
 10 ...
 11 ...
 12 ...
 13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...
 25 ...
 26 ...
 27 ...
 28 ...
 29 ...
 30 ...
 31 ...
 32 ...
 33 ...
 34 ...
 35 ...
 36 ...
 37 ...
 38 ...
 39 ...
 40 ...
 41 ...
 42 ...
 43 ...
 44 ...
 45 ...
 46 ...
 47 ...
 48 ...
 49 ...
 50 ...

Key-12

1 ...
 2 ...
 3 ...
 4 ...
 5 ...
 6 ...
 7 ...
 8 ...
 9 ...
 10 ...
 11 ...
 12 ...
 13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...
 25 ...
 26 ...
 27 ...
 28 ...
 29 ...
 30 ...

VARAK-11

Key-19

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

VARAK-10

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

Key-20

Handwritten text at the bottom of the page: ...

VARAK-15

Keyt 28

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...

VARAK-14

Keyt 26

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...

Keyt 27

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...

VARAK-16

VARAK-17

Handwritten notes on page VARAK-17, organized into a list of numbered items (1-80) along a diagonal line. The text is in Persian and includes various terms and phrases, such as:

- 1. ...
- 2. ...
- 3. ...
- 4. ...
- 5. ...
- 6. ...
- 7. ...
- 8. ...
- 9. ...
- 10. ...
- 11. ...
- 12. ...
- 13. ...
- 14. ...
- 15. ...
- 16. ...
- 17. ...
- 18. ...
- 19. ...
- 20. ...
- 21. ...
- 22. ...
- 23. ...
- 24. ...
- 25. ...
- 26. ...
- 27. ...
- 28. ...
- 29. ...
- 30. ...
- 31. ...
- 32. ...
- 33. ...
- 34. ...
- 35. ...
- 36. ...
- 37. ...
- 38. ...
- 39. ...
- 40. ...
- 41. ...
- 42. ...
- 43. ...
- 44. ...
- 45. ...
- 46. ...
- 47. ...
- 48. ...
- 49. ...
- 50. ...
- 51. ...
- 52. ...
- 53. ...
- 54. ...
- 55. ...
- 56. ...
- 57. ...
- 58. ...
- 59. ...
- 60. ...
- 61. ...
- 62. ...
- 63. ...
- 64. ...
- 65. ...
- 66. ...
- 67. ...
- 68. ...
- 69. ...
- 70. ...
- 71. ...
- 72. ...
- 73. ...
- 74. ...
- 75. ...
- 76. ...
- 77. ...
- 78. ...
- 79. ...
- 80. ...

Handwritten notes on page VARAK-16, organized into a list of numbered items (1-80) along a diagonal line. The text is in Persian and includes various terms and phrases, such as:

- 1. ...
- 2. ...
- 3. ...
- 4. ...
- 5. ...
- 6. ...
- 7. ...
- 8. ...
- 9. ...
- 10. ...
- 11. ...
- 12. ...
- 13. ...
- 14. ...
- 15. ...
- 16. ...
- 17. ...
- 18. ...
- 19. ...
- 20. ...
- 21. ...
- 22. ...
- 23. ...
- 24. ...
- 25. ...
- 26. ...
- 27. ...
- 28. ...
- 29. ...
- 30. ...
- 31. ...
- 32. ...
- 33. ...
- 34. ...
- 35. ...
- 36. ...
- 37. ...
- 38. ...
- 39. ...
- 40. ...
- 41. ...
- 42. ...
- 43. ...
- 44. ...
- 45. ...
- 46. ...
- 47. ...
- 48. ...
- 49. ...
- 50. ...
- 51. ...
- 52. ...
- 53. ...
- 54. ...
- 55. ...
- 56. ...
- 57. ...
- 58. ...
- 59. ...
- 60. ...
- 61. ...
- 62. ...
- 63. ...
- 64. ...
- 65. ...
- 66. ...
- 67. ...
- 68. ...
- 69. ...
- 70. ...
- 71. ...
- 72. ...
- 73. ...
- 74. ...
- 75. ...
- 76. ...
- 77. ...
- 78. ...
- 79. ...
- 80. ...

VARAK-19

VARAK-18

Handwritten notes on page VARAK-19, featuring numbered entries (1-15) and various mathematical or scientific calculations. The text is written in Arabic script and includes terms like 'فرض' (assumption) and 'مطلوب' (required). A 'Key 13' is visible at the bottom right of the page.

Handwritten notes on page VARAK-18, featuring numbered entries (1-15) and various mathematical or scientific calculations. The text is written in Arabic script and includes terms like 'فرض' (assumption) and 'مطلوب' (required). A 'Key 12' is visible at the bottom right of the page.

VARAK-22

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...
 61) ...
 62) ...
 63) ...
 64) ...
 65) ...
 66) ...
 67) ...
 68) ...
 69) ...
 70) ...
 71) ...
 72) ...
 73) ...
 74) ...
 75) ...
 76) ...
 77) ...
 78) ...
 79) ...
 80) ...
 81) ...
 82) ...
 83) ...
 84) ...
 85) ...
 86) ...
 87) ...
 88) ...
 89) ...
 90) ...
 91) ...
 92) ...
 93) ...
 94) ...
 95) ...
 96) ...
 97) ...
 98) ...
 99) ...
 100) ...

Key-37

VARAK-23

Key-38

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...
 61) ...
 62) ...
 63) ...
 64) ...
 65) ...
 66) ...
 67) ...
 68) ...
 69) ...
 70) ...
 71) ...
 72) ...
 73) ...
 74) ...
 75) ...
 76) ...
 77) ...
 78) ...
 79) ...
 80) ...
 81) ...
 82) ...
 83) ...
 84) ...
 85) ...
 86) ...
 87) ...
 88) ...
 89) ...
 90) ...
 91) ...
 92) ...
 93) ...
 94) ...
 95) ...
 96) ...
 97) ...
 98) ...
 99) ...
 100) ...

Key-39

VARAK-24

Kayl-41

VARAK-25

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

Handwritten text in the top section of the left page, including a small diagram or sketch.

Kajit-42

Handwritten text in the middle section of the left page, featuring a small diagram or sketch.

Kajit-46

Handwritten text in the lower middle section of the left page.

Kajit-45

Handwritten text in the bottom section of the left page.

Main handwritten text on the right page, organized into a numbered list from 1 to 46. The text is dense and covers most of the page.

Handwritten notes at the bottom of the right page, including the date: "مهرماه سنه ۱۲۸۵" (Mehregan, 1285 AH).

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...
 61) ...
 62) ...
 63) ...
 64) ...
 65) ...
 66) ...
 67) ...
 68) ...
 69) ...
 70) ...
 71) ...
 72) ...
 73) ...
 74) ...
 75) ...
 76) ...
 77) ...
 78) ...
 79) ...
 80) ...
 81) ...
 82) ...
 83) ...
 84) ...
 85) ...
 86) ...
 87) ...
 88) ...
 89) ...
 90) ...
 91) ...
 92) ...
 93) ...
 94) ...
 95) ...
 96) ...
 97) ...
 98) ...
 99) ...
 100) ...

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...
 61) ...
 62) ...
 63) ...
 64) ...
 65) ...
 66) ...
 67) ...
 68) ...
 69) ...
 70) ...
 71) ...
 72) ...
 73) ...
 74) ...
 75) ...
 76) ...
 77) ...
 78) ...
 79) ...
 80) ...
 81) ...
 82) ...
 83) ...
 84) ...
 85) ...
 86) ...
 87) ...
 88) ...
 89) ...
 90) ...
 91) ...
 92) ...
 93) ...
 94) ...
 95) ...
 96) ...
 97) ...
 98) ...
 99) ...
 100) ...

Kayit-49

Kayit-50

VARAK-33

VARAK-32

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

Key-54
 1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

Key-53
 1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

Kart-56

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...
 61) ...
 62) ...
 63) ...
 64) ...
 65) ...
 66) ...
 67) ...
 68) ...
 69) ...
 70) ...
 71) ...
 72) ...
 73) ...
 74) ...
 75) ...
 76) ...
 77) ...
 78) ...
 79) ...
 80) ...
 81) ...
 82) ...
 83) ...
 84) ...
 85) ...
 86) ...
 87) ...
 88) ...
 89) ...
 90) ...
 91) ...
 92) ...
 93) ...
 94) ...
 95) ...
 96) ...
 97) ...
 98) ...
 99) ...
 100) ...

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...
 21) ...
 22) ...
 23) ...
 24) ...
 25) ...
 26) ...
 27) ...
 28) ...
 29) ...
 30) ...
 31) ...
 32) ...
 33) ...
 34) ...
 35) ...
 36) ...
 37) ...
 38) ...
 39) ...
 40) ...
 41) ...
 42) ...
 43) ...
 44) ...
 45) ...
 46) ...
 47) ...
 48) ...
 49) ...
 50) ...
 51) ...
 52) ...
 53) ...
 54) ...
 55) ...
 56) ...
 57) ...
 58) ...
 59) ...
 60) ...
 61) ...
 62) ...
 63) ...
 64) ...
 65) ...
 66) ...
 67) ...
 68) ...
 69) ...
 70) ...
 71) ...
 72) ...
 73) ...
 74) ...
 75) ...
 76) ...
 77) ...
 78) ...
 79) ...
 80) ...
 81) ...
 82) ...
 83) ...
 84) ...
 85) ...
 86) ...
 87) ...
 88) ...
 89) ...
 90) ...
 91) ...
 92) ...
 93) ...
 94) ...
 95) ...
 96) ...
 97) ...
 98) ...
 99) ...
 100) ...

55) ...
 56) ...

Kayit-61
عنوان

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Kayit-62

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Kayit-63

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

بودی الاربلی فرما نیدر

1 اولاد و نطفه...
 2 قنده...
 3 اولاد...
 4 اولاد...
 5 اولاد...
 6 اولاد...
 7 اولاد...
 8 اولاد...
 9 اولاد...
 10 اولاد...
 11 اولاد...
 12 اولاد...
 13 اولاد...
 14 اولاد...
 15 اولاد...
 16 اولاد...
 17 اولاد...
 18 اولاد...

19 اولاد...
 20 اولاد...
 21 اولاد...
 22 اولاد...
 23 اولاد...
 24 اولاد...
 25 اولاد...
 26 اولاد...
 27 اولاد...
 28 اولاد...
 29 اولاد...
 30 اولاد...

1 اولاد...
 2 اولاد...
 3 اولاد...
 4 اولاد...
 5 اولاد...
 6 اولاد...
 7 اولاد...
 8 اولاد...
 9 اولاد...
 10 اولاد...
 11 اولاد...
 12 اولاد...
 13 اولاد...
 14 اولاد...
 15 اولاد...
 16 اولاد...
 17 اولاد...
 18 اولاد...
 19 اولاد...
 20 اولاد...

21 اولاد...
 22 اولاد...
 23 اولاد...
 24 اولاد...
 25 اولاد...
 26 اولاد...
 27 اولاد...
 28 اولاد...
 29 اولاد...
 30 اولاد...
 31 اولاد...
 32 اولاد...
 33 اولاد...
 34 اولاد...
 35 اولاد...

36 اولاد...
 37 اولاد...
 38 اولاد...
 39 اولاد...
 40 اولاد...
 41 اولاد...
 42 اولاد...
 43 اولاد...
 44 اولاد...
 45 اولاد...
 46 اولاد...
 47 اولاد...
 48 اولاد...
 49 اولاد...
 50 اولاد...

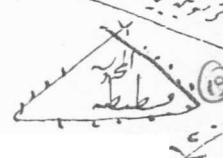
- 1 اولاد...
- 2 اولاد...
- 3 اولاد...
- 4 اولاد...
- 5 اولاد...
- 6 اولاد...
- 7 اولاد...
- 8 اولاد...
- 9 اولاد...
- 10 اولاد...
- 11 اولاد...
- 12 اولاد...
- 13 اولاد...
- 14 اولاد...
- 15 اولاد...
- 16 اولاد...
- 17 اولاد...
- 18 اولاد...
- 19 اولاد...
- 20 اولاد...

VARAK-44

VARAK-45

Kayit-71

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...

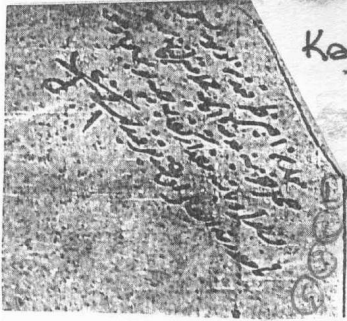

فرد صلا الب 2
 8
 7

VARAK-47

VARAK-46

Keyit-73

Keyit-77

- ② حکایت
- ③ انشعاب
- ④ بان عزیز

عده معرفت و معرفت شرعیه بر حواله اوزن نظام و بر روی ابو محمد فیدر غافل مبشر

Keyit-74

- ① صفات فصیحان
- ② عده اخبار ولایت قمین و معرفت شرعیه باز و فضل عماد اللہ بولنگی او شیع الی بان
- ③ علم و ادب بان بجزک و ادب بار به کلام و ادب بار به منبر و ادب ایک بان به فون و سوز
- ④ بان به بان به بان ایلیون نمده روز حضرت زینبده فام روز فاعنه و راجه قدر
- ⑤ بان روزین نمده اهل با اصناف فصیحان ابو محمد فیدر
- ⑥ فصیحان و علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑦ فصیحان و علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑧ صفات اوتو و علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑨ اوروز او فون و علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑩ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑪ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑫ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑬ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑭ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑮ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑯ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑰ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑱ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر

Keyit-75

- ⑰ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑱ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑲ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر

Keyit-76

- ① بان به بان ایلیون نمده اهل با اصناف فصیحان ابو محمد فیدر
- ② علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ③ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ④ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر
- ⑤ علم و ادب حاجی ابو محمد فیدر

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Adı Soyadı : Ahmet ŞAHİN

Doğum Yeri ve Tarihi : Amasya , 01.03.1981

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat
Fakültesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce, Arapça ,Osmanlıca

Bilimsel Etkinlikleri :

İş Deneyimi

Uygulamalar :

Projeler:

Çalıştığı Kurumlar: Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

E-Posta Adresi : sahin_0563@hotmail.com

Telefon: 05378446220

İş:

Ev:

Cep:

Tarih: 03.08.2010